

دستورالعمل مربوط به تکالیف موضوع آیین‌نامه اجرایی قانون معادن مصوب ۱۳۹۲/۰۴/۱۱

با اصلاحات و الحاقات بعدی

ویرایش نهایی ۱۴۰۲

فصل اول - تعاریف

ماده (۱): واژه‌ها و اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل مطابق تعاریف قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن، قانون نظام مهندسی معدن و آیین‌نامه اجرایی آن است.^۱

ماده (۲): نظر به بند «الف» ماده (۱) قانون معادن اصلاحی ۱۳۹۰/۰۸/۲۲ مبنی بر تعریف ماده معدنی (کانی) به شرح «هر ماده یا ترکیب طبیعی که به صورت جامد یا گاز یا مایع و یا محلول در آب در اثر تحولات زمین شناسی به وجود آمده باشد» و با امعان نظر به اینکه خاک پیت ماده‌ای حاصل از مواد آلی تجزیه نشده (پوسیده و نیمه پوسیده) به شمار می‌رود و تشکیل آن ارتباطی به تحولات زمین شناسی ندارد و لذا ماده معدنی تلقی نگردیده و فعالیت‌های مربوط به استحصال آن مشمول قانون معادن به شمار نمی‌روند، بنابراین ادارات کل تابعه مجاز به صدور هر نوع مجوز (اعم از اکتشافی یا بهره‌برداری) جهت خاک پیت نخواهند بود.

فصل دوم - تفویض اختیار

ماده (۳): تفویض اختیارات به رؤسای ادارات صنعت، معدن و تجارت استان‌ها به شرح ذیل می‌باشد:

(۱) قانون معادن

الف) اکتشاف

۱- ماده (۶) قانون معادن به استثناء تبصره‌های (۲) و (۳) و ماده (۷) به غیر از موارد مشمول ماده (۴۱) دستورالعمل جامع و ماده (۸)

ب) بهره‌برداری

۱- مواد (۹)، (۱۰) و تبصره (۱) آن، ماده (۱۱)، تبصره (۳) ماده (۱۴) و مواد (۱۵) و (۱۶)

ج) مقررات عمومی:

۱- قانون معادن مصوب ۱۳۷۷ و اصلاحات آن، آیین‌نامه اجرایی قانون معادن مصوب ۱۳۹۲/۴/۱۱، قانون نظام مهندسی معدن مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۵ و آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی معدن مصوب ۱۳۸۱/۴/۵

۲- مواد (۱۸)، (۱۹)، (۲۱)، تبصره (۳ و ۲) ماده (۲۲)، تبصره ذیل ماده (۲۳)، ماده (۲۴) و تبصره (۵) آن

۳- مواد (۲۶)، (۲۸)، (۲۹) و (۳۰) و ماده (۳۴) قانون معادن به جز تبصره آن

۲) آیین نامه اجرایی

الف) فصل اکتشاف

۱- ماده (۲)، ماده (۵) به غیر از بندهای (الف-۵) و (ب-۳)، ماده (۶)، ماده (۷) به غیر از بند پ، مواد (۸)،

(۹) و ماده (۱۰) آیین نامه اجرایی قانون معادن و تبصره آن برای یک دوره

۲- ماده (۱۲) آیین نامه به جز تبصره های (۲) و (۳)

۳- مواد (۱۳) و (۱۴) آیین نامه اجرایی

۴- ماده (۱۶) آیین نامه در سطح استان

۵- مواد (۲۱)، (۲۳)، (۲۴) و ماده (۲۵) با رعایت ماده (۳۴) بخشنامه جامع و ماده (۲۶) آیین نامه اجرایی به

استثنای بخش ابتدایی تبصره (۳) آن (موضوع تعیین میزان تعرفه تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن)

۶- ماده (۲۸) به استثنای تبصره (۴) آن و موارد مشمول ماده (۴۱) دستورالعمل جامع، ماده (۲۹) آیین نامه

اجرایی

ب) فصل بهره برداری

۱- مواد (۳۴) الی (۵۳)، بندهای «الف، ب، پ، ت» ماده (۵۴)، (۵۵)، (۵۷)، ماده (۵۸) به استثنای تبصره ها،

تبصره های (۱) و (۲) مواد (۶۲)، (۶۳) و (۶۵)

ج) فصل مزایده:

۱- مواد (۶۶) الی (۸۷)

د) فصل کانه آرایی فراوری و صنایع معدنی:

۱- ماده (۸۸)، مواد (۹۰) الی (۹۵)

ه) فصل نظارت و بازرسی

۱- ماده (۱۰۰) به غیر از تبصره ها، مواد (۱۰۲)، (۱۰۳)، (۱۰۴)، (۱۰۵)، (۱۰۶) و تبصره های ماده (۱۰۷)

و) فصل تطبیق مقررات و عمومی

۱- مواد (۱۱۵) و (۱۱۸)

- ۲- صدور پروانه‌های بهره‌برداری معادن بزرگ در چارچوب سیاست‌های ابلاغی شورای عالی معادن با رعایت قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن و مصوبه مورخ ۱۳۹۳/۷/۱۹ شورای عالی معادن (موضوع ابلاغیه شماره ۶۰/۱۷۳۲۸۵ مورخ ۱۳۹۳/۸/۱۷ شورای عالی معادن)
- ۳- اصلاح و تغییر کمیت و کیفیت مواد معدنی مندرج در پروانه‌های بهره‌برداری از معادن غیرمزایده ای به تقاضای بهره‌برداران و اعمال تغییرات فقط برای سنوات آتی بهره‌برداری.
- ۴- تغییر کمیت و کیفیت مواد معدنی مندرج در پروانه‌های بهره‌برداری از معادن مزایده ای به تقاضای بهره‌برداران و اعمال تغییرات فقط برای سنوات آتی بهره‌برداری.
- تبصره ۱- پروانه‌های بهره‌برداری که پس از تاریخ ابلاغ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن (۹۲/۴/۱۱) و از طریق فرآیند مزایده واگذار گردیده‌اند، مشمول مفاد ماده (۷۹) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن خواهند بود.
- تبصره ۲- پروانه‌های بهره‌برداری که قبل از تاریخ ۹۲/۴/۱۱ و از طریق فرآیند مزایده واگذار گردیده‌اند تا پایان تاریخ اعتبار معدن، صرفاً مجاز به ارائه درخواست مبنی بر اعمال ۲۵٪ تغییر در شرایط مزایده می‌باشند. بدیهی است در زمان تمدید پروانه‌های بهره‌برداری یاد شده، اعمال ماده (۷۹) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن بلامانع است.
- ۵- تقسیط بدهی حقوق دولتی ناشی از اجرای قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن حقوق دولتی، ضرر و زیان ناشی از دیرکرد پرداخت مطالبات قطعی حقوق دولتی، جریمه و خسارت ناشی از عدم انجام تعهدات براساس ماده (۳) آیین‌نامه دادن مهلت و نحوه تقسیط بدهی اشخاص به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مصوب ۱۳۵۱/۰۸/۲۹ خواهد بود.^۲
- ۶- اجرای ماده (۸۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن
- ۷- ماده (۱۵) قانون معادن (تعیین تکلیف مواد باطله حاصل از عملیات استخراج و بهره‌برداری از معادن پس از انقضای مدت ذکر شده در پروانه یا اجازه برداشت از طریق مزایده عمومی)
- ۸- ماده (۳۱) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن و تبصره آن (صدور اجازه حمل مواد معدنی چنانچه انباشت و نگهداری مواد معدنی حاصل از عملیات اکتشاف که طبق طرح مصوب انجام شده است. موجب تضييع ماده معدنی و منجر به مخاطرات بعدی شود و یا به دلایلی، حمل آن ضرورت داشته باشد. بر اساس مستندات فنی ارائه شده توسط دارنده پروانه اکتشاف با اخذ حقوق دولت و اعلام گزارش به دفتر کل اکتشاف

۲- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۷۹۰۲۴ مورخ ۱۳۹۸/۰۳/۱۳ شورای عالی معادن

تبصره: دارنده پروانه اکتشاف می‌تواند پس از صدور گواهی کشف با اخذ مجوز از سازمان/اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان، مواد معدنی حاصل از اجرای طرح اکتشاف مصوب را با پرداخت حقوق دولتی حمل کند.

۹- صدور مجوز برداشت جهت پروژه‌های عمرانی^۳

فصل سوم - اکتشاف

موضوع ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۴): حسب تصریح در بند «الف» مواد (۱) و (۳) قانون معادن، نمک آبی ماده معدنی است و به تبع آن هرگونه فعالیت جهت استحصال آن از انواع منابع آبی فعالیت معدنی محسوب و نیازمند صدور مجوزهای معدنی خواهد بود. با توجه به ضرورت کانه‌آرایی و استحصال املاح موجود در آب دریا در محل برداشت، محدوده درخواستی متقاضیان صدور پروانه اکتشاف ماده معدنی نمک آبی در سامانه کاداستر می‌بایست علاوه بر دسترسی به منابع آبی شامل حوضچه‌های تبخیر، محل جهت احداث تأسیسات و انباشت مواد معدنی بوده که به عنوان محدوده معدنی لحاظ می‌شوند.

لذا با توجه به ممنوعیت‌های قانونی واگذاری حریم دریا و به لحاظ ضرورت، صدور پروانه اکتشاف به صورت ۲ بخشی شامل الف) محدوده مورد موافقت وزارت نیرو جهت برداشت آب از دریا، ب) محدوده مورد موافقت سایر دستگاه‌های موضوع ماده (۲۴) قانون معادن به عنوان محل استحصال، انباشت و باطله‌برداری بلامانع بوده و متقاضی متعهد و مکلف به رعایت قوانین و ضوابط اعلامی تمامی دستگاه‌ها در محدوده‌های مورد موافقت می‌باشند. در این حالت مسیرانتقال نمک آبی نیز مستلزم اخذ موافقت است.

در صورت ضرورت به واگذاری اراضی یا تغییر کاربری آن، مراتب پس از صدور پروانه اکتشاف از طریق مراجع ذیصلاح اقدام خواهد شد.

همچنین حمل و فروش هرگونه ماده معدنی نمک تولیدی ناشی از فعالیت‌های غیرمعدنی نظیر تجهیزات آب‌شیرین‌کن و... مشمول اخذ اجازه برداشت و پرداخت حقوق دولتی است.

بدیهی است انجام هرگونه فعالیت فرآوری و تکمیلی بعدی بر روی ماده معدنی تولیدی نظیر تصفیه، تبلور مجدد، بسته‌بندی و... فعالیت صنعتی محسوب و مستلزم طی فرآیند صدور مجوزهای صنعتی مربوط است. اکتشاف ذخایر نمک آبی نیز مشابه سایر مواد معدنی مستلزم صدور پروانه اکتشاف طبق مفاد قانون

۳- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۵۷۸۴۵ مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۹ شورایعالی معادن

معادن و آیین‌نامه اجرایی آن می باشد، لیکن با توجه به ماهیت آن و وابستگی و پیوستگی مراحل اکتشاف، بهره‌برداری و کانه‌آرایی طرح اکتشاف می‌بایست علاوه بر تمامی روشهای متناسب (روش تبخیر خورشیدی - vacuum salt و ...) جهت شناسایی کیفی آن الزاماً دارای مطالعات کانه‌آرایی، روش‌های کمی اندازه‌گیری میزان مواد مستخرجه از منبع و داده‌های طراحی استخراج و مطالعات امکان‌سنجی به منظور برآورد ذخیره قابل دستیابی و ظرفیت استخراجی مشابه مطالعات مندرج در نظریه شماره (۷۹۰) «فهرست خدمات مراحل مختلف اکتشاف شوراها» باشد.

◀ موضوع ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۵): در صدور گواهی صلاحیت فنی و مالی اداره کل صمت مستند به تبصره ماده (۳۴) قانون معادن استان می‌تواند از ظرفیت سازمان نظام مهندسی معدن جهت انجام امور کارشناسی (تشکیل پرونده، بررسی و تأیید مدارک و ارزیابی اولیه) استفاده نماید، لکن پس از دریافت پرونده و ارزیابی کمیته کارشناسی نظام مهندسی مسئولیت صدور و تأیید گواهی مذکور با ادارات کل صمت است.

ماده (۶): با عنایت به احتمال عدم کشف موارد عدم رعایت مفاد قانون منع مداخله وزراء، نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات کشوری و دولتی مصوب ۱۳۳۷ و مفاد ماده (۳۳) قانون معادن (مفاد ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن)، متقاضیان درخواست‌های اکتشافی ملزم به ارائه تعهد محضری به شرح (پیوست ۱) خواهند بود.

در صورتی که مشخص شود وضعیت بر خلاف تعهد صورت گرفته است، مطابق ماده (۳۳) قانون معادن با خاطیان برخورد گردیده و هرگونه خسارت به تشخیص اداره کل استان از تضمین وی اخذ می‌گردد.

ماده (۷): جداول مربوط به امتیازات توان فنی و مالی و همچنین شیوه تأثیر این امتیازات در ثبت محدوده اکتشاف، صدور پروانه اکتشاف، مزایده محدوده‌های اکتشافی و برای اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی به شرح پیوست‌های شماره (۲) و (۳) جهت اجراء ابلاغ می‌گردد. در زمینه فرآیند صدور گواهی صلاحیت فنی و مالی در سامانه کاداستر اخذ حداقل ۶ امتیاز برای هر یک از بخش‌های الف (مالی) و ب (فنی) ضرورت داشته و متقاضیان باید حداقل ۶ امتیاز برای هر یک از بندهای «الف» و «ب» را کسب نمایند.

ماده (۸):

متقاضیان شرکت درمزایده عمومی، فراخوان پهنه‌های اکتشاف و بسته‌های سرمایه گذاری باید دارای صلاحیت فنی و مالی وفق این ماده باشند.

ماده (۹): مصادیق الزام به احراز حداقل صلاحیت فنی و مالی برابر مفاد مواد (۵)، (۷)، (۲۱)، (۲۶)، (۲۹)، (۴۷)، (۶۸)، (۷۶) و (۷۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن است که به تفکیک جهت متقاضیان ثبت درخواست

صدور پروانه اکتشاف، متقاضیان صدور پروانه اکتشاف، انتقال پروانه اکتشاف، انتقال گواهی کشف و انتقال پروانه بهره‌برداری و همچنین جهت شرکت در مزایده‌های اکتشافی و بهره‌برداری و همچنین حداقل امتیاز لازم جهت اخذ صلاحیت به منظور فعال‌سازی حساب کاربری متقاضیان جدید برای سایر مجوزهای معدنی (اجازه برداشت و انتقال قهری مجوزها و...) به شرح جدول (پیوست ۴) ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۱: انتساب محدوده به آن دسته از دارندگان مجوزهای معدنی قدیمی که مشمول این دستورالعمل نبوده و یا دارای گواهی تایید صلاحیت فنی و مالی معتبر در زمان انتساب محدوده بوده اند نیازمند اقدام جدید نمی‌باشد. بدیهی است، ادامه روند فعالیت این متقاضیان صرفاً جهت مجوزهای یادشده مجاز است و در صورت ثبت درخواست جدید، صدور پروانه اکتشاف، انتقال مجوزهای مذکور یا شرکت در مزایده‌های اکتشافی و بهره‌برداری می‌بایست گواهی صلاحیت فنی و مالی معتبر با حداقل امتیاز صلاحیت فنی و مالی بر اساس این دستورالعمل را ارائه نمایند.

تعیین امتیاز اشخاص حقوقی و حقیقی متقاضی فعالیت‌های معدنی صرفاً توسط سازمان‌های نظام مهندسی استانی انجام پذیرفته و این اشخاص می‌توانند اسناد و مدارک مندرج در شیوه‌نامه را به منظور تعیین امتیاز صلاحیت فنی و مالی به سازمان‌های نظام مهندسی معدن استان در سراسر کشور ارائه نمایند. ضروری است جدول امتیازات صادره از سوی سازمان نظام مهندسی معدن به تایید مدیر کل صنعت، معدن و تجارت استان مربوطه و در موارد مرتبط با مزایده در کارگروه فنی موضوع ماده به تایید کارگروه مزبور برسد.

تبصره ۲: الزام به عضویت اشخاص حقوقی در سازمان‌های نظام مهندسی معدن سراسر کشور به منظور تعیین صلاحیت فنی و مالی ایشان به هیچ عنوان ضرورت ندارد.

ماده (۱۰): محدودیتی در محل تعیین صلاحیت فنی و مالی وجود نداشته و افراد می‌توانند جهت این امور به هر کدام از ادارات کل استانی صنعت، معدن و تجارت مراجعه نمایند.

ماده (۱۱): تعیین تکلیف وضعیت خدمت نظام وظیفه (داشتن کارت پایان خدمت و یا معافیت) برای کلیه متقاضیان هرگونه فعالیت معدنی (اشخاص حقیقی مذکر) الزامی است. و گواهی اشتغال به تحصیل نمی‌تواند مبنایی برای اخذ پروانه کسب و اجازه اشتغال باشد.^۴

ماده (۱۲): امتیاز مکسوبه به روش فوق، جهت شرکت در فراخوان پهنه‌های اکتشافی و موضوع تبصره (۲) ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن دارای اعتبار است. ضمناً امتیاز صلاحیت فنی و مالی چنین مجموعه‌هایی به مجرد اینکه توسط شرکت‌های هلدینگ، کنسرسیوم مشترک و یا امثالهم و یا شرکت‌های زیرمجموعه استفاده گردد متناسباً از سرجمع امتیاز کلی مجموعه‌ها کسر خواهد شد.

۴- آراء شماره ۶۰/۷۳۳۰۳ - ۶۰/۲۱/۵ - ۶۰/۴۳۲۴۸ - ۱۴۰۰/۲/۵ - ۶۰/۱۱۳۹۹۷ - ۶۰/۱۵/۵ و ۶۰/۲۰۸۷۶۱ - ۹۷/۸/۹ شورای عالی معادن

ماده (۱۳): نظر به ماهیت سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور و شرکت تهیه و تولید مواد معدنی از اخذ ارزیابی صلاحیت فنی و مالی مستثنی خواهند بود؛

ماده (۱۴): صدور پروانه‌های اکتشافی برای شرکت‌های دارای موضوع فعالیت تولید و دانه‌بندی شن و ماسه و مصالح ساختمانی در اساسنامه آن‌ها، بلامانع است. ضمناً با عنایت به بند «ب» ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن صدور گواهینامه صلاحیت فنی و مالی برای آن دسته از شهرداری‌ها و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی که در اساسنامه آن‌ها فعالیت معدنی ذکر شده، میسر است و در غیر این صورت، نسبت به صدور مجوز برداشت اقدام گردد.

ماده (۱۵): تعداد تقاضاهای ثبت محدوده در یک زمان برای اشخاص حقوقی، بر اساس امتیاز مکتسبه در فرایند تعیین صلاحیت فنی مالی و کسر حداقل امتیاز هر محدوده بر اساس جدول حداقل امتیاز توان فنی و مالی بند ۸-۵ دستورالعمل مزایده عمومی (پیوست ۳) می‌باشد.

ماده (۱۶): در خصوص نحوه ارزیابی دانش فنی اشخاص حقیقی و حقوقی دارای مدرک غیرمرتبط، در هیچ یک از دستورالعمل‌های مرتبط با صلاحیت فنی و مالی، موضوع مابه‌التفاوت مدارک تحصیلی و محاسبه پلکانی مدنظر نبوده و در هر سطح مدرک تحصیلی در صورت غیرمرتبط بودن مدارک سطح پایین‌تر، امتیاز آخرین مدرک تحصیلی قابل محاسبه خواهد بود.

ماده (۱۷): در خصوص انصراف از درخواست‌های صدور پروانه اکتشاف ثبتی در سامانه کاداستر، چنانچه دارندگان درخواست اکتشافی نسبت به انصراف از درخواست خود اقدام نمایند، مشمول ممنوعیت ثبت درخواست جدید به مدت یک‌ماه از زمان انصراف می‌شوند.

ماده (۱۸): آزادسازی محدوده‌های درخواست اکتشاف، به صورت تجمیعی صرفاً در نیمه اول ماه ابتدایی هر فصل با اطلاع‌رسانی قبلی (مشابه فرآیند آزادسازی) به نحوی که اختیار زمان آزادشدن محدوده از ید متقاضی خارج شود، خواهد بود.

◀ موضوع ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۹): در اجرای بند (۵) ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن ضمن تأکید بر رعایت ماده (۸) این آیین‌نامه در خصوص درخواست‌های اکتشاف حسب نوع اعلام نظر مراجع قانونی:

الف) چنانچه بصورت کلی با محدوده آزاد مورد استعلام مخالفت نمایند.

۱) محدوده‌های مورد نظر در سامانه کاداستر بلوکه می‌گردند.

۲) در صورت اخذ موافقت دستگاه مربوطه طی سه سال از زمان اعلام مخالفت اولیه، اولویت واگذاری با دارنده درخواست خواهد بود.

۳) در صورت عدم اخذ موافقت طی مهلت سه ساله، اولویت مذکور ملغی می‌گردد.

۴) اخذ تعهد محضری از کلیه دارندگان محدوده‌های آزاد مبنی بر سلب هرگونه ادعا و حق و حقوق نسبت به محدوده ثبت شده خارج از بازه زمانی مقرر (بند الف) مطلقاً ضروری است.

۵) ادارات کل تابعه مجاز به مکاتبه در خارج از مهلت سه ساله نخواهند بود
ب) چنانچه با قسمتی از محدوده آزاد، موافقت نمایند.

۱) صدور پروانه اکتشاف برای قسمت دارای موافقت وفق ضوابط موجود انجام می‌گیرد.

۲) برای قسمت مورد مخالفت، عیناً مطابق با موارد مشروحه در بند «الف» رفتار خواهد گردید.

۳) مساحت مورد موافقت دستگاههای اجرایی، ملاک و مبنای محاسبه مبلغ مربوط به تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن است.^۶

ج) در صورت عدم اعلام نظر دستگاه‌های مستعلم در مهلت قانونی یاد شده (فرصت دو ماهه) مطروحه در ماده (۲۴) قانون معادن، نسبت به ادامه روند مراحل صدور پروانه اکتشاف وفق قوانین و مقررات جاری اقدام نمایند.^۷

ماده (۱۹) مکرر: در خصوص محدوده‌هایی که در سنوات گذشته ذخیره‌ای جهت صدور مجوز برداشت مورد تأیید قرار گرفته و به دلیل عدم کفایت ذخیره به لایه مربوطه منتقل شده‌اند. ضمن بازدید و بررسی مجدد محدوده‌های یاد شده وفق موارد زیر اقدام نمایند:

۱- چنانچه پس از بازدید میدانی از محدوده، مشخص شد عدم دستیابی به حداقل ذخیره قطعی لازم جهت صدور گواهی کشف، نقص عملیات اکتشافی مصوب و ضرورت تکمیل آن می‌باشد، پروانه اکتشاف لغو و به لایه مزایده منتقل گردد.

۲- چنانچه پس از بازدید میدانی از محدوده، مشخص شد علت عدم دستیابی به حداقل ذخیره قطعی لازم جهت صدور گواهی کشف، عدم وجود ذخیره با توجه به انجام عملیات اکتشافی سیستماتیک و عدم ضرورت تکمیل عملیات اکتشافی مصوب می‌باشد وفق موارد زیر اقدام گردد:

الف- در صورت اقتصادی بودن ذخیره، محدوده لغو و به لایه مزایده منتقل گردد.

ب- در صورت غیراقتصادی بودن ذخیره، محدوده لغو و به لایه عدم کفایت ذخیره منتقل گردد.^۸

۶- رأی شماره ۶۰/۴۳۲۴۸ - ۱۴۰۰/۲/۵ و ۶۰/۱۱۳۹۹۷ - ۱۴۰۱/۵/۵ و رأی - شورایعالی معادن

۷- رأی شماره ۶۰/۲۰۸۷۶۱ - ۱۳۹۷/۸/۹ شورایعالی معادن

ماده (۲۰): در خصوص نحوه واگذاری محدوده‌های معدنی مشمول مزایده شامل مجوزهای اکتشافی، گواهی کشف و پروانه بهره‌برداری، مجوزهای برداشت:

(۱) صرفاً در محدوده‌های فاقد استعمال قبلی از ادارات کل منابع طبیعی و محیط‌زیست (محدوده‌های متداخل با مناطق چهارگانه) قبل از برگزاری مزایده از ادارات کل مذکور استعمال و وفق بندهای زیر اقدام نمایند.

الف - اعلام نظر ادارات کل منابع طبیعی منطبق با توافقنامه فی مابین بوده و صرفاً مناطق ممنوعه قانونی از آن کسر شده باشد .

ب - محدوده مورد موافقت حداقل ۵۰٪ (پنجاه درصد) مساحت کل محدوده اکتشافی باشد .

ج - در صورت وجود محدوده‌های ممنوعه بیش از ۵۰٪ (پنجاه درصد) مساحت، مراتب می بایست از طریق کارگروه‌های تعامل استانی و ستادی مورد بررسی قرار گیرد.

د) در صورت پاسخ مثبت ادارات یاد شده نسبت به قراردادن محدوده‌های موافقت شده در لیست مزایده استان اقدام می‌شود.

ه) محدوده‌های معدنی مشمول مزایده مورد مخالفت دستگاه‌ها را در کارگروه تعامل استانی مطرح و در صورت حصول نتیجه موارد به لیست مزایده افزوده شود

و) در صورت مخالفت در کارگروه تعامل استانی مراتب به ضمیمه کلیه مستندات زیر جهت طرح در کارگروه تعامل ستادی ارسال گردد.

- شرح مختصر سوابق
- نام و نوع ماده معدنی
- موقعیت جغرافیایی (با فاصله از آبادی‌ها، مراکز حساس، مناطق حفاظت شده)،
- مساحت محدوده و نقشه‌های رنگی گوگل ارث محدوده معدنی (با ترسیم جانمایی محدوده‌های معدنی و آبادی‌های هم‌جوار، مساحت‌های اولیه استعمال شده و مساحت پیشنهادی، با ذکر اعداد شامل فواصل محدوده‌ها، حریم‌ها و مساحت‌های تقریبی)
- دلایل مخالفت دستگاه‌های اجرایی (نامه مکتوب) به همراه صورت‌جلسه کارگروه تعامل استانی (برای کارگروه تعامل استانی فعالیت‌های معدنی در عرصه‌های منابع طبیعی)

• توضیحات تطبیق موارد ارسالی با بخشنامه‌ها و ضوابط و آرای شورای عالی معادن.

(۲) در محدوده‌های دارای موافقت از ارگان‌های یاد شده، انجام استعمال مجدد مطلقاً ممنوع و مسئولیت تعارض نتایج استعمال جدید و قدیم با مدیرکل استان می‌باشد.

ماده (۲۱): به منظور حفظ وحدت رویه در اجرای بند (۷) ماده (۶) و مواد (۱۴)، (۲۷) و (۲۸) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن مهلت زمانی لازم جهت بررسی طرح‌های اکتشافی و گزارشات پایان عملیات اکتشاف توسط ادارات کل استانی و همچنین مهلت لازم جهت رفع نواقص گزارشات مذکور توسط دارندگان مجوزهای اکتشافی، به شرح زیر می‌باشد.

ردیف	شرح زمان مجاز	حداکثر مهلت
۱	جهت بررسی طرح‌های اکتشافی	۲ ماه از تاریخ ثبت دبیرخانه
۲	جهت رفع نواقص احتمالی طرح‌های اکتشافی	۲ ماه از تاریخ ابلاغ به متقاضی
۳	جهت بررسی گزارش پایان عملیات اکتشاف	۳ ماه از تاریخ ثبت دبیرخانه
۴	جهت رفع نواقص احتمالی گزارش پایان عملیات اکتشاف	۳ ماه از تاریخ ابلاغ به متقاضی

تبصره ۱: در صورت عدم اعلام نظر ادارات کل استانی در مهلت‌های تعیین شده برای بررسی طرح یا گزارش پایانی مکتشف می‌تواند اعلام نظر را از دفتر کل اکتشاف مطالبه نماید و در صورت عدم پاسخ دفتر کل طی همان مهلت مربوط به هر بند به معنی تأیید طرح یا گزارش پایانی بوده و اداره کل استان ملزم به صدور گواهی کشف بر اساس طرح مذکور خواهد بود.

تبصره ۲: عدم رفع نقص طرح اکتشاف در مهلت مقرر به معنی ابطال درخواست اکتشاف خواهد بود.

تبصره ۳: در صورت عدم رفع نقص گزارش پایانی اکتشاف در مهلت مقرر موضوع ضمن ابلاغ اخطار ۲ ماهه به متقاضی موضوع جهت بررسی نهایی و اتخاذ تصمیم به معاونت امور معادن و فراوری مواد ارائه گردد.

ماده (۲۲): در خصوص سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران ضمن اخذ مبلغ مربوط به تبصره (۲) ماده (۶) قانون معادن به میزان مصوب شورای عالی معادن، ۵٪ (پنج درصد) مبلغ مربوط به تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن برای پروانه‌های اکتشاف سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران اعمال می‌گردد!

موضوع مواد (۸) الی (۱۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۲۳): صدور پروانه‌های اکتشاف برای مدت زمان کمتر، حسب درخواست متقاضیان و طبق برنامه زمان‌بندی اعلام شده در طرح اکتشافی مصوب بلامانع است. بدیهی است در صورت عدم تکمیل عملیات و عدم ارائه گزارش کامل پایان عملیات اکتشاف در مهلت مقرر و یا درخواست تمدید احتمالی، مراتب متوجه دارنده مجوز خواهد بود.

ماده (۲۴): حداکثر مدت زمان قابل تمدید پروانه اکتشاف گروه ۶ موضوع ماده (۹) و (۱۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن طبق جدول ذیل و در خصوص تمدید مواد معدنی گروه ۱ تا ۵ طبق مفاد (۸) و (۹) آیین‌نامه اجرایی توسط اداره کل استان اقدام خواهد شد.

مدت اعتبار پروانه اکتشاف	حداکثر مدت زمان قابل تمدید پروانه اکتشاف	مراحل اکتشافی مواد معدنی گروه شش موضوع ماده (۹) و (۱۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن	ردیف
مجموعاً شش ماه	غیر قابل تمدید	شناسایی و پی‌جویی	۱
مجموعاً یکسال	یکسال	اکتشاف عمومی	۲
	یکسال	اکتشاف تفضیلی	۳
۱۸ ماه	دو سال	جمع	

ماده (۲۵): مطابق مفاد ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن تمدید پروانه اکتشاف مشروط به انطباق پیشرفت عملیات اکتشاف بر اساس طرح مصوب میسر است. لذا مقتضی است ضمن رعایت موضوع در تمدید پروانه‌های اکتشاف، در تمامی مکاتبات درخواست تمدید پروانه‌های اکتشاف وفق تبصره ذیل این ماده، گزارشی از نوع و حجم عملیات اکتشاف انجام شده و باقی‌مانده بر اساس طرح مصوب و مدت زمان لازم برای اتمام عملیات منضم به گزارش‌های دوره‌ای پیشرفت عملیات مسئولین فنی (موضوع تبصره (۲) ماده (۱۴) آیین‌نامه) که به تأیید آن اداره کل رسیده و در سامانه کاداستر نیز بارگذاری شده است، پیوست درخواست گردد.

ماده (۲۶): در صورت ضرورت به تمدید در موارد مشمول عدم اجرای تعهدات به دلایل خارج از ید (موضوع ماده (۱۱) آیین‌نامه اجرایی) تعیین مصادیق مرتبط طبق ماده (۵۶) آیین‌نامه اجرایی الزامی و در صورت نیاز به تمدید در حالت ممانعت معارضین محلی نظر به ضرورت انجام اقدامات مقتضی توسط نیروی انتظامی و معرفی معارضین به مراجع قضایی در موارد تصرف عدوانی و مزاحمت‌های اشخاص وفق تبصره‌های ماده (۱۹) قانون معادن، مراتب بررسی و مستندات مطروح در محاکم قضایی موارد ذکر شده در بالا ارایه گردد. بدیهی است استشهادیه‌های محلی و یا صورتجلسات نیروی انتظامی که منجر به طرح دعوی قضایی نمی‌گردد قابل بررسی نبوده و از ارسال چنین درخواست‌هایی خودداری گردد.

موضوع مواد (۱۲)، (۱۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۲۷): در صورت درخواست کتبی متقاضیان و دارندگان مجوزهای معدنی دایر بر کاهش محدوده:

۱- برای متقاضیان محدوده اکتشافی تا قبل از صدور پروانه اکتشاف و قبل از استعلام دستگاه‌ها و قبل از پرداخت تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن توسط دارنده پروانه و از طریق کارتابل مربوط به او قابل انجام است.

۲- در خصوص پروانه‌های اکتشاف غیرمزایده‌ای (در زمان تمدید)، موضوع از طریق سامانه کاداستر، شخصاً قابل اقدام بوده و محدوده کسر شده، طبق رویه اعلامی ماده (۱۸) همین بخشنامه آزاد اعلام می‌گردد.

۳- در خصوص گواهی کشف یا پروانه بهره‌برداری، موضوع از طریق اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها قابل اقدام بوده و محدوده کسر شده به منظور جلوگیری از تبعات بعدی، به نام آن اداره کل استان در سامانه کاداستر بلوکه می‌گردد.^۹

ماده (۲۸): تعیین مساحت پروانه اکتشاف برای گروه ۶ با توجه به حداکثر سقف تعیین شده به شرط پیوستگی محدوده برابر دستورالعمل واگذاری پهنه‌های اکتشافی در (پیوست ۳-۱) صورت می‌گیرد.

موضوع ماده (۱۴) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۲۹): در خصوص استعلام مواد (۹) و تبصره (۲) ماده (۱۴) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن ارائه گزارشات دوره‌ای پیشرفت عملیات اکتشاف در مهلت‌های مقرر تعیین شده و ارائه گزارشات مرحله‌ای در پایان هر یک از مراحل اکتشاف (مواد معدنی گروه ۶) توسط مسئولین فنی و بر اساس ضوابط و مقررات مربوطه بدون کسر ظرفیت اشتغال انجام می‌پذیرد. ضمناً وفق تبصره ذیل ماده (۹) آیین‌نامه مذکور، کلیه متقاضیان صدور پروانه اکتشاف مواد معدنی گروه ۶، می‌بایست طرح اکتشاف خود را با ذکر مراحل چهارگانه اکتشاف و برنامه زمان‌بندی، در مهلت مقرر تهیه و تحویل ادارات کل استان نمایند.

موضوع ماده (۲۱) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۳۰): پروانه‌های اکتشافی که از بیمه‌نامه‌های صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی استفاده نموده و به هر دلیل ابطال شده‌اند، با در نظر گرفتن حقوق آن صندوق، به مدت ۳ (سه) سال در اختیار آن صندوق قرار گیرد تا برابر مقررات آن صندوق واگذار شود و پس از گذشت مدت مذکور در صورت عدم فعالیت و واگذاری آنها، پروانه‌های باقی‌مانده به ادارات استان مربوطه عودت تا نسبت به برگزاری مزایده و سپس واگذاری وفق ماده ۸۳ اقدام گردد.

۹- رأی شماره ۶۰/۲۹۴۹۱۲ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۰۶ شورای عالی معادن

◀ موضوع ماده (۲۲) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۳۱): در صورت عدم ارائه گزارش پایان عملیات اکتشاف توسط دارنده پروانه اکتشاف در مدت اعتبار پروانه اکتشاف، ضمن ابلاغ اخطار وفق ماده ۲۰ قانون معادن، مهلت مناسبی (حداکثر یک ماه) به مکتشف ارائه تا نسبت به ارائه گزارش پایان عملیات اکتشاف اقدام نماید. در صورت عدم اقدام در مهلت ارائه شده، نسبت به تکمیل فرم ماده ۲۰ قانون معادن (پیوست ۲) و ارسال به دفتر امور اکتشاف اقدام گردد.

ماده (۳۲): چنانچه گزارش جامع پایان اکتشاف پس از تطبیق با طرح اکتشاف مصوب ناقص باشد، به شرح ذیل اقدام گردد:

الف- در صورت ارائه گزارش پایان عملیات اکتشاف قبل از اتمام اعتبار پروانه اکتشاف، گزارش جهت رفع نقص و رایه اصلاحیه با ارائه مهلت مناسب حداکثر تا سقف ۳ ماه پس از مهلت اعتبار پروانه به مکتشف مرجوع گردد.

ب- در صورت ارائه گزارش پس از اتمام اعتبار ضمن ابلاغ اخطار وفق ماده ۲۰ قانون معادن، مهلت مناسبی (حداکثر ۳ ماه) به مکتشف ارائه تا نسبت به رفع نقص از گزارش اقدام نماید.

در اجرای این بند چنانچه رفع نقص از گزارش متضمن فعالیت فیزیکی در عرصه پروانه اکتشاف باشد، ضرورت دارد نسبت به پرداخت هزینه تبصره ۳ ماده ۶ قانون معادن و معرفی مسئول فنی عملیات اکتشاف اقدام گردد و در صورتی که ایرادات اعلام شده منحصر به چگونگی نگارش گزارش پایان عملیات اکتشاف یا محاسبات فنی ذخیره معدن بوده و نیاز به فعالیت فیزیکی در محدوده پروانه اکتشاف نباشد، مهلت ارائه شده معاف از پرداخت هزینه تبصره ۳ ماده ۶ قانون معادن و معرفی مسئول فنی عملیات اکتشاف خواهد بود.

ج- پس از اجرای موارد فوق حسب مورد، در صورت عدم ارائه اصلاحیه گزارش پایان عملیات اکتشاف در مهلت ارائه شده یا بقاء نواقص در اصلاحیه، نسبت به تکمیل فرم ماده ۲۰ قانون معادن (پیوست ۲) و ارسال به دفتر امور اکتشاف اقدام گردد.

◀ موضوع ماده (۲۴) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۳۳): دارنده پروانه اکتشاف موظف است براساس دستورالعمل تهیه گزارش پایان عملیات اکتشافی (نشریه ۴۹۵ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور) و با رعایت موارد زیر نسبت به ارائه گزارش جامع پایان عملیات اکتشاف شامل:

- روش و حجم عملیات،
- تهیه نقشه‌های مورد نیاز،
- ترسیم مقاطع

- مطالعات امکان‌سنجی و محاسبات فنی و اقتصادی
 - محاسبات مربوط به تعیین ذخیره و عیار حد و ...
- مهم‌تر به مهر تهیه‌کننده گزارش و ارائه آن به ادارات کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها در موعد مقرر و پس از تأیید سازمان نظام مهندسی معدن استان اقدام نماید.

ماده (۳۴): ساختار گزارشات پایانی به شرح ذیل است :

- ۱- حجم مناسب و عدم درج مطالب غیر ضرور
- ۲- درج نتایج آنالیز شیمیایی نمونه‌ها، مطالعات پتروگرافی، کانی‌شناسی و کانه‌نگاری، فرآوری، نقشه‌ها، نیمرخ‌ها، لاگ‌های حفاری و جداول مربوطه در پیوست گزارش
- ۳- تفکیک گزارش پایانی و پیوست‌های مربوطه و ارائه آنها در دو جلد جداگانه و مجزا
- ۴- رعایت نشریات فنی مربوطه مندرج در سامانه www.mcimeo.ir.

ماده (۳۵): در صورت وقوع بزه جعل یا استفاده از سند مجعول در رابطه با گزارش جامع پایان عملیات اکتشاف، سازمان می‌بایست به محض آگاهی از موارد مذکور، روندهای صدور مجوزهای بعدی را متوقف و نسبت به اعلام مراتب و یا طرح شکایت در مرجع قضایی (به فراخور نسبت سند اصلی با آن سازمان یا نهادی دیگر) اقدامات لازم را به انجام رساند.

ماده (۳۶): با عنایت به اینکه اخذ مجوز بر اساس اقدامات غیر قانونی نمی‌تواند ایجاد حق مکتسب نماید و مرجع صالح برای صدور مجوز، همواره صلاحیت لغو یا ابطال آن مجوز را نیز دارد به لحاظ وحدت رویه، برای افراد حقیقی و حقوقی مورد اشاره فوق‌الذکر ابطال مجوزهای صادره (اعم از اکتشافی یا بهره‌برداری) در هر مرحله اعمال می‌گردد. لذا شایسته است اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان بررسی‌ها و کنترل‌های لازم در خصوص روند صدور مجوز انجام دهند.

ماده (۳۷): در خصوص تعیین تکلیف محدوده‌های اکتشافی که مکتشف گزارش پایانی را ارائه و گواهی کشف در شرف صدور می‌باشد، لیکن به دلیل عدم پیگیری مکتشف بلا تکلیف مانده است مقرر گردید در این‌گونه موارد ۲ (دو) ماه به دارنده پروانه اکتشاف مهلت داده شود تا پیگیری و اقدامات لازم جهت صدور گواهی کشف را معمول نماید. در صورت اقدام در مهلت مقرر، صدور گواهی کشف وفق قوانین و مقررات مربوطه بلامانع است. در غیر این‌صورت و عدم اقدام در مهلت مقرر معنونه، ضمن اجرای ماده (۳۰) قانون معادن جهت وصول مطالبات موضوع تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن، گواهی کشف با رعایت قوانین مربوطه به نام

اداره کل استان صادر و پس از طی مراحل ماده (۸) قانون معادن از طریق مزایده عمومی واگذار گردد.^{۱۰}

موضوع ماده (۲۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۳۸): در خصوص پروانه‌های اکتشافی لغو شده وفق ماده (۲۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن:

الف) ادارات کل استانی موظفند بلافاصله پس از لغو نسبت به تهیه گزارش کارشناسی لزوم یا عدم لزوم ادامه عملیات اکتشافی اقدام نمایند.^{۱۱}

ب) صرفاً در صورت رعایت شرایط زیر، دارندگان پروانه ابطال شده مشمول پرداخت هزینه‌های اکتشافی وفق ماده (۲۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن هستند:

۱- ظرف مدت حداکثر یکماه پس از ابطال، نسبت به تنظیم صورتجلسه برآورد عملیات اکتشاف انجام شده اقدام شده باشد.

۲- برآورد انجام شده صرفاً به میزان عملیات وفق طرح اکتشاف مصوب قابل قبول می‌باشد.

۳- کلیه اطلاعات عملیات اکتشاف انجام شده من جمله نقشه‌های توپوگرافی، زمین شناسی، لاگ‌های حفاریات اکتشافی، مغزه‌های حفاری، نتایج آنالیز نمونه‌ها و... به اداره کل استان ارائه شده باشد.

۴- لغو پروانه به دلیل تخلف از مقررات انجام نشده باشد.

ج) ادارات کل استان موظفند کلیه اطلاعات ردیف ۳ بند ب این ماده را به سازمان زمین‌شناسی تحویل و رسید دریافت نمایند.^{۱۲}

موضوع ماده (۲۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۳۹): محدوده‌های درخواست اکتشاف که به هر ترتیبی لغو، منصرف یا رها گردیده‌اند صرفاً در مواردی

مشمول لزوم تعیین عامل منتخب می‌گردند که استعلام‌های ماده (۲۴) آن انجام و دارای موافقت کلی یا جزئی باشند. در سایر موارد، صرفاً وفق ماده (۱۷) این دستورالعمل در لایه آزادسازی قرار خواهند گرفت.

ماده (۴۰): مبنای محاسبه مبلغ مربوط به تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن جهت برگزاری مزایده و صدور

پروانه اکتشاف برای برنده مزایده، به صورت علی الحساب گروه ۵ مواد معدنی تعیین تا در صورت انجام عملیات

اکتشاف و ارائه گزارش پایانی، بر مبنای تعرفه گروه ماده معدنی مکشوفه به صورت قطعی محاسبه گردد.

ضمناً مابه‌التفاوت اعلامی در اسناد مزایده طبق مفاد تبصره (۳) ماده (۲۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن اخذ

۱۰- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۷۸۰۳۳ مورخ ۶۰/۲۹/۱۰/۱۳۹۷ شورای عالی معادن

۱۱- دستورالعمل شماره ۶۰/۲۴۸۷۰۲ مورخ ۶۰/۱۱/۲۰/۱۳۹۲ شورای عالی معادن

۱۲- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۵۷۸۴۳ مورخ ۶۰/۱۱/۱۹/۱۳۹۶ شورای عالی معادن

خواهد شد و این موضوع ارتباطی به تعرفه گروه ماده معدنی مکشوفه نخواهد داشت.^{۱۳}

ماده (۴۱): در خصوص نحوه محاسبه قیمت پیشنهادی تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن در زمان تمدید پروانه‌های اکتشاف مزایده‌ای:

۱- مبلغ پیشنهادی برنده مزایده در سال برگزاری مزایده مشروط به اینکه از مبلغ تعیین شده توسط شورایی عالی معادن برای تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن در سال تمدید کمتر نباشد ملاک عمل قرار گیرد. بدیهی است در صورتی که مبلغ مربوط به تبصره یاد شده در سال تمدید از قیمت پیشنهادی برنده مزایده در سال برگزاری مزایده بیشتر باشد مبلغ تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن در سال تمدید ملاک عمل خواهد بود.

۲- مساحت پروانه‌های اکتشاف مزایده‌ای پس از سپری شدن حداقل ۵۰٪ (پنجاه درصد) از زمان صدور یا تمدید پروانه اکتشاف و منوط به ارائه گزارش مرحله‌ای انجام عملیات اکتشاف، حداکثر به میزان ۵۰٪ (پنجاه درصد) قابل کاهش می‌باشد.

۳- مبلغ مابه التفاوت تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن می‌بایست در هر مرحله محاسبه و در زمان صدور گواهی کشف اخذ گردد.

۴- اجرای تبصره (۱) ماده (۲۸) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن نمی‌تواند ملاک محاسبه مبلغ مابه‌التفاوت موضوع تبصره (۳) ماده (۲۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن قرار گیرد.

۵- کلیه موارد مندرج در بندهای فوق در شرایط مزایده محدوده‌ها اعم از درخواست‌های اکتشافی یا پروانه‌های اکتشاف قید و جزء شرایط مزایده منظور گردد.^{۱۴}

ماده (۴۲): مدت زمان بررسی گزارش پایان عملیات اکتشاف توسط اداره کل استان یا ستاد وزارت متبوع و همچنین مدت زمان سپری شده جهت رفع نواقص طبق ماده ۲۷ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن (حداکثر تا ۳ ماه) مشمول پرداخت هزینه تبصره ۳ ماده (۶) قانون معادن نیست.

بدیهی است چنانچه دارنده پروانه اکتشاف پس از اتمام مدت زمان قانونی جهت رفع نواقص گزارش پایانی (حداکثر سه ماهه)، نسبت به ارائه گزارش پایانی اقدام نماید، مبنای محاسبه هزینه یاد شده بر اساس مدت زمان تأخیر ارائه گزارش پایانی (بدون احتساب مدت زمان مهلت سه ماهه قانونی) خواهد بود.

ماده (۴۳): در خصوص تغییر نوع ماده معدنی یا درخواست اکتشاف ماده معدنی دوم دارندگان پروانه اکتشاف، ذیلاً نحوه اقدام در این قبیل موارد توسط اداره کل استان‌ها اعلام می‌گردد:

۱۳- دستورالعمل مصوب شماره ۱۰۵۷۲۰ مورخ ۱۳۹۷/۰۴/۲۶ شورای عالی معادن
۱۴- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۴۰۴۹۶ مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۰۹ شورای عالی معادن

الف: دارندگان پروانه‌های اکتشاف مواد معدنی گروه‌های ۱ و ۲ مجاز به تغییر یا درخواست اکتشاف ماده معدنی دوم مربوط به گروه خود و یا سایر گروه‌های مواد معدنی هستند.

ب: دارندگان پروانه‌های اکتشاف مواد معدنی گروه‌های ۳ و ۴ صرفاً مجاز به تغییر یا درخواست اکتشاف ماده معدنی دوم مربوط به گروه‌های خود و گروه‌های ۵ و ۶ مواد معدنی هستند.

ج: دارندگان پروانه‌های اکتشاف گروه‌های ۵ و ۶ صرفاً مجاز به تغییر یا درخواست ماده معدنی دوم مربوط به گروه خود یا یکدیگر بوده ولی مجاز به تغییر یا درخواست ماده یا مواد معدنی دوم سایر گروه‌ها نیستند.

تبصره: در مواردی که بر اساس نتایج عملیات اکتشاف تفصیلی و گزارش پایان عملیات اکتشاف، اداره کل استان بدلیل کیفیت عملیات اکتشافی و هزینه‌های انجام شده پیشنهاد موافقت با تغییر گروه ماده معدنی را داشته باشد، موضوع از طریق معاونت امور معادن و صنایع معدنی قابل بررسی خواهد بود.

بدیهی است رعایت ضوابط مربوط به حریم‌ها ضروری بوده و وسعت محدوده‌های اولیه قابل افزایش نمی‌باشد. همچنین دارندگان پروانه‌های اکتشاف گروه‌های ۵ و ۶ مجاز به تغییر یا درخواست اکتشاف ماده معدنی دوم برای گروه‌های ۱ و ۲ نمی‌باشند.

تبصره ۲: داشتن حداقل امتیاز برای ورود به سایر گروه‌های مواد معدنی وفق جدول صلاحیت مالی و فنی پیوست ماده (۷) این دستورالعمل الزامیست.

تبصره ۳: ارائه درخواست ماده معدنی دوم برای مواد معدنی گروه ۱، مشروط به داشتن افزاز و وقوع محدوده در خارج از حریم و بستر رودخانه است.

منطقه بلوکه شده سنگان مشمول این ماده نمی‌باشد.

موضوع ماده (۲۸) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۴۴): اداره کل استان موظف است در مهلت مقرر مندرج در ماده (۲۰) این دستورالعمل نسبت به بررسی گزارش جامع ارائه شده در کمیته بررسی اقدام و در صورت تایید نسبت به صدور گواهی کشف مطابق تبصره ۱ ماده (۲۸) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن اقدام نماید.

تبصره: چنانچه ذخایر تأیید شده توسط کمیته مشمول جدول ذیل این ماده باشد گزارش مربوطه به انضمام گزارش کارشناسی و صورتجلسه کمیته استان به کمیسیون گواهی کشف دفتر امور اکتشاف ارسال تا در صورت تأیید، مراتب جهت صدور گواهی کشف به اداره کل استان اعلام گردد.

ذخایر قابل بررسی در کمیسیون گواهی کشف وزارت

ردیف	نوع ماده معدنی	تناژ ذخیره قطعی
۱	سنگ آهن پلاسری، مس پورفیری	$\geq 5,000,000$
۲	سنگ آهن غیر پلاسری	$\geq 2,000,000$
۳	سرب و روی، بوکسیت، ذغالسنگ، مس غیر پورفیری	$\geq 1,000,000$

≥ ۲۰۰,۰۰۰	منیزیت، منگنز	۴
≥ ۱۰۰,۰۰۰	کرویت، بیٹومن	۵
با هر میزان	عناصر نادر خاکی، قلع، جیوه، آنتیموان، مولیبدن، کبالت، تنگستن، کادمیم، طلا، ید و پتاسیم	۶

ماده (۴۵): حداقل ذخیره قطعی لازم برای صدور گواهی کشف برخی از مواد معدنی موجود در کشور برای یک دوره بهره‌برداری ذیلاً اعلام می‌گردد. ضمناً در شرایط خاص و برای ذخایر کمتر از مقادیر فوق، موضوع با ارائه طرح توجیه فنی واقتصادی که در آن نرخ بازگشت سرمایه، قیمت تمام شده و فروش ماده معدنی و سایر پارامترهای لازم محاسبه شده باشد، قابل بررسی می‌باشد.

ردیف	نوع ماده معدنی	حداقل مقدار ذخیره مورد نیاز برای صدور گواهی کشف (تن)
۱	انواع خاک و سنگ های نسوز مانند منیزیت، بوکسیت	۱۰۰۰۰
۲	انواع خاک های صنعتی مانند فسفات، کائولن، بنتونیت، زئولیت، دیاتومیت، خاک قرمز و زرد، آلونیت	۲۰۰۰۰
۳	انواع زغال سنگ از جمله زغال سنگ، حرارت و بیٹومن ها	۱۰۰۰۰
۴	انواع مواد اولیه سرامیکی مانند فلدسپات (به استثنای مواد ذکر شده در بالا)	۱۵۰۰۰
۵	انواع گل سفید میکا ورمیکولیت گل سفید (هونتیت)، گرونا، بر، تالک و مانند آن	۱۰۰۰۰
۶	سیلیس	۲۰۰۰۰
۷	کانسنگ فیروزه و سایر کانیهای قیمتی	۵۰۰۰ کیلوگرم
۸	نمک های سنگ	۳۰۰۰۰
۹	نمک های آبی	۱۰۰۰۰
۱۰	کانیهای فلزی اعم از کرومیت، قلع، منگنز، سلسین، آنتیموان، تیتانیوم و مانند آن	۱۰۰۰۰
۱۱	خاک ها حاوی مواد معدنی کمیاب و گران قیمت مانند طلا، تنگستن، لیتیوم	۳۰۰۰۰
۱۲	مرمر	۱۰۰۰۰
۱۳	تراورتن	۲۰۰۰۰
۱۴	گرانیت	۲۰۰۰۰
۱۵	مرمریت	۲۵۰۰۰
۱۶	کانسنگ مس، سرب و روی	۱۰۰۰۰۰
۱۷	دولومیت	۳۰۰۰۰
۱۸	فلوئور و باریت	۱۰۰۰۰

موضوع ماده (۳۱) آیین نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۴۶): جدول مربوط به حداکثر میزان مجوز برداشت جهت تست کاربردی به شرح زیر جهت اجرا ابلاغ می گردد:

پیوست شماره ۵ حداکثر میزان برداشت جهت تست کاربردی

ردیف	نوع ماده معدنی	حداکثر میزان برداشت	واحد
۱	انواع سنگ میکا، ورمیکولیت، بر، تالک، تالک شیبست، فلورین، سلسستین، بیتومین، گرافیت، تورمالین صنعتی، گارنت صنعتی، بریل صنعتی، گل سفید، باریت	۳۰۰	تن
۲	سنگ های تزئینی و نما	۵۰۰	تن
۳	سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی سنگ جوری نشده	۵۰	کیلوگرم
۴	سنگ آهک، خاک رس و پوزولان به منظور تست کاربردی در کارخانه سیمان	۱۰۰۰	تن
۵	سایر مواد معدنی فلزی و غیرفلزی به استثناء ردیف های یادشده در این جدول	۵۰۰	تن

ماده (۴۷): تفاهمنامه نحوه صدور مجوزهای معدنی فی مابین این معاونت و سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور به منظور اقدام و هماهنگی به پیوست ۵ ابلاغ شده است.

ماده (۴۸): با عنایت به عدم لحاظ امکان ابقاء و تمدید پروانه های اکتشاف ابطالی، لغو و یا سلب صلاحیت شده در آیین نامه اجرایی قانون معادن، پروانه های اکتشاف یادشده، قابل ابقاء نمی باشد و اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان ها مجاز به مکاتبه در اینگونه موارد نیستند. لذا مقتضی است با رعایت قوانین و مقررات جاری و به منظور جلوگیری از بروکراسی و سردرگمی و عدم ایجاد حقوق مکتسبه برای متقاضیان، رأساً نسبت به بررسی و پاسخگویی به موارد یادشده اقدام لازم معمول و از ارجاع آنها به وزارت متبوع خودداری نمایند.

ماده (۴۹): در صورتی که عملیات اکتشافی منجر به کشف ذخایر اقتصادی شود، وفق مقررات گواهی کشف صادر و روال کار مطابق قانون ادامه می یابد، علاوه بر این هیچ گونه اجازه برداشت برای ذخایر اندک کشف شده صادر نمی شود و لازم است من بعد این موضوع در متن پروانه های اکتشافی صادره نیز قید شود.

ماده (۵۰): محدوده های گواهی کشف که مدت زمان موضوع ماده (۸) قانون معادن در آنها رعایت نشده و هم اکنون غیرفعال هستند، سه (۳) ماه پس از سلب حق اولویت کاشف، برابر ماده (۸۳) آیین نامه اجرایی قانون معادن به مزایده گذاشته شوند و پس از برگزاری دو بار مزایده، چنانچه متقاضی وجود نداشت، به اولین متقاضی دارای توان فنی و مالی واگذار گردد.

ماده (۵۱): با در نظر گرفتن عرصه عملیاتی معدن برای محدوده گواهی کشف طبق تبصره‌های (۱) و (۲) ماده (۲۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معدن، بخش‌های باقیمانده احتمالی از پروانه‌های اکتشافی پس از صدور گواهی کشف، مطابق تبصره (۱) ماده (۲۸) آیین‌نامه اجرایی قانون معدن، وفق ماده (۱۷) دستورالعمل آزاد اعلام گردند.

ماده (۵۲): کلیه محدوده‌های درخواست اکتشاف دارای موافقت دستگاه‌های ماده (۲۴)، پروانه‌های اکتشافی، گواهی کشف و پروانه‌های بهره‌برداری که من بعد حسب مورد لغو، سلب صلاحیت شده و یا از کاشف سلب حق اولویت و یا از ید بهره‌بردار منتزع می‌شود، بایستی ظرف مدت سه (۳) ماه پس از تاریخ سلب حق اولویت، انتزاع، لغو و یا ابطال مجوز، وفق قانون و مقررات واگذار گردد.

تبصره ۱- بلافاصله بعد از لغو، ابطال و یا سلب صلاحیت دارنده پروانه اکتشاف، و یا انتزاع معدن از ید بهره‌بردار، نسبت به تنظیم صورت‌جلسه تأمین دلیل موارد مرتبط، از جمله آخرین وضعیت محدوده معدنی، دپوهای معدنی موجود، پرداخت حقوق دولتی، اموال و تجهیزات غیرقابل انتزاع با دعوت از دارنده قبلی پروانه اکتشاف، کاشف، بهره‌بردار قبلی و یا نماینده قانونی وی اقدام گردد.

تعیین میزان هزینه‌های انجام شده پس از تعیین برنده مزایده براساس مندرجات صورت‌جلسه توسط کارشناسان رسمی دادگستری انجام شود. همچنین لازم است لزوم صورت‌جلسه تأمین دلیل و تقبل هزینه‌های مرتبط در آگهی شرایط مزایده قید گردد.

تبصره ۲- ضروریست اداره کل استان نسبت به ارائه اخطار در جهت فعالسازی کلیه معدن غیرفعالی که همچنان در ید بهره‌برداران بوده است و بهره‌بردار نسبت به فعالسازی آن بدون دلایل موجه (موارد خارج از ید به تأیید شورا) برابر طرح مصوب، عمل نکرده است، اقدام نموده و در صورت عدم فعالسازی، نسبت به طرح موضوع در شورای معدن استان و تعیین تکلیف و واگذاری آن در اسرع وقت اقدامات لازم برابر قانون و مقررات به عمل آورد. در مورد معدنی که قبلاً اخطار لازم به بهره‌بردار داده شده است، اداره کل استان با رعایت مقررات، سریعاً نسبت به تعیین تکلیف معدن اقدام نماید.

تبصره ۳- سایر معدنی که به هر دلیل غیرفعالند، با نظر کارشناسی و تأیید رییس اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان برای انجام اکتشافات تکمیلی به مزایده گذاشته شود.

ماده (۵۳): با امعان نظر به ماهیت ساختاری و اداری سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران و سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور از سقف تعداد محدوده های امیدبخش (۵ محدوده) قابل معرفی و حداکثر مساحت مربوطه (۲۵۰ کیلومتر مربع) سازمان های یاد شده، سازمان های پیش گفته از محدودیت معرفی تعداد محدوده های امیدبخش (۵ محدوده و حداکثر مساحت مربوطه (۲۵۰ کیلومتر مربع)) مستثنی هستند.^{۱۵}

ماده (۵۴): امتیاز مربوط به ثبت محدوده های امیدبخش حاصل از پهنه های اکتشافی مصوب دارندگان پهنه های اکتشافی به هنگام انتساب در سامانه کاداستر، از سرجمع امتیاز صلاحیت فنی و مالی مکسوبه مشارالیهم کسر نگردیده و امتیاز معنونه در بخشی مجزا در برگه الکترونیک صلاحیت فنی و مالی ایشان لحاظ می-گردد.^{۱۶}

ماده (۵۵): جهت صدور مجوز المثنی (با اتخاذ ملاک از رویه های مشابه در مقررات ثبتی) چنانچه مراتب مفقودی مجوز معدنی یک نوبت در روزنامه کثیرالانتشار منتشر و در صورتیکه تا ۱۰ روز از تاریخ انتشار آگهی، اعتراضی دریافت نشود، پس از اخذ تعهدنامه محضری از متقاضی مبنی بر پذیرش مسئولیت های ناشی از مفقود نمودن مجوز معدنی، می توان نسبت به صدور مجوز معدنی المثنی اقدام و مراتب را با اعمال ملاحظات گفته شده در سامانه کاداستر اعمال نمود!

ماده (۵۶): ◀ موضوع ماده (۳۲) آیین نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۵۷): واگذاری پهنه های اکتشافی وفق دستورالعمل پیوست شماره (۴) انجام می پذیرد.

ماده (۵۸): با امعان نظر به ماهیت ساختاری و اداری سازمان های زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور و توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی موارد زیر در نحوه صدور مجوزهای فعالیت این سازمان ها لحاظ خواهد گردید.

۱- این سازمان ها از محدودیت تعداد و حداکثر مساحت محدوده های امیدبخش مستثنی هستند.^{۱۸}

۲- صدور پروانه اکتشاف برای مراحل پی جویی و شناسایی برای آن ها موضوعیت ندارد و صرفاً درخواست بلوکه نمودن محدوده جهت اکتشاف به ادارات کل ارائه می گردد. گزارشات فنی و طرح های اکتشاف و بهره برداری این سازمان ها نیز نیازی به تأیید سازمان نظام مهندسی ندارد.

۱۵- رأی شماره ۶۰/۱۰۶۵۰۸ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۹ شورای عالی معادن

۱۶- رأی شماره ۶۰/۱۷۳۷۶۶ مورخ ۱۴۰۱/۷/۱۸ شورای عالی معادن

۱۷- رأی شماره ۱۱۱۳۹۵۶۶ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۰ شورای عالی معادن

۱۸- رأی شماره ۶۰/۱۰۶۵۰۸ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۹ شورای عالی معادن

۳- در صورت عدم کشف مواد معدنی کارگروهی متشکل از نمایندگان معاونت و اداره کل استانی مجری و سازمان نظام مهندسی تشکیل شده و پس از ارائه گزارش کارشناسی نحوه واگذاری بعدی توسط معاونت معادن و فراوری مواد تعیین خواهد شد.

۴- سایر موارد در خصوص نحوه عقد تفاهمنامه و تعهدات وفق دستورالعمل واگذاری پهنه ها خواهد بود.

۵- رعایت مفاد این دستورالعمل در خصوص پهنه‌هایی که مجوز آنها جدیداً صادر و یا تمدید می‌گردد الزامیست.

فصل چهارم - بهره‌برداری

موضوع ماده (۳۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۵۹): در ارتباط با موارد درخواست صدور پروانه بهره‌برداری از سوی دارندگان گواهی کشف، هرگونه اقدام وفق مفاد ماده (۸) قانون معادن امکان پذیر می‌باشد.

ماده (۶۰): چگونگی بررسی و تأیید طرح‌های اکتشافی و بهره‌برداری برای صدور پروانه عملیات و گزارش‌های پایان عملیات اکتشاف برای صدور گواهی کشف به شرح زیر است:

۱- تهیه کنندگان و تأییدکنندگان طرح‌های اکتشافی و بهره‌برداری مسئولیت مستقیم طرح‌های تهیه شده را دارند و اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها اجازه ورود در مسائل فنی و ایمنی طرح‌های مذکور را نخواهند داشت.

۲- مسئولیت مستقیم طرح‌های اکتشاف و بهره‌برداری تهیه شده توسط اعضای سازمان نظام مهندسی معدن از نظر فنی و ایمنی به عهده نگارنده طرح بوده و سازمان صنعت معدن و تجارت استان‌ها در این موارد ورود نخواهد نمود لیکن بررسی کلی طرح‌های مذکور و تطابق آن با سر فصل‌های مندرج در نشریه‌های ۸۲۵ و ۷۱۳ انتشارات سازمان برنامه و بودجه کشور، به عهده اداره کل صنعت معدن و تجارت استان‌ها می‌باشد.

۳- طرح‌های اکتشافی و بهره‌برداری، نقشه‌ها و گزارش پایان عملیات اکتشاف باید توسط دارندگان پروانه اشتغال به کار در حرفه‌های مهندسی معدن، بر پایه اصول و ضوابط فنی تهیه و توسط متقاضی صدور پروانه یا مجوز یا گواهی‌نامه به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان تحویل شود.

۴- شرایط تهیه طرح و نقشه طبق دستورالعمل‌ها، فرم‌ها، ضوابط و معیارهای فنی مصوب و شرایط تهیه‌کننده(گان) طرح‌ها و نقشه‌ها و گزارش‌های فنی طبق شرح شغل‌های مصوب تعیین می‌شود.

۵- تهیه و مشارکت در طرح اکتشاف، بهره‌برداری و گزارش پایان عملیات اکتشاف از سوی کارکنان رسمی، پیمانی و قراردادی وزارت صنعت، معدن و تجارت، اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها، سازمان‌ها و شرکت‌های معدنی تابعه وزارت در حدود صلاحیت و ظرفیت پروانه اشتغال منوط به عدم هرگونه مشارکت در فرآیند تأیید همان طرح یا گزارش پایان عملیات اکتشاف بلامانع می‌باشد.

۶- به منظور بررسی گزارش پایان اکتشاف، یک کمیته ۵ نفری مرکب از معاون امور معادن اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان (و در استان‌هایی که این معاونت تشکیل نشده، رئیس اداره معادن) به سرپرستی وی، یک نفر از کارشناسان اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان و ۳ نفر از کارشناسان خبره استان، که از بین کارکنان اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان نباشند، تشکیل می‌شود. اعضای کمیته برحسب نوع و درجه طرح، نقشه یا گزارش از بین افراد دارای پروانه اشتغال مرتبط با موضوع و دارای پایه متناسب با درجه طرح، توسط سرپرست کمیته تعیین می‌شوند. برای انتخاب اعضای که جزء کارکنان اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان نیستند، سازمان نظام مهندسی معدن استان، فهرستی از اعضای خبره استان را در اختیار اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان قرار می‌دهد. این فهرست هر سه ماه یک بار توسط هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی معدن استان تجدید نظر می‌شود. برای هر موضوع مورد بررسی، تهیه‌کننده یا تدوین‌کننده یا هر شخص ذینفع در آن، نباید در ترکیب کمیته شرکت داشته باشد.

۷- مسئولیت برگزاری جلسات بررسی و تعیین تاریخ و محل آن‌ها و ابلاغ نتایج بررسی به ذینفع، به عهده معاون امور معادن اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان (یا جانشین وی) است.

۸- نظر نهایی کمیته با رأی موافق حداقل ۳ نفر از اعضای کمیته، مشروط بر فزونی یا تساوی تعداد اعضای غیر از کارکنان اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان، معتبر است. صورتجلسه‌های کمیته طبق فرم‌های ویژه‌ای، که متعاقباً ابلاغ خواهد شد، تنظیم می‌شود.

۹- کمیته می‌تواند تهیه‌کننده یا تدوین‌کننده موضوع مورد بررسی را برای ادای توضیح به جلسه دعوت کند. همچنین می‌تواند از کارشناسان یا متخصصان ذیربط، حتی چنانچه عضو اداره کل استان دیگر باشند، جهت اعلام نظر دعوت کند. در جلسات بررسی غیر از اعضای کمیته و مدعوین آنها شخص دیگری نباید حضور داشته باشد.

۱۰- چنانچه بازدید از محل ضرورت داشته باشد، کمیته می‌تواند تعدادی از اعضای خود را مأمور بازدید و ارائه گزارش کند.

۱۱- برای گزارش‌های پایان عملیات اکتشاف درجه یک و دو کمیته می‌تواند به تشخیص خود از یک یا دو نفر کارشناس یا متخصص ذیربط نظرخواهی کند. نظریه وی به صورت کتبی تنظیم می‌شود.

۱۲- کمیته موظف است انطباق موضوع مورد بررسی با شرایط و دستورالعمل‌ها و مقررات تعیین شده از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت را بررسی و نظر خود را در این زمینه اعلام کند. اما مسئولیت انطباق مفاد موضوع با ضوابط و معیارهای فنی به‌عهده امضا کننده دارای پروانه اشتغال است.

۱۳- اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان پس از دریافت صورتجلسه کمیته، مطابق آن رد یا قبول یا لزوم اصلاح موضوع مورد بررسی را، طبق مفاد آیین‌نامه اجرایی قانون معادن و دستورالعمل‌های مربوط به متقاضی ابلاغ و سایر اقدامات لازم را انجام می‌دهد.

ماده (۶۱): به بهره‌بردارانی که طرح بهره‌برداری آنها قبلاً به تصویب کمیسیون بررسی کننده طرح‌ها رسیده است ولی نسبت به پیگیری سایر امور از قبیل معرفی مسئول فنی و ارائه تضمین حقوق دولتی اقدام ننموده اند، ۲ (دو) ماه مهلت داده شود تا نسبت به پیگیری و انجام اقدامات لازم از جمله معرفی مسئول فنی و ارائه سپرده حسن انجام تعهدات اقدام نمایند. در غیراین صورت و عدم اقدام در مهلت مقرر، ضمن سلب اولویت، معدن از طریق مزایده عمومی واگذار گردد.^{۱۹}

ماده (۶۲): به متقاضیان صدور پروانه بهره‌برداری که نسبت به ارائه طرح بهره‌برداری اقدام نموده لیکن علیرغم تصویب طرح در کمیسیون بررسی کننده طرح‌ها نسبت به پیگیری سایر امور از قبیل معرفی مسئول فنی، ارائه تضمین حقوق دولتی و... اقدام ننموده اند، به کلیه متقاضیان یاد شده (باستثنای مواردی که در این ارتباط از سوی شورایعالی معادن یا معاونت متبوع رای و یا نظر در خصوص آنان صادر گردیده است) دو ماه مهلت داده شود تا نسبت به ارائه مدارک و مستندات مربوطه اقدام نمایند و در غیر اینصورت و عدم اقدام در مهلت مقرر اولویت ایشان سلب، معدن تعیین تکلیف و از طریق مزایده عمومی واگذار گردد.^{۲۰}

◀ موضوع ماده (۳۸) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۶۳): درخصوص تهیه و بازنگری طرح‌های بهره‌برداری معادن با رعایت مفاد نشریه ۸۲۵ موارد زیر جهت اقدام لازم ایفاد می‌گردد.

- ۱- در تهیه طرح ارزیابی اقتصادی و مالی در مطالعات امکان‌سنجی طرح‌ها و پروژه‌های معدنی و در برنامه زمانبندی تولید، دارندگان پروانه اشتغال نظام مهندسی معدن موظفند برابر فصل ۷ و ۸ نشریه راهنمای امکان‌سنجی پروژه‌های معدنی به شماره ۶۴ انتشارات سازمان نظام مهندسی معدن اقدام نمایند.
- ۲- برابر ماده (۱۴) قانون معادن درصدی از بهای ماده معدنی موضوع پروانه بهره‌برداری به نرخ روز در سر معدن مبنای محاسبه حقوق دولتی قرار می‌گیرد لذا محاسبات فنی و اقتصادی مندرج در طرح بهره

۱۹- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۵۸۰۹۴ مورخ ۹۶/۱۱/۲۱ شورایعالی معادن

۲۰- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۴۳۹۸۳ مورخ ۹۶/۱۱/۱۲ شورایعالی معادن

برداری مبنای محاسبه قیمت تمام شده هر واحد ماده معدنی سرمعدن می‌باشد و باید در مطالعات اقتصادی طرحها از ارقام هزینه و در آمدی به قیمت واقعی و بروز استفاده شود.

۳- مطالعات اقتصادی طرحهای بهره برداری که مبنای صدور و تمدید پروانه های بهره برداری قرار می گیرد باید برمبنای فوق بازنگری و اصلاح شوند.

۴- اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان موظف است از بررسی و تأیید طرحهایی که موارد فوق را رعایت نکرده اند خودداری نماید.

۵- اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان موظف است در تهیه و بازنگری طرحهای بهره برداری بصورتی عمل نماید که ظرف مدت یک سال کلیه طرحها اصلاح و بروزرسانی شود.

۶- مسئولیت حسن اجرای این بند به عهده مدیران کل محترم صمت استان و مناطق آزاد می‌باشد.

ماده (۶۴): در خصوص دیوهای باطله و مواد معدنی بلا تکلیف، وفق ماده (۱۵) قانون معادن اقدام شود.^{۲۱}

در خصوص تعیین تکلیف مواد باطله در هنگام اعتبار پروانه بهره‌برداری (معادن در ید بهره‌برداران) اقدام لازم به شرح ذیل می‌باشد:

۱) در مواردی که مواد باطله (اعم از روباره، حاصل از عملیات حین استخراج و یا حاصل از فرآوری مواد معدنی و ..) در داخل محدوده معدن و جهت استفاده در مواردی همچون تسطیح، راهسازی، محوطه سازی و یا نظایر آن مد نظر باشد، استفاده آن بلامانع و اخذ حقوق دولت ضرورتی ندارد. لیکن در صورتی که محل تامین مصالح جهت عملیات عمرانی داخل محدوده، در خارج از عرصه جبهه کار معدن (محل عملیات استخراج) باشد، مستلزم پرداخت حقوق دولتی می‌باشد.

۲) در مواردی که مواد باطله (اعم از روباره، حاصل از عملیات حین استخراج و یا حاصل از فرآوری مواد معدنی و...) در داخل معدن مصرف نگردیده و بطور کلی و بنابر هر دلیل ممکن، جهت مصارف دیگر به خارج از معدن منتقل می‌گردد صدور مجوز برداشت موقت و به تبع آن اخذ حقوق دولتی مطلقاً ضروری است.

۳) در موارد مطروحه در بند های ۱ و ۲ برداشت مواد باطله می بایست منطبق با نوع مواد باطله تأیید شده و متناسب با نسبت باطله برداری مندرج در طرح بهره برداری معدن بوده و گزارش عملکرد مربوطه نیز باید توسط مسئول فنی معدن به اداره کل تابعه منعکس گردد.

۲۱- دستورالعمل ۶۰۴۹۹۷/۲۰ مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۴ شورایعالی معادن

۴) نوع و حجم دپوهای باطله سر معدن جهت امر نظارت، ساماندهی و کنترل، می‌بایست به صورت سالیانه گزارش گردد.^{۲۲}

◀ موضوع ماده (۳۹) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۶۵): در خصوص تغییر کمیت و کیفیت مواد معدنی مندرج در پروانه‌های بهره‌برداری معادن مزایده‌ای به شرح ذیل اقدام می‌شود:

۱- پروانه‌های بهره‌برداری که پس از تاریخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۱ (تاریخ ابلاغ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن) و از طریق فرآیند مزایده واگذار گردیده‌اند، مشمول مفاد ماده (۷۹) آیین‌نامه اجرایی خواهند بود.

۲- پروانه‌های بهره‌برداری که قبل از تاریخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۱ (تاریخ ابلاغ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن) و از طریق فرآیند مزایده واگذار گردیده‌اند، تا پایان تاریخ اعتبار معدن، صرفاً مجاز به ارائه درخواست مبنی بر اعمال ۲۵٪ (بیست و پنج درصد) تغییر در شرایط مزایده می‌باشند. بدیهی است در زمان تمدید پروانه‌های بهره‌برداری یاد شده، اعمال ماده (۷۹) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن بلامانع است.^{۲۳}

ماده (۶۶): اصلاح و تغییر کمیت و کیفیت ماده معدنی مندرج در پروانه بهره‌برداری معادن غیرمزایده‌ای به تقاضای بهره‌برداران بوده و اعمال تغییرات فقط برای سنوات آتی بهره‌برداری خواهد بود.^{۲۴}

◀ موضوع ماده (۴۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۶۷): نحوه اعمال تاریخ افزایش یا کاهش تناژ ماده معدنی دوم به پروانه بهره‌برداری مسبوق به سابقه، از زمان تصویب طرح ملاک عمل واقع گردد.

◀ موضوع ماده (۴۲) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۶۸): برگزاری مزایده عمومی محدوده‌های معدنی (محدوده‌های اکتشافی، مجوز برداشت، گواهی کشف و پروانه بهره‌برداری و دپوها) وفق شیوه‌نامه پیوست شماره (۳) خواهد بود.

جداول مربوط به تعیین صلاحیت فنی و مالی اشخاص حقیقی و حقوقی، حداقل امتیاز لازم برای ثبت درخواست و صدور پروانه اکتشاف و انتقال انواع مجوزها، نحوه محاسبه ظرفیت اشخاص حقوقی و میزان تضامین شرکت در مزایده محدوده‌های اکتشاف بلامعارض، پروانه‌های اکتشاف و معدن متروکه جهت اجرا از زمان ابلاغ، ارسال گردیده است (پیوست شماره ۲) بدیهی است گواهی‌های صادره قبلی دارای اعتبار می‌باشد.

۲۲- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۶۷۸۳۵ مورخ ۶۰/۰۶/۲۰ شورای عالی معادن

۲۳- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۱۴۹۲۶ مورخ ۶۰/۰۵/۰۴ شورای عالی معادن

۲۴- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۰۸۴۴۱ مورخ ۶۰/۰۵/۰۸ شورای عالی معادن؛

و نحوه بررسی اسناد و مدارک گواهی صلاحیت فنی و مالی از طریق سازمان نظام مهندسی معدن استان‌ها با تشکیل کمیته بررسی صلاحیت فنی و مالی و با حضور نماینده اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها که ترجیحاً معاونت معدنی استان باشد انجام و صدور آن با تأیید و امضا مدیرکل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها صورت می‌گیرد.^{۲۵}

◀ موضوع ماده (۴۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۶۹): اسناد تجاری «چک» و «سفته» به صورت توأمان به عنوان تضمین حقوق دولتی صادر می‌شود. همچنین در خصوص کلیه سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی، اخذ سند تجاری «سفته» و یا گواهی خالص مطالبات قطعی تأیید شده قراردادها از سوی دستگاه‌های اجرایی و ذیحسابان مربوط (موضوع بند «ث» ماده (۴) آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی و اصلاحات آن - مصوب ۱۳۹۴) کفایت امر را می‌نماید. تأکید می‌گردد کلیه ادارات کل تابعه، مکلف به پیش‌بینی اعتبار مورد نظر جهت واخواهی سند تجاری «سفته» از طریق معاونت هماهنگی و محیط کسب و کار وزارت متبوع به منظور درج در هزینه‌کرد بودجه سنوات آتی خواهند بود.

◀ موضوع ماده (۴۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۷۰): نحوه اجرای ماده (۴۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن به شرح زیر است:

۱- اداره کل صنعت، معدن و تجارت تابعه ۳ (سه) ماه پیش از تاریخ الزام رعایت موضوع مفاد ماده (۴۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن توسط بهره‌برداران معادن (به عبارتی ۲۱ (بیست و یک) ماه قبل از پایان اعتبار پروانه‌های بهره‌برداری)، موظف به ارسال اخطار به دارندگان پروانه‌های بهره‌برداری به منظور اقدام و پیش‌بینی تمهیدات لازم وفق ضوابط و قوانین مربوطه به جهت تمدید پروانه‌های بهره‌برداری خواهند بود.

تبصره: اقدام یا عدم اقدام اداره کل صمت استان در خصوص این بند حقی را برای بهره‌برداران ایجاد ننموده و متقاضی موظف به اجرای ماده (۴۵) در زمان و موعد مقرر می‌باشد.

۲- در صورت عدم اقدام لازم توسط بهره‌برداران معادن بنا بر هر دلیل ممکن در بازه زمانی ۱۸ (هجده) ماهه منتهی به پایان اعتبار پروانه‌های بهره‌برداری (لغایت آخرین روز اعتبار پروانه)، اداره کل صنعت، معدن و تجارت تابعه موظف به انجام وظایف وفق قوانین و مقررات جاری می‌باشد. به استناد بند «پ» ماده (۵۴) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن و مطابق با تفویض اختیارات موجود، می‌بایست مراتب با قید فوریت در

۲۵- دستورالعمل مصوب رای شماره ۶۰/۲۹۳۶۰۴ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۰۵ شورایعالی معادن

دستور کار انتزاع معدن از ید بهره‌بردار واقع گردد.

۳- تشخیص کلیه موارد خارج از ید و اراده بهره‌برداران معادن در قبال تمدید پروانه‌های بهره‌برداری، صرفاً در اختیار شورایعالی معادن می باشد.

ماده (۷۱): تعیین تکلیف حقوق دولتی (صدور مفاصاحساب و یا تقسیط و اخذ ضمانتهای لازم) در زمان تمدید پروانه های بهره برداری الزامی است.^{۲۶}

ماده (۷۲): در خصوص نحوه تمدید و محاسبه حقوق دولتی در فاصله زمانی اتمام اعتبار تا زمان تمدید پروانه بهره برداری معادن در موارد مربوط به عدم رعایت ماده (۴۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن، در صورت فراهم شدن شرایط تمدید و کسب موافقت‌های لازم:

تمدید از زمان انقضاء پروانه بهره‌برداری اعمال گردد و در صورت عدم فعالیت بهره‌بردار در فاصله زمانی اتمام اعتبار تا زمان ظهرنویسی پروانه بهره‌برداری جهت تمدید، به استناد تبصره ۲ ماده (۵۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن مدت زمان مذکور به عنوان تعطیلی موقت لحاظ گردیده و به اعتبار پروانه بهره‌برداری اضافه شود. لیکن در صورت فعالیت بهره‌بردار در فاصله زمانی اتمام اعتبار تا زمان ظهرنویسی پروانه بهره‌برداری جهت تمدید، حقوق دولتی مواد معدنی برداشت شده در فاصله زمانی یاد شده براساس میزان استخراج واقعی و بر مبنای قیمت پایه محاسبه و اخذ و مدت زمان مذکور جزء اعتبار پروانه بهره‌برداری لحاظ گردد.

◀ موضوع ماده (۴۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۷۳): در مواردی که پروانه بهره‌برداری در رهن صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی بوده و بهره‌بردار نسبت به انجام تعهدات اقدامی ننموده و با رعایت تبصره ۲ ماده (۴۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن پروانه بهره‌برداری به نام صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی منتقل می‌گردد، پروانه بهره‌برداری بدون اخذ طرح بهره‌برداری و ضمانتنامه و معرفی مسئول فنی در اختیار صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی قرار گیرد که در این صورت نیازی به تسویه حساب بدهی حقوق دولتی بهره‌بردار توسط صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی نبوده و اداره کل استان مکلف به ضبط ضمانتنامه و اجرای ماده (۳۰) قانون معادن جهت وصول مطالبات حقوق دولتی از بهره‌بردار (در صورت عدم پرداخت) می‌باشد. ضمناً رعایت اصول ایمنی و حفاظت از معدن و اموال و تجهیزات غیرقابل انتزاع توسط صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی الزامی می‌باشد. بدیهی است ارائه طرح بهره‌برداری و ضمانتنامه و معرفی

۲۶ . دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۴۷۹۴۳ مورخ ۹۹/۱۰/۱۵ شورای عالی معادن

مسئول فنی و سایر مدارک مورد نیاز از الزامات انتقال پروانه بهره برداری از صندوق بیمه سرمایه گذاری فعالیتهای معدنی به بهره‌بردار جدید می باشد.^{۲۷}

ماده (۷۴): با توجه به اینکه به موجب تبصره ۱ ماده (۴۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن تاریخ ظهنویسی تاریخ انتقال پروانه محسوب شده است، بنابراین مادامی که امر فوق صورت نگرفته باشد دارنده پروانه در قبال وزارتخانه متعهد خواهد بود.

بدیهی است در صورت عدم ارایه وکالت‌نامه رسمی به وسیله متصرف که (در وکالت‌نامه مذکور) دارای اختیارات لازم برای بهره‌برداری و استخراج از جانب دارنده باشد و همچنین در صورت فقدان وکالت‌نامه و عدم ظهنویسی و ثبت نقل و انتقال در پروانه، اقدامات متصرف منطبق با ماده (۱۹) قانون معادن می‌باشد.

تبصره: در مورد الزام سازمان به انتقال و ظهنویسی و عدم مراجعه محکوم علیه ضرورت دارد مراتب را از مرجع قضایی ذیربط کسب تکلیف نمایند. اضافه می‌نماید که در صورت مکلف شدن سازمان به ظهنویسی فلذا ظهنویسی نیازمند حضور دارنده پروانه نبوده و در صورت عدم اعاده اصل پروانه سازمان می‌تواند با صدور المثنی و اعلام فقدان اعتبار مراحل مترتب را به انجام رسانید.

◀ موضوع ماده (۴۸) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۷۵): کلیه پروانه‌های بهره‌برداری در رهن صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیتهای معدنی (انتقال یافته به نام آن صندوق) لازم است ظرف بازه زمانی ۶ (شش) الی ۱۲ (دوازده) ماهه وفق مقررات مربوطه تعیین تکلیف گردند. در غیر این صورت، صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیتهای معدنی با قید فوریت مکلف به واگذاری محدوده‌های مذکور از طریق فرآیند مزایده عمومی و مطابق با ضوابط جاری خواهد بود.^{۲۸}

◀ موضوع مواد (۴۹) و (۵۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۷۶): در خصوص موارد خاص معادن شن و ماسه به دستورالعمل شن و ماسه (پیوست ۱۳) مراجعه شود. این معادن از سایر مواد این دستورالعمل مستثنا نمی‌باشند.

ماده (۷۷): نظر به اینکه صدور اجازه برداشت مواد معدنی به صورت محدود و موقت می‌باشد لذا دارندگان مجوز، مجاز به ایجاد هیچ‌گونه تأسیسات در محل محدوده معدنی نمی‌باشند و در صورتی که فعالیت آنها ایجاد اینگونه تأسیسات را ایجاب نماید این وزارت هیچگونه مسئولیتی در قبال تأسیسات یاد شده ندارد و مشمول ماده (۲۱) نمی‌گردد و ضروریست دارنده مجوز پس از خاتمه مدت مجوز نسبت به جمع‌آوری تأسیسات خود اقدام نمایند.

۲۷- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۶۳۹۶۰ مورخ ۱۳۹۵/۰۳/۱۲ شورای عالی معادن
۲۸- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۳۰۰۶۴۶ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۱۷ شورای عالی معادن

ماده (۷۸): ارائه طرح فنی و ایمنی از سوی متقاضی صدور اجازه برداشت و تصویب آن وفق مقررات جاری قبل از صدور هرگونه اجازه برداشت ضروری می‌باشد.

بدیهی است ارائه طرح فنی و ایمنی از الزامات صدور هرگونه مجوز معدنی بوده و مبنای فعالیت اجرایی مسئول فنی و نظارت فنی کارشناسان آن سازمان بر نحوه فعالیت بهره‌بردار در طول دوره مجوز صادره خواهد بود. هرگونه اظهارنظر کارشناسی درخصوص شرایط ایمنی محدوده مورد استخراج براساس طرح مصوب فوق صورت می‌گیرد.

ماده (۷۹): هرگونه برداشت و حمل مواد معدنی، مشمول پرداخت حقوق دولتی طبق ضوابط، مقررات و قوانین موجود خواهد بود. ^۶ در صورت احراز مالکیت زمین و اثبات وجود مجوزهای قانونی (طرح‌های صنعتی، کشاورزی و...)، صدور اجازه برداشت سنگ یا خاک (مصالح) حاصل از تسطیح زمین در محل اجرای طرح‌های صنعتی، کشاورزی با پرداخت حقوق دولتی بلامانع است. ^{۳۰}

ماده (۸۰): کلیه معادن کشور لازم است نسبت به اصلاح موارد ذیل اقدام نمایند. بدیهی است در صورت عدم رعایت هر کدام از موارد ذیل پس از تذکرات لازم وفق ماده (۱۴) قانون اصلاح قانون معادن با آن‌ها برخورد خواهد شد.

- اصلاح شیب‌ها و پایداری پله‌های استخراجی معادن علی‌الخصوص معادن شن و ماسه به منظور ارتقاء ایمنی و فنی در معادن.
- برگزاری دوره‌های آموزشی برای کلیه پرسنل معدن علی‌الخصوص برای رانندگان ماشین‌آلات سبک و سنگین موجود در معدن و اخذ گواهینامه از مراکز علمی معتبر.
- هدایت آب‌ها و پسماندهای مصرفی همچنین پساب کارگاه‌های شن و ماسه و کانه‌آرایی به مکان‌های مناسب و ایمن جهت رعایت اصول و مقررات ایمنی و زیست محیطی.
- انجام فعالیت‌های معدن در محدوده پروانه یا اجازه برداشت با توجه به مختصات آن‌ها که توسط GPS مشخص گردیده است.
- مشخص کردن محل‌های دیپوی باطله و مواد معدنی به صورت تفکیک و جدا از هم با نصب تابلوهای مشخص.

۲۹- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۷۷۳۸۲ مورخ ۱۴۰۰/۳/۱۷ شورایعالی معادن

۳۰- اصلاحیه دستورالعمل شماره ۶۰/۷۴۶۴۹ مورخ ۱۳۹۹/۰۳/۲۵ شورایعالی معادن

- انجام هرگونه ساخت و سازی در محدوده معدنی با مجوز و هماهنگی با اداره کل صنعت، معدن و تجارت.
- رعایت ماده (۱۰۴) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن برای معادنی که بیشتر از ۲۵ نفر کارگر دارند باید یک نفر مسئول فنی و یک نفر مسئول بهداشت حرفه‌ای داشته باشند در معادنی که کمتر از ۲۵ نفر کارگر دارند این مسئولیت بر عهده اشخاص دارای مجوز صلاحیت نظام مهندسی معدن و یا سرپرست معدن می‌باشد.
- رعایت ماده (۱۰۲) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن مبنی بر اینکه دارنده عملیات معدنی و صنایع معدنی می‌بایستی از خدمات مسئول فنی واجد شرایط نظام مهندسی معدن و جهت نظارت بر کلیه امور فنی و ایمنی استفاده و ماهانه گزارش معدن را به اداره کل صنعت، معدن و تجارت با ذکر نام و شماره نظام مهندسی ارائه نماید.
- تجهیز پرسنل معدن به وسایل ایمنی (کفش، کلاه، ماسک، لباس کار، عینک، دستکش و ...) و تأکید بر استفاده از آن‌ها.
- رعایت ماده (۱۰۶) آیین‌نامه اجرایی مبنی بر اینکه دارنده عملیات معدنی را مکلف نموده مدارک و مستندات لازم را در محل عملیات معدنی و صنایع معدنی برای ارائه به کارشناسان اعزامی نگهداری کند.

موضوع ماده (۵۲) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۸۱): متقاضیانی که با توجه به افزایش ظرفیت بازار، افزایش ذخیره معدن و یا هر شرایط مناسب دیگر در طول دوره بهره‌برداری نیاز به افزایش تولید سالیانه مواد معدنی دارند می‌توانند با رعایت شرایط فنی و ایمنی معدن که منجر به تضييع ذخيره و ايجاد حادثه در معدن نشود و با رعایت شرایط زیر نسبت به افزایش تناژ تولید سالیانه معدن تحت بهره‌برداری خود اقدام نمایند:

۱- افزایش تناژ تولید سالیانه کلیه مواد معدنی به میزان ۲۵٪ (بیست و پنج درصد) تناژ تولید سالیانه مندرج در پروانه بهره‌برداری نیازی به اخذ مجوز از اداره کل استان ندارد.

۲- افزایش تناژ تولید سالیانه مواد معدنی گروه‌های ۱ و ۲ و ۳ به میزان ۱۰۰٪ (صد درصد) و مواد معدنی گروه‌های ۴ و ۵ و ۶ به میزان ۵۰٪ (پنجاه درصد) تناژ تولید سالیانه مندرج در پروانه بهره‌برداری در اختیار رئیس اداره کل استان می‌باشد و بهره‌برداران ضمن درخواست از اداره کل استان و بدون اصلاح طرح بهره‌برداری خود اقدام می‌نمایند. در این زمینه اداره کل استان باید حداکثر ظرف مدت یک هفته به درخواست ارائه شده توسط متقاضی رسیدگی و موافقت یا عدم موافقت خود را با ذکر دلایل به نامبرده اعلام نموده و در صورت موافقت، افزایش تناژ را در پروانه بهره‌برداری درج نماید. در زمان اصلاح تناژ مندرج در پروانه، به صورت مکتوب بر دقت در عدم تضييع ماده معدنی و رعایت شرایط فنی و

ایمنی توسط بهره‌برداران تأکید خواهد شد.

۳- افزایش تناژ تولید سالیانه مواد معدنی گروه‌های ۱ و ۲ و ۳ به میزان بیش از ۱۰۰٪ (صد درصد) و گروه‌های ۴ و ۵ و ۶ به میزان بیش از ۵۰٪ (پنجاه درصد) با درخواست بهره‌بردار و ارائه اصلاحیه طرح بهره‌برداری به اداره کل استان حداکثر ظرف مدت یک‌ماه، ادارات کل موظفند ضمن بررسی اصلاحیه طرح بهره‌برداری، پس از بررسی و تأیید نهایی نسبت به درج آن در پروانه بهره‌برداری اقدام نمایند.

۴- بهره‌بردار موظف است در ابتدای هر ماه میزان تولید ماه قبل را با توجه به تبصره‌های ذیل ماده (۵۱) آیین‌نامه اجرایی قانون معدن به اداره کل استان ارائه و در صورت نیاز به افزایش یا کاهش تولید سالیانه بلافاصله موضوع را از اداره کل استان درخواست نماید. در مورد کاهش تناژ نیز برابر سازوکارهای موجود عمل خواهد شد.

تبصره ۱: زمان اعمال افزایش یا کاهش تناژ از زمان تایید طرح در کمیته بررسی طرح خواهد بود.

تبصره ۲: بندهای (۲) و (۳) قابل اجرا در معدن سنگ آهن پلاسری سنگان و معادنی که از طریق مزایده واگذار شده‌اند نمی‌باشد.

ماده (۱۲): در صورتی که بهره‌برداران نسبت به دریافت مجوز افزایش تناژ تولید سالیانه با شرایط بند قبل اقدام نموده و بیش از تناژ مندرج در پروانه بهره‌برداری برداشت نمایند، برابر تبصره ذیل ماده (۵۵) و تبصره (۲) ماده (۶۲) آیین‌نامه اجرایی قانون معدن موظف به پرداخت خسارت به شرح زیر خواهند بود و در صورت بروز حادثه و عدم رعایت شرایط ایمنی مسئولیت آن متوجه شخص بهره‌بردار می‌باشد. بدیهی است تکرار این تخلف نهایتاً منجر به سلب صلاحیت بهره‌بردار خواهد بود:

الف) خسارت اضافه برداشت مواد معدنی گروه اول: سه برابر قیمت پایه حقوق دولتی معدن مربوط.

ب) خسارت اضافه برداشت مواد معدنی گروه دوم و سوم: دو برابر قیمت پایه حقوق دولتی معدن مربوط.

پ) خسارت اضافه برداشت مواد معدنی گروه چهارم: تراورتن و مرمر چهار برابر قیمت پایه حقوق دولتی معدن مربوط، مرمریت سه برابر قیمت پایه حقوق دولتی معدن مربوط و مابقی مواد معدنی گروه چهارم دو برابر قیمت پایه حقوق دولتی معدن مربوط.

ت) خسارت اضافه برداشت مواد معدنی گروه پنجم: سه برابر قیمت پایه حقوق دولتی معدن مربوط.

ث) خسارت اضافه برداشت مواد معدنی گروه ششم سنگ آهن: پنج برابر قیمت پایه حقوق دولتی معدن مربوط و

مابقی مواد معدنی گروه ششم چهار برابر قیمت پایه حقوق دولتی معدن مربوط.^{۳۱}

تبصره: در خصوص بهره بردارانی که تا پایان تیرماه ۱۴۰۳ نسبت به انجام نقشه برداری پهبادی اقدام نموده اند وفق رای شماره مورخ شورایعالی معادن اقدام می شود و پس از این تاریخ مجددا محاسبات بر اساس این ماده خواهد بود.

ماده (۸۳): تعاریف و وظایف بهره بردار و مسئول فنی و نحوه برخورد با موارد کتمان، به شرح زیر است:

۱- در اجرای بند «ب» ماده (۶۳) آیین نامه اجرایی قانون معادن عدم ارائه گزارش از طرف بهره بردار (گزارش عملکرد سالانه و تغییر در عیار و یا درجه بندی ماده معدنی) و یا در مواردی که وزارت ارقام اعلام شده از سوی بهره بردار را در مورد میزان استخراج، بهای فروش ماده معدنی و یا کیفیت ماده معدنی در سر معدن تأیید نکند، از موارد کتمان محسوب می شود.

۲- وفق دستورالعمل تهیه طرح اکتشاف مواد معدنی (به شماره ردیف ۷۱۳ نشریات انتشارات سازمان برنامه و بودجه کشور) آمده است، دارنده پروانه اکتشاف می بایست نسبت به تهیه نقشه های توپوگرافی، زمین شناسی، زمین شناسی-اکتشافی و موضوعی متناسب با مراحل مختلف اکتشاف و مقیاس کار برابر شرح خدمات اقدام نماید.

۳- بهره بردار موظف است، نقشه توپوگرافی محدوده معدن و نقشه عملیات معدن را طبق طرح مصوب در بازه های زمانی یادشده در دستورالعمل پیوست ۱۲ (سالانه) با استفاده از روش های نوین (پهباد، تصاویر ماهواره ای و یا ...) تهیه کند.

۴- مسئول فنی معدن طبق دستورالعمل «شرایط و شرح شغل مسئول فنی معدن» موظف به تنظیم گزارش های ماهانه و ادواری برابر پیوست ۱۲ و پیوست ۱۴ این دستورالعمل وارد کردن اطلاعات در بانک های اطلاعاتی، طبق فرم ها و دستورالعمل های تعیین شده می باشد.

۵- مسئول فنی معدن موظف است در طی دوره بهره برداری سالانه در صورت نیاز به افزایش یا کاهش میزان استخراج معدن نسبت به برنامه ریزی های انجام شده جهت دستیابی به میزان استخراج اسمی مندرج در پروانه، گزارش برآورد میزان استخراج واقعی سالانه نسبت به اسمی را به صورت مستند به بهره بردار اعلام و نسخه ای از آن را به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان ارسال نماید. بهره بردار موظف است طبق مواد (۹۳) و (۹۷) این دستورالعمل در موعد مقرر نسبت به ارائه درخواست اصلاح تناژ مندرج در پروانه بهره برداری برای سال مورد نظر (جاری) به اداره کل استان اقدام نماید. در صورتیکه قصوری متوجه مسئول فنی معدن

۳۱- ابلاغیه شماره ۶۰/۴۷۷۹۶ مورخ ۹۸/۲/۱۵ شورایعالی معادن

باشد با وی برابر مقررات و با بهره‌بردار نیز مطابق مفاد این دستورالعمل رفتار خواهد شد.

۶- در موارد کتمان ضمن اخطار به بهره‌بردار، در صورتی که قصوری مبنی بر عدم آرایه صحیح آمار (موضوع بندهای (۴) و (۵)) متوجه مسئول فنی معدن باشد، مسئول فنی معدن به شورای انتظامی سازمان نظام مهندسی معدن استان معرفی و از بهره‌بردار معدن نیز تعهد محضری مبنی بر رعایت دقیق قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن، ضوابط و دستورالعمل‌ها مربوط اخذ گردد و در صورت تکرار موضوع اداره کل استان مکلف است اجرای موضوع ماده (۵۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن را در دستور کار قرار دهد.

۷- خسارت ناشی از میزان کتمان به‌منزله برداشت غیرمجاز موضوع ماده (۱۹) قانون معادن بوده و براساس قیمت فروش ماده معدنی (به نرخ روز) و در مواردی که کتمان ناشی از عدم اعلام عیار و یا درجه بندی صحیح باشد، براساس قیمت فروش ماده معدنی (به نرخ روز) بر مبنای حداکثر عیار و یا بالاترین درجه ماده معدنی در سر معدن خواهد بود.

ماده (۱۴): در خصوص نحوه محاسبه و اخذ خسارت از بهره‌بردارانی که قبل از سال ۱۳۹۲ بدون دریافت مجوز افزایش تناژ نسبت به برداشت ماده معدنی بیش از میزان استخراج سالیانه اقدام نموده‌اند، به شرح ذیل اقدام شود:

۱- بهره‌بردارانی که اضافه برداشت مازاد بر تناژ مندرج در پروانه بهره‌برداری داشته و آن را به موقع اظهار کرده‌اند تا سقف ۲۵٪ مازاد بر تناژ مندرج در پروانه بهره‌برداری فقط موظف به پرداخت حقوق دولتی براساس قیمت پایه سال مربوط هستند و مازاد بر آن موظفند علاوه بر پرداخت حقوق دولتی سنوات مربوط، به شرح زیر خسارت پرداخت نمایند:

- در مورد مواد معدنی گروه‌های اول تا چهارم علاوه بر پرداخت حقوق دولتی موظف به پرداخت خسارت به اندازه یک برابر حقوق دولتی سال مربوط هستند.

- در مورد مواد معدنی گروه‌های پنجم و ششم علاوه بر پرداخت حقوق دولتی موظف به پرداخت خسارت به اندازه یک و نیم برابر حقوق دولتی سال مربوط می‌باشند.

۲- پرونده بهره‌بردارانی که قبل از سال ۱۳۹۲ اضافه برداشت مازاد بر تناژ مندرج در پروانه بهره‌برداری داشته و آن را کتمان کرده‌اند و میزان استخراج واقعی آنان توسط ادارات صنعت، معدن و تجارت استان‌ها و یا ستاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و یا سایر ارگان‌ها کشف و گزارش شده است وفق ماده (۸۲) دستورالعمل قابل اقدام خواهد بود

۳- در مواردی که بهره‌برداران قبل از سال ۱۳۹۲ مازاد برداشت اعم از اظهار شده و یا اظهار نشده داشته و در گذشته رأی شورایی عالی معادن یا شورای معادن سابق و یا نامه از معاونت امور معادن و صنایع معدنی

در مورد آنان صادر شده است، برابر همان آراء و مکاتبات مرتبط اقدامات لازم در مورد اخذ حقوق دولتی و خسارت مربوط معمول گردد.^{۳۲}

ماده (۸۵): در خصوص چگونگی خسارت مازاد برداشت مواد معدنی از جمله تعیین سال مبنای محاسبه خسارت مازاد برداشت مواد معدنی و چگونگی اقدام در ارتباط با بهره‌بردارانی که طی سنوات قبل از سال ۱۳۹۲ برداشت بیش از ظرفیت پروانه بهره‌برداری داشته و آمار عملکرد خود را نیز به اداره کل استان اعلام لیکن مشمول جریمه گردیده و یا با وجود مازاد برداشت طی سنوات یاد شده نسبت به تسویه حساب قطعی حقوق دولتی اقدام نموده‌اند و تاکنون نیز شواهدی از کتمان استخراج به میزان برداشت بیش از محاسبات قطعی شده وجود ندارد، لیکن مشمول جریمه گردیده‌اند و نیز نحوه اقدام در موارد مربوط به انتقال پروانه‌های بهره‌برداری، به شرح زیر اقدام می‌شود:

(۱) بازه زمانی اجرای ماده (۸۱) این دستورالعمل آخرین دوره اعتبار پروانه بهره‌برداری منظور، لیکن در صورت وجود اسناد و مدارک و کشف مازاد برداشت مربوط به قبل از دوره بهره‌برداری جاری، مراتب به شورای معادن استان گزارش شود.^{۳۳}

(۲) در مواردی که بهره‌برداران طی سنوات قبل از سال ۱۳۹۲ برداشت بیش از ظرفیت پروانه بهره‌برداری داشته و آمار عملکرد خود را نیز به اداره کل استان اعلام لیکن مشمول جریمه گردیده و یا با وجود مازاد برداشت طی سنوات یاد شده نسبت به تسویه حساب قطعی حقوق دولتی اقدام نموده و علی‌رغم عدم وجود شواهدی از کتمان استخراج به میزان برداشت بیش از محاسبات قطعی شده مشمول جریمه گردیده‌اند، مراتب به صورت موردی طی گزارش جامعی به شورای عالی معادن ارسال شود.

(۳) در موارد مربوط به انتقال پروانه‌های بهره‌برداری که بهره‌بردار قبلی (انتقال دهنده) نسبت به برداشت ماده معدنی بیش از تناژ مندرج در پروانه بهره‌برداری اقدام لیکن علی‌رغم تسویه حساب حقوق دولتی و انتقال پروانه بهره‌برداری، خسارت مربوطه محاسبه و اخذ نگردیده است، در صورتی که طبق مفاد صلح نامه، تعهدات و بدهی‌های مالی انتقال دهنده به بهره‌بردار جدید (انتقال گیرنده) منتقل شده باشد، انتقال گیرنده (بهره‌بردار فعلی) مشمول پرداخت خسارت مربوطه خواهد بود، در غیر این صورت مطابق ضوابط و مقررات با بهره‌بردار قبلی (انتقال دهنده) برخورد خواهد شد.^{۳۴}

ماده (۸۶): در خصوص درخواست‌های اعمال افزایش تولید سالیانه فقط برای سال مورد نظر (جاری) توسط بهره‌برداران براساس شرایط بازار، چنانچه بهره‌برداران براساس شرایط بازار و تا قبل از پایان هر سال،

۳۲- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۴۸۷۸۶ مورخ ۹۴/۲/۲۰ و دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۳۹۶۰۴ مورخ ۹۹/۲/۱۰ شورای عالی معادن

۳۳- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۴۸۷۸۶ مورخ ۹۴/۰۲/۲۰ شورای عالی معادن.

۳۴- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۹۱۹۶۳ مورخ ۹۶/۱۲/۲۸ شورای عالی معادن

درخواست اعمال افزایش تولید سالیانه برای سال مورد نظر (جاری) را به اداره کل استان ارائه نمایند، وفق ماده (۸۱) این دستورالعمل اقدام می‌شود.^{۳۵}

ماده (۸۷): ادارات کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها می‌توانند درخصوص نحوه کاهش تناژ سالانه معادن برابر اختیارات تفویضی اقدام نمایند:

۱- حداکثر کاهش تناژ تولید سالانه باید به نحوی باشد که ادامه فعالیت در معدن دارای توجیه فنی و اقتصادی باشد. لذا کاهش تناژ تولید سالانه بیش از ۵۰٪ در قبال اصلاح طرح بهره‌برداری انجام خواهد شد و کمتر از آن نیاز به اصلاح طرح بهره‌برداری ندارد.

۲- درخواست کاهش تناژ تولید سالانه مستند به شرایط بازار، کمیت و کیفیت ماده معدنی و سایر عواملی که در اختیار بهره‌برداران نمی‌باشد توسط متقاضی به اداره کل استان ارائه می‌شود. در هر حال تناژ جدید باید در پروانه بهره‌برداری قید گردد.^{۳۶}

تبصره: زمان اعمال کاهش از زمان تاییدیه کمیته بررسی طرح می‌باشد.

موضوع ماده (۵۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۸۸): موافقت با اعمال توقف عملیات برابر مفاد ماده (۵۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن به منظور اکتشاف، تهیه و تجهیز، آماده‌سازی و ایجاد تأسیسات جدید و یا به هر دلیل دیگر به جز در موارد رکود بازار و خارج از ید بهره‌برداران به تشخیص رییس سازمان/مدیرکل ادارات صنعت، معدن و تجارت استان‌ها می‌باشد.

تبصره: موافقت با توقف عملیات بهره‌برداری برای موارد رکود بازار حداکثر به میزان سه (۳) سال و به شرطی که مجموع تعطیلی‌های اعمال شده طی دوره بهره‌برداری از ۵۰٪ (پنجاه درصد) مدت اعتبار پروانه بهره‌برداری بیشتر نباشد، به شورای معادن استانی

- تفویض می‌شود.

موضوع ماده (۵۴) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۸۹): درخصوص نحوه ضبط یا استرداد ضمانت نامه پس از انتزاع یا سلب صلاحیت کلیه بهره‌برداران مواد معدنی گروه‌های ششگانه به واسطه آراء صادره از شورایعالی معادن یا شورای معادن استان‌ها، چنانچه بهره‌بردار سابق پس از اعمال سلب صلاحیت یا انتزاع، حداکثر ظرف بازه زمانی یک ماهه از تاریخ ابلاغ مصوبه شورایعالی معادن یا شورای معادن استان نسبت به پرداخت و تسویه کامل بدهی حقوق دولتی متعلقه اقدام

۳۵- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۹۸۱۹۸ مورخ ۹۹/۸/۱۷ شورای عالی معادن.

۳۶- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۷۷۸۶۷ مورخ ۹۲/۱۲/۲۵ شورای عالی معادن

لازم معمول نماید، عودت کامل ضمانتنامه وفق ضوابط جاری بلامانع است. بدیهی است در غیر این صورت و عدم اقدام لازم در مهلت مقرر معنونه، ضمانتنامه می‌بایست ضبط گردیده و هیچگونه عذر و بهانه‌ای در این خصوص مسموع نخواهد بود. ضمناً مطالبات احتمالی حقوق دولتی در صورت عدم تسویه حساب، از طریق اجرای ماده (۳۰) قانون معادن قابل پیگیری و اقدام خواهد بود.^{۳۷}

موضوع ماده (۵۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۹۰): چگونگی محاسبه برداشت‌های صورت پذیرفته بدون مجوز، خارج از محدوده معادن و بدون مجوز

عملیات معدنی بهره‌برداری (در زمان اکتشاف و قبل از صدور پروانه بهره‌برداری)، به شرح زیر است:

۱- چنانچه شخص (حقیقی و حقوقی) بدون هیچ‌گونه مجوزی نسبت به اکتشاف، استخراج و بهره‌برداری مواد معدنی اقدام نماید تخلف کاملاً محرز بوده و مطابق با مفاد ماده (۱۹) قانون معادن که بر وقوع جرم مشهود در این‌گونه موارد تأکید نموده است، مقرر می‌گردد در این‌گونه موارد ضمن اعلام موضوع به اداره کل منابع طبیعی استان مربوطه، خسارت یاد شده برابر قیمت فروش ماده معدنی از نامبرده اخذ گردیده و در چارچوب مفاد تبصره (۱) ماده (۱۹) قانون معادن مراتب به دستگاه قضایی نیز اعلام گردد.

۲- چنانچه دارنده مجوز در مرحله اکتشاف و قبل از صدور پروانه بهره‌برداری و بدون اخذ مجوز قانونی نسبت به استخراج و حمل مواد معدنی اقدام نماید، حقوق دولتی مواد معدنی حمل شده غیرمجاز برابر قیمت فروش تعیین و محاسبه شود.

۳- چنانچه دارنده مجوز در خارج از محدوده معدنی نسبت به اکتشاف و یا استخراج ماده معدنی اقدام نماید، به طریق ذیل اقدام گردد:

۳-۱- چنانچه محل فعالیت خارج از محدوده بیش از خطای GPS بوده، ضمن تذکر و اخطار، ابلاغ و پیگیری توقف فعالیت در محل مورد نظر معرفی مسئول فنی به شورای انتظامی سازمان نظام مهندسی معدن و اقدام برابر دستورالعمل‌های صادره، مقرر می‌گردد:

• در صورت حمل مواد معدنی بدون اطلاع اداره کل، حقوق دولتی برابر قیمت فروش از نامبرده اخذ گردد.

• در صورت دپو نمودن ماده معدنی در محل و اعلام موارد به اداره کل استان، در صورت پرداخت حقوق دولتی مواد معدنی یاد شده با قیمت فروش پس از کسر هزینه‌های استخراج، مجوز حمل به نام بهره‌بردار صادر گردیده و در صورت عدم پرداخت حقوق دولتی با قیمت مذکور، دپوی

۳۷- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۰۵۶۵۵ مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۲۹ شورایعالی معادن

موجود از طریق مزایده عمومی واگذار گردد. بعد از حمل محدوده بازسازی و به منابع طبیعی بازگردانده شود.

۳-۲- چنانچه محل فعالیت در حدود خطای GPS قرار می‌گرفت، ضمن تذکر و اخطار و تعطیلی محل مورد نظر حقوق دولتی ۵ (پنج) برابر قیمت پایه محاسبه و از ایشان اخذ گردد.

۴- در صورتی که بهره‌بردار در محدوده مجوز، نسبت به استخراج و برداشت ماده معدنی به غیر از موضوع مجوز اقدام نماید، ضمن اخطار به دارنده مجوز و معرفی مسئول فنی به شورای انتظامی سازمان نظام مهندسی معدن، مطابق با شرح ذیل حقوق دولتی محاسبه و اخذ گردد:

۴-۱- در صورتی که برداشت و حمل ماده معدنی غیر از موضوع مجوز بدون درخواست اکتشاف و یا مجوز استخراج صورت پذیرد و در آمار اعلامی بهره‌بردار نیز موارد اعلام نگردد، حقوق دولتی برابر قیمت فروش محاسبه و اخذ گردد.

۴-۲- در صورتی که برداشت ماده معدنی غیر از موضوع مجوز بدون درخواست اکتشاف و یا مجوز استخراج صورت پذیرفته لیکن در آمار اعلامی بهره‌بردار میزان برداشت و نوع ماده معدنی عنوان گردیده است، حقوق دولتی برابر قیمت فروش منهای هزینه‌های استخراج محاسبه و اخذ گردد. در صورت تکرار تخلف برابر ماده (۹۲) این دستورالعمل اقدام خواهد شد.

۴-۳- در صورتی که برداشت و حمل ماده معدنی غیر از موضوع مجوز در حین اکتشاف (دارای مجوز اکتشاف ماده معدنی دوم) و بدون دریافت مجوز حمل صورت پذیرفته، حقوق دولتی در چارچوب ماده (۸۲) این دستورالعمل محاسبه و اخذ گردد.

تبصره: کلیه جرائم مندرج در مفاد مصوبه صدرالاشاره بر اساس قیمت روز (زمان محاسبه جرائم) صادر و اعلام می‌شود. ۳۸

ماده (۹۱): ادارات کل صمت استان موظفند، در صورت مشاهده هرگونه فعالیت خارج از محدوده قانونی در اسرع وقت نسبت به توقف عملیات مزبور و برخورد قانونی در خصوص اخذ خسارت احتمالی برداشت غیرمجاز و در صورت تکرار و ادامه برداشت مراتب جهت سلب صلاحیت دارنده پروانه بهره‌برداری و یا مجوز اقدام نمایند. ضمناً در صورت عدم گزارش موضوع توسط مسئولین فنی نسبت به معرفی مسئول فنی به شورای انتظامی استان و در صورت کوتاهی کارشناس اداره برخورد قانونی لازم معمول گردد.

ماده (۹۲): موارد مشمول ماده (۱۴) قانون اصلاح قانون معادن اعم از پروانه‌های اکتشاف، اجازه برداشت و پروانه‌های بهره‌برداری (پس از ارائه مهلت مناسب به دارندگان مجوز جهت انجام تعهدات)، طبق فرم پیوست شماره ۶ دستورالعمل تکمیل و جهت بررسی و طرح در شورای معادن استان و یا شورایی عالی معادن با لحاظ گروه مواد معدنی ارسال گردد. (فرم ماده (۲۰) قانون معادن: پیوست ۶) ۳۹

ماده (۹۳): با عنایت به اهمیت کار و حادثه خیز بودن فعالیت‌های معدنی لازم است ادارات کل صمت استان رعایت مفاد آیین‌نامه ایمنی معادن، دستورالعمل‌ها، ضوابط و بخشنامه‌های مربوطه در اسرع وقت به کلیه مکتشفین و بهره‌برداران معدنی و واحدهای صنایع معدنی استان ابلاغ و در صورت عدم رعایت شرایط ایمنی و نیز وجود نقص و شرایط غیرایمن و بروز حوادث ناشی از آن، در واحدهای موصوف، نسبت به تکمیل و ارسال فرم ماده (۲۰) قانون معادن و ابطال مجوزهای مربوطه اقدام لازم معمول گردد مسئولیت عدم اطلاع رسانی به عهده مدیرکل صمت استان می‌باشد.

ماده (۹۴): با عنایت به اینکه مهمترین مورد اشکال و ابطال آراء شورای عالی معادن در اجرای ماده (۲۰) قانون معادن عدم اطلاع از اخطارهای اداره کل استان (به دلیل تغییر آدرس پستی و ...) که موجب بلااثر شدن آراء اعمال ماده (۲۰) می‌گردد و یا عدم هماهنگی با اداره کل استان در خصوص فعال بودن معدن و واریز بدهی حقوق دولتی و انجام سایر تعهدات و در نتیجه عدم اطلاع اداره کل استان از اقدامات بهره‌بردار می‌باشد. لذا مقتضی است:

الف) ادارات صمت استان از بروز بودن آدرس معدنکاران مطمئن و نسبت به اخذ تعهد مبنی بر اعلام آدرس در سامانه کاداستر و مسئولیت معدنکار در صورت عدم اعلام آخرین آدرس در سامانه، اقدام گردد.

ب) اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها در صورتی که بهره‌بردار را به دلیل عدم انجام تعهدات واجد شرایط اعمال ماده (۲۰) شناخته شد به هنگام ارائه اخطار و مهلت به بهره‌برداران جهت انجام تعهدات (قبل از تکمیل و ارسال فرم اطلاعات مربوط به اجرای ماده ۲۰ قانون معادن)، اقدامات زیر را به عمل آورند:

۱) دعوت معدنکار به جلسه حضوری با لحاظ موارد زیر:

- دعوت کتبی و تلفنی از بهره‌بردار
- تشکیل جلسه و بررسی دلایل و مسائل مربوط به عدم انجام تعهدات،

این دعوت صرفاً در قالب فرم «دعوت به جلسه آخرین اخطار و مهلت جهت انجام تعهدات قبل از ارسال فرم ماده (۲۰) قانون معادن» پیوست ۶-۱ انجام می‌گردد.

۲) تنظیم صورتجلسه با بهره‌بردار معدن شامل موارد زیر در قالب «صورتجلسه انجام تعهدات» (پیوست ۶-۱) ابلاغ می‌گردد.

- موارد مورد اشکال
- توضیحات بهره‌بردار
- ابلاغ تعهدات
- مهلت انجام تعهدات (متناسب با تعهدات ابلاغی)
- تعهد بهره‌بردار به ارائه گزارش اقدامات به عمل آمده در تاریخ مشخص
- آدرس و شماره تماس بهره‌بردار

۳) در صورت استنکاف بهره‌بردار از حضور در جلسه تنظیمی موارد اخطار و مهلت انجام تعهدات به صورت مکتوب و صرفاً با پست سفارشی به آخرین آدرس موجود در سامانه کاداستر معدنکار ارسال گردد.

۴) در صورت عدم انجام تعهدات و عدم اقدام در مهلت مقرر، اداره کل استان نسبت به تکمیل و ارسال فرم اجرای ماده (۲۰) قانون معادن (با درج آخرین آدرس و شماره تماس بهره‌بردار) به انضمام صورتجلسه تنظیمی مذکور (که به امضای بهره‌بردار نیز رسیده است) و یا نامه ابلاغ و رسیدهای پستی آن اقدام و رونوشت آن به آدرس بهره‌بردار (مندرج در صورتجلسه تنظیمی و یا سامانه کاداستر) ارسال گردد.

ماده (۹۵): چنانچه دلیل درخواست سلب صلاحیت، عدم پرداخت حقوق دولتی است قبل از هرگونه اقدامی اجرای ماده (۶۵) آیین‌نامه اجرایی (به اجرا گذاردن تضامین) در این ارتباط ضروری است.

ماده (۹۶): در خصوص نحوه محاسبه حقوق دولتی براساس استخراج واقعی به هنگام سلب صلاحیت بهره‌برداران یا انتزاع معدن از ید بهره‌برداران، نظر به نص صریح تبصره (۷) ماده (۱۴) قانون معادن و بند «پ» ماده (۶۳) آیین‌نامه اجرایی مربوطه، محاسبه حقوق دولتی بر مبنای استخراج واقعی به دلایل خارج از ید و اراده بهره‌برداران، بجز موارد تفویض شده در ماده ۱۰۵ این دستورالعمل در حیطه اختیارات شورای عالی معادن است.^{۴۰}

ماده (۹۷): به منظور حفظ حقوق بهره‌برداران معادن در کلیه موارد سلب صلاحیت و انتزاع طی آراء صادره از شورای عالی معادن یا شورای معادن استان، مبنای محاسبه حقوق دولتی در این قبیل موارد، براساس میزان استخراج واقعی (به شرطی که از مبلغ پرداختی کمتر نباشد)، بوده و این امر در گرو مسائل و موارد خارج از ید بهره‌بردار نمی‌باشد.^{۴۱}

۴۰- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۵۰۹۵۳ مورخ ۹۸/۹/۱۹ شورای عالی معادن

۴۱- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۸۸۰۴۰ مورخ ۹۹/۴/۹ شورای عالی معادن

ماده (۹۸): در خصوص نحوه ضبط یا استرداد ضمانت نامه پس از سلب صلاحیت بهره برداران، از آنجایی که اخذ ضمانت نامه به منظور تضمین پرداخت حقوق دولتی و جبران خسارت احتمالی وارده می باشد، لذا در وضعیتی که مبلغ ضمانت نامه مأخوذه مازاد بر مطالبات موضوع رأی شورا عالی معادن یا شورای معادن استان است، ضبط وجه مازاد بر مطالبات توجیه و ضرورتی نداشته و عودت آن به بهره برداران سابق بلاشکال است.^{۴۲}

ماده (۹۹): رعایت موارد ایمنی به شرح زیر از سوی بهره برداران الزامی است:

- ۱- فواصل بین بلوک های مورد قواره سازی در هر ردیف به اندازه ای در نظر گرفته شود که تردد در میان آنها امکان پذیر نباشد.
- ۲- ورود کلیه افراد غیرمسئول به محدوده معادن منوط به کسب اجازه کتبی از سرپرست معدن یا جانشین وی می باشد.
- ۳- استفاده از حفاظ در دستگاه های سیم برش الماسه الزامی است.
- ۴- کلیه معادن و کارگاه های آن، اعم از معادن سطح و زیرزمینی باید قبل از شروع هر نوبت کاری توسط مسئول ایمنی یا نمایندگان وی براساس فرم های چک لیست ایمنی بازرسی شود.
- ۵- مسئول فنی و ایمنی موظف است دستورالعمل های ایمنی متناسب با نوع کار کارگران را به آنها آموزش دهد.
- ۶- کلیه ماشین آلات و تجهیزات معدنی باید توسط افراد ماهر و آموزش دیده به کار برده شوند.
- ۷- داشتن گواهینامه ویژه جهت کار با ماشین آلاتی مانند بیل مکانیکی، لودر، بولدوزر، لوکوموتیو و نظایر آن برای متصدیان این گونه ماشین آلات الزامی است.
- ۸- جدا کردن و واژگونی بلوک سنگ بریده شده از جبهه کار با استفاده از تیغه بولدوزر یا جام لودر و نظایر آن ممنوع است.
- ۹- سنگ های استخراجی (کوپ ها) باید به طور منظم و روی بزرگترین سطح مقطع قرار گیرند تا از سقوط آنها جلوگیری شود.
- ۱۰- مناطق حادثه ساز در معدن باید با تابلو و علائم هشدار دهنده مناسب از محل های مجاور مجزا شده و هرگونه ورود به این مناطق منوط به کسب مجوز از مسئول ایمنی می باشد.

۴۲- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۳۱۸۷۳۸ مورخ ۹۸/۱۲/۳ شورای عالی معادن

۱۱- برای کار با کلیه ماشین‌آلات خودرو اعم از چرخ لاستیکی یا چرخ زنجیری از قبیل لودر، بولدوزر، تراک معدنی، کامیون، گریدر، جرثقیل، تراک میکسر، قله شکن، شاول یا بیل مکانیکی یا بکهو، انواع کشنده‌ها و تراکتورها و غیره، اعم از اینکه متعلق به کارفرما و امانی باشد و یا متعلق به پیمانکار و اجاره‌ای باشد، لازم است راننده یا کاربر آن دارای گواهینامه معتبر و تخصصی مربوط از مراجع ذی‌صلاح باشد.

۱۲- تجهیزات و ماشین‌آلاتی که در معادن استفاده می‌شوند در صورتی که جزء کالاهای مشمول استاندارد اجباری باشند باید دارای استاندارد ملی ایران یا یکی از استانداردهای مورد تأیید سازمان ملی استاندارد باشند.

۱۳- کلیه دستورالعمل و نکات احتیاطی و ایمنی که از طرف سازندگان و تولیدکنندگان لوازم، کالاهای، تجهیزات و ماشین‌آلات معدنی ارائه می‌گردد لازم‌الاجرا است همچنین، آموزش لازم در خصوص نکات ایمنی مربوط به دستگاه قبل از تحویل به کاربر آن دستگاه الزامی است.

۱۴- در صورت توقف وسایل بارگیری در مکان‌هایی غیر از محل پارکینگ، محوطه توقف وسیله باید با علائم هشداردهنده مانند شبرنگ، چراغ و حفاظت مشخص شود.

۱۵- سوار شدن افراد غیرمجاز بر ماشین‌آلات معدنی نظیر لودر، گریدر، بولدوزر و شاول ممنوع است. همچنین به کارگیری ماشین‌آلات استخراجی، باربری و بارگیری مانند کامیون، لودر و... برای حمل و نقل افراد ممنوع است.

۱۶- حضور افراد غیرمجاز در منطقه عملیاتی ماشین‌آلات و تجهیزات ممنوع است.

۱۷- اپراتور در صورت نیاز به حضور افراد در حوزه عملیات ماشین، باید به گونه‌ای کار کند که در همه اوقات شخص مزبور در میدان دید وی باشد.

۱۸- وسیله باربری نباید قبل از متوازن نمودن و مهار بار حرکت نماید.

۱۹- حداکثر شیب مجاز در عملیات بارگیری برای لودرهای پشت انداز، چرخ لاستیکی و زنجیری به ترتیب ۲/۰، ۲ و ۲۰ درصد است.

۲۰- به کارگیری بولدوزرها در جبهه کارهای با شیب بیش از ۲۵ درجه مجاز نیست.

بدیهی است بهره‌برداران معادن مکلف به اجرای بندهای فوق‌الذکر تحت نظر مسئول فنی و مسئول ایمنی معدن بوده و در صورت وجود نقص و شرایط غیر ایمن در معادن طبق ماده (۲۰) قانون معادن اقدام لازم به عمل می‌آید.

موضوع ماده (۵۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۰۰): در راستای اجرای ماده (۱۹) قانون معادن، به منظور حفظ و صیانت از بیت‌المال و جلوگیری از برداشتهای غیرمجاز مواد معدنی، ضمن هماهنگی لازم با قوه قضائیه، دادستان محترم کل کشور دستورات لازم را برای اجرای ماده قانونی مذکور و تبصره‌های ذیل آن به دادستان‌های سراسر کشور اعلام و فرماندهی محترم نیروی انتظامی نیز هماهنگی‌ها و اوامر مقتضی را به مراکز فرماندهی انتظامی و کلانتری‌های کشور اعلام، تا حسب درخواست وزارت صنعت، معدن و تجارت یا سازمان‌های تابعه، بلافاصله ضمن جلوگیری از اینگونه عملیات، متهم یا متهمان برای صدور حکم به مراجع قضایی معرفی شوند.^{۴۳}

موضوع ماده (۵۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۰۱): در خصوص نحوه اجرای مواد (۲۵) و (۵۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن، در صورت اعتراض دارنده قبلی پروانه اکتشاف یا بهره‌بردار سابق و یا عامل منتخب نسبت به صورت جلسه کارشناسی در مورد تعیین میزان هزینه‌های انجام شده، برآورد هزینه‌های غیرقابل انتزاع به میزان مستهلک نشده طبق مقررات جاری در هیئت کارشناسی بعدی قابل اقدام می‌باشد.

ماده (۱۰۲): طبق ماده (۲۱) قانون معادن و ماده (۵۷) آیین‌نامه اجرایی آن، تشخیص اموال، تجهیزات و تأسیسات قابل انتزاع و غیرقابل انتزاع معدن به عهده این وزارتخانه است که ظرف یک ماه از تاریخ انتزاع معدن از ید بهره‌بردار، تعیین و به بهره‌بردار منتخب و دارنده پروانه قبلی ابلاغ می‌شود.

از جمله موارد غیرقابل انتزاع هزینه‌های اکتشافی، باطله‌برداری کلی، راه‌ها، تونل‌های اصلی، آماده سازی‌ها، ساختمان و تأسیسات فراوری یا زیربنایی احداث شده می‌باشد که البته به میزان مستهلک نشده ملاک محاسبات قرار می‌گیرد (به عنوان مثال اگر باطله برداری یا آماده سازی انجام گرفته و متناسب با ماده معدنی برداشت شده است به هیچ عنوان نباید هزینه‌های مربوط در محاسبات لحاظ شود). لذا اداره کل صمت استان می‌بایست در اجرای تبصره (۲) ماده (۵۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن در زمان انتخاب بهره‌بردار جدید یا دارنده اجازه برداشت جدید، قبل از هر اقدامی اموال، تجهیزات و تأسیسات غیرقابل انتزاع را برابر توضیحات فوق جهت ارزیابی توسط کارشناس رسمی دادگستری مشخص و پس از تقویم هزینه‌ها موضوع را در شرایط مزایده و یا واگذاری اعلام نمایند تا بهره‌برداران جدید در محاسبات اقتصادی خود آن را منظور تا مشکلات بعدی به وجود نیاید.

ماده (۱۰۳): در اجرای ماده (۲۱) قانون معادن، با عنایت به لزوم ارزیابی کارشناس رسمی دادگستری جهت تعیین نرخ و به روز نمودن قیمت اموال و تجهیزاتی که انتزاع آن به تشخیص کارشناسی وزارت صنایع و

۴۳- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۰۸۷۵۳ مورخ ۶۰/۰۸/۰۹ مورخ ۱۳۹۷/۰۸/۰۹ شورایعالی معادن

معادن موجب وارد آمدن لطمه و خسارت به معدن می‌شود و لزوم پرداخت آن از سوی بهره‌بردار جدید به بهره‌بردار و دارنده اجازه برداشت قبلی، نحوه اجرای ماده (۲۱) قانون معادن منضم به فرم‌های مرتبط طبق پیوست (۹) است.

ماده (۱۰۴): اموال، تجهیزات و تأسیسات قابل انتزاع و غیرقابل انتزاع معدن که ظرف یک ماه از تاریخ انتزاع معدن از ید بهره‌بردار، تعیین و به بهره‌بردار منتخب و دارنده پروانه قبلی ابلاغ می‌شود شامل موارد زیر است: هزینه‌های اکتشافی، باطله‌برداری کلی، راه‌ها، تونل‌های اصلی، آماده‌سازی‌ها، ساختمان و تأسیسات فراوری یا زیربنایی احداث شده می‌باشد که البته به میزان مستهلک نشده ملاک محاسبات قرار می‌گیرد (به عنوان مثال اگر باطله‌برداری یا آماده‌سازی انجام گرفته و متناسب با ماده معدنی برداشت شده است به هیچ عنوان نباید هزینه‌های مربوط در محاسبات لحاظ شود).

لذا مقتضی است در اجرای تبصره (۲) ماده (۵۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن در زمان انتخاب بهره‌بردار جدید یا دارنده اجازه برداشت جدید، قبل از هر اقدامی اموال، تجهیزات و تأسیسات غیرقابل انتزاع را برابر توضیحات فوق جهت ارزیابی توسط کارشناس رسمی دادگستری مشخص نمایید و پس از تقویم هزینه‌ها موضوع را در شرائط مزایده و یا واگذاری اعلام نمایید تا بهره‌برداران جدید در محاسبات اقتصادی خود آن را منظور نمایند.

موضوع ماده (۵۹) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۰۵): درخواست‌های کاهش و واگذاری حریم و تجمیع محدوده‌های اکتشافی و معدنی مکتشفین و بهره‌برداران در محدوده‌هایی که حائز یکی از شرایط ذیل باشند جهت اصلاح یا تجمیع محدوده‌ها پس از بررسی‌های کارشناسی در شورایعالی معادن مطرح و مورد رسیدگی قرار گیرد:

۱- در صورتی که متقاضی اصلاح محدوده دارای واحد فرآوری بوده و ذخیره معدن رو به اتمام می‌باشد و یا نامبرده درخواست توسعه و افزایش ظرفیت واحد فرآوری خود را داشته باشد.

۲- در صورتی که محدوده مورد درخواست جهت اصلاح فاقد ذخیره ماده معدنی بوده و متقاضی تقاضای اصلاح محدوده جهت احداث واحد فرآوری یا دپوی باطله یا ماده معدنی و یا احداث جاده دسترسی نموده باشد.

۳- در صورتی که به دلایل خطای کارشناسی یا ابزاری و یا عدم دقت در اجرای مقررات توسط اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان، در ترسیم و پیاده‌سازی محدوده‌ها اعم از مزایده‌ای و غیرمزایده‌ای خطا رخ داده باشد که موجب تضییع حقوق مکتسبه دارندگان مجوز گردد.

۴- تجمیع محدوده‌های اکتشافی و معدنی در صورتی که هر دو محدوده متعلق به یک شخص حقیقی و یا حقوقی بوده باشد.

۵- در خصوص اصلاح محدوده‌های پروانه اکتشاف، در صورتی که محدوده مورد تقاضا در داخل درخواست اولیه متقاضی واقع گردیده و صرفاً به دلیل مخالفت دستگاه‌های موضوع ماده (۲۴) قانون معادن واگذاری آن به متقاضی در زمان صدور پروانه اکتشاف مقدور نشده است.^{۴۴}

ماده (۱۰۶): میزان حریم مشخص شده برای محدوده‌های اکتشافی و معدنی روباز ۱۵۰ متر و برای محدوده‌های زیرزمینی ۲۵۰ متر است.^{۴۵}

ماده (۱۰۷): در ارتباط با چگونگی تعیین میزان حریم طرح‌های غیرمعدنی با محدوده‌های اکتشافی و معدنی، ضمن مخالفت با واگذاری زمین در داخل محدوده‌های اکتشافی و معدنی به طرح‌های غیرعمرانی و رعایت ماده (۲۳) قانون معادن و تبصره آن در ارتباط با طرح‌های عمرانی، لازم است حریم طرح‌های غیرمعدنی با محدوده‌های اکتشافی و معدنی متناسب با نوع طرح و میزان حریم قانونی مربوط به نوع فعالیت تعیین و رعایت گردد.^{۴۶}

ماده (۱۰۸): نظر به اینکه مقرر شده بود اعمال حریم ۵۰ متر بین محدوده‌های معدنی پس از اجرای طرح ساماندهی محدوده‌های معدنی قابل اجراء باشد، ولیکن در تعدادی از استان‌ها بدون توجه به این موضوع، اقدام به واگذاری محدوده با حریم ۵۰ متری شده و مشکلات عدیده‌ای را به وجود آورده، لذا ضمن تذکر به سازمان‌های مربوطه ضروری است افراد خاطی به هیئت رسیدگی به تخلفات اداری معرفی شده و به منظور ایجاد وحدت رویه به ترتیب ذیل اقدام لازم معمول گردد:

۱. با توجه به ماده (۱۲۳) این دستورالعمل درخصوص حریم بین درخواست‌های صدور پروانه اکتشاف نسبت به محدوده‌های متقدم مجاور سایر دستورالعمل‌ها در خصوص حریم‌ها متوقف بوده و هرگونه اقدام مغایر با مصوبات فوق‌الاشاره شورایعالی معادن باطل و خلاف مقررات می‌باشد.

۲. واگذاری محدوده‌های اکتشافی در بین محدوده‌های معدنی و اکتشافی روباز که ۸۰۰ تا ۱۲۰۰ متر از همدیگر فاصله دارند با در نظر گرفتن حداقل ۱۵۰ متر حریم پیرامون محدوده‌های همجوار صرفاً از طریق مزایده بلامانع است، فواصل مازاد بر ۱۲۰۰ متر آزاد و در صورت بلامعارض بودن از طریق ثبت درخواست و برابر ضوابط و مقررات مربوط و اعمال ۱۵۰ متر حریم از طرفین انجام می‌شود. بدیهی است در

۴۴- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۱۱۴۹۱ مورخ ۹۵/۵/۱۶ شورایعالی معادن

۴۵- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۲۹۴۴۱ مورخ ۹۲/۱۰/۲۴ شورایعالی معادن

۴۶- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۷۰۱۱۸ مورخ ۹۶/۳/۲۰ شورایعالی معادن؛ تصویب‌نامه شماره ۵۱۳۹/ت/۲۹۳۷۹ هـ مورخ ۸۴/۲/۳ هیئت محترم وزیران در ارتباط با ضوابط زیست محیطی فعالیت های معدنی

صورتی که فاصله بین دو محدوده کمتر از ۸۰۰ متر باشد هیچگونه واگذاری مقدور نخواهد بود. منظور از فواصل مندرج در این بند متوسط فاصله موجود بین دو محدوده است، حداقل یا حداکثر فاصله بین محدوده‌ها نمی‌تواند ملاک عمل باشد.

۳. سریعاً از ادامه فعالیت دارندگان پروانه‌های اکتشاف و یا گواهی کشف‌ها که مغایر با دستورالعمل‌های جاری و عموماً با حریم ۵۰ متر در بین محدوده‌های معدنی صادر شده، جلوگیری و در هر مرحله از فعالیت که هستند آنان را متوقف و گزارش سوابق، با ذکر نام آمرین و عاملین ثبت چنین محدوده‌هایی، جهت بررسی به این معاونت ارسال گردد.

۴. برای سایر محدوده‌های اکتشافی (ابطالی و یا آزاد اعلام شده) در بین محدوده‌های معدنی که در مرحله درخواست بوده و هنوز پروانه اکتشاف آن‌ها صادر نشده برابر بند (۲) اقدام و در موارد مغایر درخواست متقاضی عودت داده شود.

۵. اداره کل استان‌ها از هرگونه مکاتبه با توجه به آرای شورایی معادن در خصوص کاهش حریم محدوده‌های معدنی که با حریم بیش از ۱۵۰ متر در سنوات گذشته واگذار شده است خودداری نمایند. ضمناً واگذاری هرگونه محدوده جدید با حریم ۵۰ متر (حتی پس از اجرای طرح ساماندهی) نیز ممنوع است.

ماده (۱۰۹): مسئولیت دارندگان مشاعی پروانه به شکل تضامنی بوده و بدین بیان انجام تعهدات ناشی از دارا گردیدن مجوز معدنی نیز متوجه تمامی شرکاء مشاعی خواهد بود. از همین روی چنانچه دارندگان مشاعی مجوز به تعهدات خود عمل ننموده و یا به جهت بروز اختلافات فی‌مابین امکان تضييع حقوق دولت را فراهم نموده باشند، ضرورت دارد اداره کل ذيربط ضمن ابلاغ اخطار، تکليف موضوع ماده (۲۰) اصلاحی قانون معادن را مناط اقدام قرار دهند، چه آنکه در هر وضعیتی شرکای مشاعی ملزم به ایفای تعهدات قانونی بوده و بروز اختلاف میان شرکا مانع از اعمال حاکمیت این وزارت در جهت جلوگیری از تضييع ذخایر معدنی نیست.

ماده (۱۱۰): نحوه اجرای ماده (۲۲) قانون معادن، به شرح ذیل است:

۱- تعیین نوع عقد (اجاره یا واگذاری عین ارض) ترجیحاً بر اساس توافق مالک ارض و مجری عملیات معدنی می‌باشد، لیکن در صورت بروز اختلاف، حکم شورایی معادن ملاک عمل خواهد بود.

۲- صدور مجوزهای عملیات معدنی قبل از اجرای ماده (۲۲) قانون معادن بلاشکال می‌باشد، لیکن در صورت نیاز به تصرف ملک توسط مجری عملیات، به منظور رعایت حقوق مالک ارض، رعایت ماده (۲۲) قانون معادن قبل از اجرای عملیات معدنی الزامی بوده و این موضوع می‌بایست در مجوزهای صادره قید شود.

۳- در صورت عدم شناسایی مالک یا مالکین اراضی پس از کسب مجوز اجرای ماده (۲۲) قانون معادن، اجاره ملک طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری به قیمت روز محاسبه و در صندوق سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تودیع می‌گردد.^{۴۷}

ماده (۱۱۱): در خصوص میزان حریم محدوده‌های ابطالی و بلوکه شده به نام اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها که قبلاً با حریم ۵۰ متر صادر شده‌اند (شامل محدوده‌های مزایده‌ای، باقی‌مانده‌های گواهی کشف، پروانه‌های اکتشاف و...) واگذاری چنین محدوده‌هایی با رعایت ماده (۱۲۵) این دستورالعمل نیز رعایت حریم ۱۵۰ متر و صرفاً از طریق مزایده عمومی امکان‌پذیر است. لذا ضروری است قبل از برگزاری مزایده نسبت به اصلاح این محدوده‌ها با حریم ۱۵۰ متر اقدام لازم معمول گردد.

ماده (۱۱۲): در خصوص محدوده‌های مرزی استان‌ها، اداره کل صمت استانی موظفند از واگذاری هر گونه محدوده مرزی بدون هماهنگی استان همجوار خودداری نمایند و در صورت عدم رعایت دستورالعمل فوق عواقب بعدی به عهده اداره کل استان خواهد بود.

همچنین در خصوص اصلاح محدوده‌های متداخل مسبوق به سابقه مرزی، ضمن ایجاد تعامل با استان همجوار در قالب طرح ساماندهی محدوده‌های معدنی اقدام لازم صورت پذیرد.

ماده (۱۱۳): صدور و انتقال مشاعی پروانه بهره‌برداری (بدون تفکیک و تجزیه محدوده معدنی) مجاز و انتقال مشاعی پروانه در موارد خاص به ویژه در موارد انتقال قهری با اخذ تعهد از شرکای مشاعی در خصوص پذیرش مسئولیت تضامنی نسبت به اجرای تعهدات ناشی از دارا گردیدن پروانه میسر می‌باشد.

بدیهی است تأسیس شرکتی جدید و مشارکت شرکا در سهام آن به نسبت سهم مورد توافق و انتقال پروانه به نام شرکت موصوف نیز می‌تواند به عنوان یکی از طرق حفظ حقوق شرکا مشاعی لحاظ گردد. اما ضرورت دارد هماهنگی‌های لازم با معاونت امور معدنی به عمل آید.

◀ موضوع ماده (۶۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۱۴): قیمت پایه معادن مزایده‌ای در زمان تمدید پروانه بهره‌برداری، با توجه به مواد (۷۸)، (۷۹) و (۸۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن بر اساس متوسط قیمت پایه معادن مشابه منطقه به شرطی که از قیمت پایه پیشنهادی در زمان مزایده کمتر نباشد اعلام می‌گردد.^{۴۸}

ماده (۱۱۵): تقسیط حقوق دولتی به شرح ذیل انجام می‌شود:

۴۷- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۳۹۲۲۴ مورخ ۶۰/۰۵/۲۷ شورایعالی معادن

۴۸- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/ ۲۴۹۶۷۵ مورخ ۶۰/۰۹/۲۸ شورایعالی معادن

الف) تقسیط حقوق دولتی پس از اعلام میزان قطعی مطالبات، قابل پذیرش خواهد بود.

ب) در صورت تقسیط حقوق دولتی و پرداخت آن در مواعد تعیین شده از سوی بهره‌بردار، محاسبه خسارت تأخیر تأدیه (موضوع ماده (۱۱۸) آیین‌نامه اجرای قانون معادن) متوقف شده و صرفاً محاسبه و دریافت چنین خسارتی نگرنده بر اقساطی است که به تعویق خواهند افتاد.

ج) اخذ ضرر و زیان ناشی از دیرکرد پرداخت حقوق دولتی، یک ماه پس از ابلاغ میزان قطعی مطالبات، قابلیت اعمال خواهد داشت.

ماده (۱۱۶): دستورالعمل چگونگی نظارت بر تولید شمش واحدهای فرآوری معادن طلای کشور و بررسی امکان صادرات آن به شرح پیوست ۸ جهت اجرا و اقدام لازم ابلاغ می‌گردد.

ماده (۱۱۷): موضوع نحوه تشخیص و تعیین معادن بزرگ طبق شرح ذیل است:

ردیف	ماده معدنی	مبنای تشخیص و تعیین معادن بزرگ	ملاحظات
۱	سنگ آهن	ذخیره قطعی بیشتر از ۱۰٪ میزان ذخایر سنگ آهن کل کشور باشد.	۱) در مورد معدنی که منبع بزرگ تشخیص و برای آن‌ها پروانه بهره‌برداری صادر می‌شود، میزان استخراج سالیانه مندرج در پروانه بهره‌برداری نباید از ۲۰٪ مجموع میزان استخراج سالیانه معادن کشور برای همان نوع ماده معدنی بیشتر باشد.
۲	کرومیت	ذخیره قطعی Cr_2O_3 بیشتر از ۵۰۰ هزار تن باشد.	۲) میزان ذخایر قطعی و استخراج سالیانه مواد معدنی مورد اشاره در پایان هر سال از سوی وزارت متبوع اعلام و برای سال بعد ملاک عمل خواهد بود.
۳	مس	ذخیره قطعی بیشتر از ۲۰٪ میزان ذخایر مس کل کشور باشد.	
۴	سرب و روی	ذخیره قطعی بیشتر از ۱۰٪ میزان ذخایر سرب و روی کل کشور باشد.	
۵	طلا	میزان Au (فلز محتوی) بیشتر از ۱۰۰ تن باشد.	
۶	تیتانیوم	میزان ذخیره قطعی بیشتر از ۲۰٪ میزان ذخایر تیتانیوم کل کشور باشد.	

با در نظر گرفتن موارد ذیل، در حال حاضر معادن سنگ آهن گل‌گهر سیرجان و سنگان خواف، مس سرچشمه و سونگون، سرب و روی انگوران و مهدی‌آباد، تیتان کهنوج و قره‌آغاج معدن بزرگ محسوب می‌شوند.^{۴۹}

موضوع ماده (۶۳) آیین نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۱۸): کلیه مجوزهای قدیمی غیر کاداستری فاقد اعتبار بوده و کلیه دارندگان مجوزهای معدنی، موظفند ضمن ایجاد حساب کاربری در سامانه کاداستر معادن، از طریق مراجعه به آن ادارات کل، نسبت به ارائه اصل مجوزهای قبلی و دریافت مجوزهای الکترونیکی (کاداستری) اقدام لازم صورت دهند. لذا ضروری است ضمن عدم انجام هرگونه مکاتبه‌ای با این معاونت و دفاتر مربوطه و عدم ارائه هرگونه خدمات به متقاضیان فاقد حساب کاربری در سامانه کاداستر معادن توسط آن اداره کل، نسبت به اطلاع‌رسانی کامل این موضوع از طریق رسانه‌های عمومی، پورتال و بیلبورد در سطح استان و اداره کل و نیز مکاتبه با دارندگان مجوزهای عملیات معدنی اقدام لازم صورت گیرد. همچنین کاربران آن سازمان موظفند در صورت عدم مراجعه دارندگان مجوزهای معدنی در پایان مهلت فوق، جهت تعیین تکلیف محدوده‌ها و تکمیل پرونده، از طریق فعال نمودن محدوده با کد ۱۰۰۰ و تکمیل اطلاعات قبلی اقدام لازم معمول نمایند. بدیهی است مسئولیت عدم اجرای موارد فوق متوجه مدیرکل صمت استان خواهد بود.

ماده (۱۱۹): در اجرای ماده (۱۴) قانون معادن و ماده (۶۰) آیین نامه اجرایی آن، حقوق دولتی سال ۱۴۰۱ مواد معدنی معادن آن استان/منطقه بر مبنای قیمت‌های پایه قطعی ابلاغ شده به شرح جداول پیوست ۱۰ محاسبه، ابلاغ و وصول گردد. بدیهی است مسئولیت وصول به موقع حقوق دولتی معادن استان/منطقه بر عهده شخص مدیرکل صمت استان/منطقه می‌باشد.

ماده (۱۲۰): در خصوص تعیین ضرایب حقوق دولتی مواد معدنی ۱۴۰۱ (پیوست ۹):

- ۱- در خصوص بند (۲) پیوست ۹ اداره کل ضمن انجام اقدامات لازم در خصوص معادن مندرج در جدول (سنگ آهن، مس، طلا، سرب و روی و سنگ‌های تزئینی موضوع ردیف ۱۷)، گزارش اقدامات به عمل آمده را در بازه‌های زمانی سه ماهه به دبیرخانه شورای عالی معادن ارسال نمایند.
- ۲- در ارتباط با سطر اول بند (۳) پیوست ۹ علاوه بر کلوخه استخراجی و شمش، مواردی مثل دانه بندی و کنسانتره و نظایر آن که به عنوان مواد معدنی فرآوری شده در جدول تعیین درصد حقوق دولتی به آن‌ها اشاره گردیده نیز در زمره مواد معدنی هستند.
- ۳- کشف بهای ماده معدنی در سر معدن در مواردی که معدنکار امکان و یا اراده ارائه فاکتور رسمی که ارزش افزوده آن پرداخت شده باشد را به میزان حداقل ۸۰ درصد برداشت سالیانه را نداشته باشد با اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها است.

به این منظور، اداره کل استان می‌تواند ضمن دعوت از نمایندگان دستگاه‌های نظارتی همچون اداره کل بازرسی و دیوان محاسبات استان موضوع را توسط کارگروهی (تحت عنوان کارگروه کشف قیمت مواد

معدنی) متشکل از رئیس سازمان، معاون معدنی و یک نفر کارشناس ذیصلاح با معرفی سازمان نظام مهندسی معدن استان و نماینده سازمان حمایت از حقوق مصرف کنندگان و تولیدکنندگان بررسی نمایند.

۳- در خصوص بندهای «الف» تا «ج» بند (۳) صفحه اول ابلاغیه اعلام می‌دارد بهره‌برداران معادن موظفند در راستای اجرای ماده (۵۱) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن در پایان هر سال کلیه اطلاعات معدن از جمله میزان استخراج، قیمت تمام شده، قیمت فروش و... را به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان اعلام نمایند. اما پیگیری ثبت اطلاعات فاکتورهای معدنی توسط معادن در سامانه جامع تجارت نیز بایستی توسط آن سازمان انجام گردد. و صرفاً فاکتورهای مالیاتی ثبت شده در سامانه جامع تجارت می‌تواند در محاسبه بر پایه فاکتور مورد اتکا قرار گیرد.

۴- در ارتباط با بند «ج» و در صورت عدم تطبیق اطلاعات فاکتورهای رسمی ارائه شده با قیمت و اطلاعات احصا شده، آن سازمان می‌تواند از ظرفیت کارگروه فوق‌الذکر استفاده نماید. در صورت وجود اختلاف بیش از ۱۵٪ بین قیمت‌های اعلامی بهره‌بردار با قیمت‌های کشف شده توسط کارگروه و صرفاً برای مواد معدنی فوق‌الاشاره (مواد معدنی موضوع جدول مندرج در بند (۲) صفحه اول ابلاغیه حقوق دولتی) مراتب جهت بررسی به دبیرخانه شورای عالی معادن ارسال خواهد شد و در سایر موارد اختلافی بنا به تشخیص رییس سازمان، موضوع در شورای معادن استان بررسی گردد.

لذا با عنایت به موارد فوق‌الذکر ضروریست آن سازمان اقدامات لازم را در خصوص محاسبه، ابلاغ و اخذ حقوق دولتی در مواعد قانونی تعیین شده به عمل آورد. در صورت لزوم نظرات مشورتی دیگر این معاونت نیز متعاقباً به اطلاع اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها خواهد رسید. ضمناً ابلاغ حقوق دولتی معادن صرفاً از طریق سامانه کاداستر خواهد بود.

نحوه احتساب خسارت تأخیر تأدیه حقوق دولتی پس از ابلاغ مابه‌التفاوت (دایر بر پرداخت بدهی) که در مهلت مقرر می‌بایست مورد اقدام بهره‌بردار واقع شود، خواهد بود. در صورت عدم اقدام از سوی بهره‌بردار، موضوع مشمول پرداخت خسارت تأخیر تأدیه خواهد بود.

ماده (۱۲۱): در خصوص نحوه محاسبه قیمت پایه حقوق دولتی معدنی که از طریق مزایده عمومی واگذار شده‌اند و قیمت پیشنهادی برنده مزایده به صورت درصدی از قیمت پایه مندرج در اسناد مزایده ارائه گردیده است که در صورت افزایش قیمت پایه حقوق دولتی معادن در سنوات آتی بهره‌بردار، به دلیل اعمال درصد پیشنهادی برنده مزایده، فعالیت اینگونه معادن فاقد توجیه اقتصادی می‌باشد، محاسبه حقوق دولتی بر مبنای قیمت پایه پیشنهادی سال برگزاری مزایده تا زمانی که از قیمت پایه ابلاغی وزارت کمتر نباشد خواهد بود.

بدیهی است در صورتی که قیمت پایه ابلاغی وزارت بیشتر از قیمت پایه پیشنهادی سال برگزاری مزایده باشد، قیمت پایه ابلاغی وزارت ملاک عمل خواهد بود.^{۵۱}

ماده (۱۲۲): در خصوص تعیین تکلیف وضعیت حقوق دولتی معادن طی سنوات گذشته، در صورتی که حقوق دولتی متعلقه مطابق با مقررات موضوع ماده (۱۴) قانون معادن وصول نشده باشد، امکان محاسبه مجدد و اخذ حقوق مزبور با رعایت ضوابط موضوعه مربوطه میسر می‌باشد.^{۵۲}

ماده (۱۲۳): در خصوص چگونگی اجرای بخشنامه بخشودگی ضرر و زیان ناشی از تأخیر در پرداخت حقوق دولتی معادن جهت ایجاد و حفظ وحدت رویه در این خصوص به شرح زیر ملاک عمل قرار گیرد.

الف- اجرای تبصره الحاقی به ماده (۱۱۸) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن مصوب ۱۳۹۶ موکول به تحقق سه شرط می‌باشد، نخست ارائه درخواست از سوی بهره‌برداران به کارگروه موضوع تبصره مذکور در راستای تحقق بخشودگی نسبت به ضرر و زیان ناشی از تأخیر در پرداخت حقوق دولتی، دوم، احراز رکود یا کاهش میزان تولید و یا فروش واحد معدنی متقاضی توسط کارگروه مذکور و سوم، تسویه اصل حقوق دولتی معوق پس از تشخیص معافیت نزد کارگروه پیش گفته ظرف شش ماه.

ب- اعمال بخشودگی موضوع تبصره الحاقی به ماده اشاره شده منوط به تحقق هر سه شرط فوق می‌باشد، از این حیث تا هنگامی که اصل حقوق دولتی معوق پرداخت نشده باشد امکان بخشودگی خسارت تأخیر تأدیه نیز فراهم نخواهد بود. افزون بر آن، مصوبه موضوع بحث فاقد پیش‌بینی لغو اعتبار بوده، از این حیث نیز مادامی که نسبت به حقوق دولتی معوق (تا انتهای سال ۱۳۹۵) تعیین تکلیف نشده باشد، حکم جاری در مصوبه مذکور قابل اعمال خواهد بود.^{۵۳}

ماده (۱۲۴): در خصوص تعیین نوع تضمین تقسیط حقوق دولتی، با تقسیط حقوق دولتی مطابق با بخشنامه‌های مربوطه و با ارائه تضمین چند فقره چک متناسب با ماه‌های تقسیط و یا اخذ سفته به مبلغ کل تقسیط و تعیین روند پرداخت نقدی ماهیانه توسط متقاضی به تشخیص ریاست سازمان‌های استانی تابعه موافقت می‌گردد.

در صورت عدم پرداخت ۲ فقره از اقساط، سازمان‌های استانی تابعه مکلف به اعمال ماده (۲۰) قانون معادن وفق قوانین موجود و جاری در قبال محدوده‌های مشمول خواهند بود.^{۵۴}

۵۱- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۸۶۰۰۷ مورخ ۶۰/۰۸/۲۷ شورای عالی معادن

۵۲- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۸۱۵۱۸ مورخ ۶۰/۰۳/۲۲ شورای عالی معادن

۵۳- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۷۹۰۲۴ مورخ ۶۰/۰۳/۱۳ شورای عالی معادن

۵۴- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۱۵۳۴۳ مورخ ۶۰/۰۴/۲۴ شورای عالی معادن

ماده (۱۲۵): نظر به انجام مکاتبات متعدد درخصوص درخواست محاسبه حقوق دولتی معادن در سنوات گذشته از بهره‌برداری برابر استخراج واقعی و به دلایل مختلف از جمله عدم وجود واحد فرآوری، نبود بازار مناسب، خردشدگی سنگ و غیره هرگونه محاسبه حقوق دولتی معادن برابر استخراج واقعی مطابق با تبصره (۷) ماده (۱۴) قانون معادن فقط مربوط به موارد خارج از ید موضوع ماده (۵۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن بوده و قابل بررسی و طرح در شورایعالی معادن (وفق بند «ت» تبصره (۳) ماده (۱۲) قانون معادن) می‌باشد. ضمناً موارد مرتبط با موضوع ماده (۵۶) می‌باید در همان سال مکاتبه و تسری موضوع به سنوات قبل از آن برابر تبصره ماده مذکور (دارندگان مجوز عملیات قبل از اتمام مهلت مقرر در انجام تعهدات می‌باید تقاضای خود را به همراه مستندات به وزارت تسلیم نمایند) مورد پذیرش نخواهد بود و مسئولیت آن متوجه اداره کل صمت استان می‌باشد.

درخصوص اخذ ما به‌التفاوت حقوق دولتی از مجوز برداشت‌های صادره، موارد را به شرح ذیل اعلام می‌دارد:^{۵۵}

- درخصوص مجوز برداشت طرح‌های عمرانی چنانچه در متن مجوز به موضوع دریافت اخذ مابه‌التفاوت حقوق دولتی اشاره گردیده، نسبت به محاسبه و اخذ آن اقدام گردد.

- درخصوص سایر مجوزهای برداشت هرگونه اقدام مطابق ضوابط مربوط به پروانه‌های بهره‌برداری است. به عبارت دیگر در صورت ایجاد تغییر در میزان حقوق دولتی می‌بایست مابه‌التفاوت آن اخذ گردد.

- در متن کلیه مجوز برداشت‌ها و یا قراردادهای تنظیم شده، به موضوع لزوم محاسبه و اخذ مابه‌التفاوت حقوق دولتی پس از ابلاغ حقوق دولتی سال جاری مربوطه، به صورت صریح اشاره گردد.

* درخصوص نحوه محاسبه حقوق دولتی معادن شن و ماسه موارد ذیل را به اطلاع می‌رساند:

بند ۱- همانطور که در مفاد نامه آن سازمان نیز اشاره گردیده چنانچه بهره‌بردار معدن نسبت به فرآوری ماده معدنی اقدام می‌نماید ملاک محاسبه حقوق دولتی براساس شن و ماسه فرآوری شده خواهد بود.

بند ۲- چنانچه ماده معدنی استخراج شده توسط بهره‌بردار، چه در داخل محدوده و چه خارج از محدوده فرآوری می‌گردد، ملاک محاسبه حقوق دولتی براساس شن و ماسه فرآوری شده خواهد بود.

بند ۳- ملاک تعیین حقوق دولتی صرف نظر از نوع مصرف و یا فرآوری که بر روی آن صورت می‌پذیرد، بر اساس نوع ماده معدنی است. لذا در خصوص ماده معدنی سنگ لاشه بر اساس قیمت پایه اعلام شده طی ابلاغیه حقوق دولتی مربوطه اقدام گردد.

ماده (۱۲۶): ضوابط پذیرش و فرآیند بررسی طرح‌ها و چارچوب قرارداد به‌همراه نمونه‌ای از قرارداد موضوع بند «الف» ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱۰) الحاقی ماده (۱۴) قانون معادن، بند «الف» ماده (۳۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور به‌شرح پیوست ۱۰ است.^{۵۶}

- پیوست (۱-۱۰): ضوابط پذیرش طرح‌ها،
- پیوست (۲-۱۰): فرآیند بررسی طرح‌ها،
- پیوست (۳-۱۰): چارچوب قرارداد،
- پیوست (۴-۱۰): نمونه قرارداد،
- پیوست (۵-۱۰): فرم شماره یک.

ماده (۱۲۷): در اجرای فرآیند بررسی طرح‌های پژوهش کاربردی تبصره (۱۰) الحاقی ماده (۱۴) قانون معادن موضوع بند «الف» ماده (۳۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور پس از ابلاغ مصوبات کارگروه تخصصی موضوع ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی تبصره قانونی یادشده، اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان مراتب را به بهره‌بردار جهت انعقاد قرارداد با مرکز علمی اعلام می‌نماید و پس از اخذ نسخه‌ای از قرارداد و تطبیق آن با مصوبه کارگروه تخصصی، ضمن ارسال تصویر آن به دبیرخانه کارگروه تخصصی، به موجب ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی مذکور، بهره‌بردار به میزان مبلغ قرارداد منعقد شده با مرکز علمی که از سوی رییس محترم کارگروه ابلاغ شده است از پرداخت حداکثر تا ده درصد حقوق دولتی معادن، تا سقف ده برابر نصاب معاملات متوسط (در سال عقد قرارداد) معاف می‌باشد.

ضمناً در موارد تعدد طرح‌های پژوهشی، جمع مبلغ معافیت مصوبات کارگروه نباید از سقف یادشده در سال بیشتر شود و چنانچه در ابلاغیه‌های مصوبات کارگروه تخصصی به سال برخورداری بهره‌بردار از معافیت حقوق دولتی اشاره نشود، مهلت بهره‌بردار جهت عقد قرارداد حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغیه رییس محترم کارگروه خواهد بود که در صورت عدم رعایت آن، موضوع درخواست تمدید مهلت یا انصراف بهره‌بردار از عقد قرارداد می‌بایست به دبیرخانه کارگروه تخصصی اعلام شود.

۵۶- دستورالعمل شماره ۶۰/۲۱۰۶۲۰ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۰۲ معاونت امور معادن و فرآوری مواد

همچنین به موجب تبصره ذیل ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی مذکور چنانچه بهره‌بردار نتواند در مهلت مقرر در تبصره ماده (۳) آیین‌نامه نسبت به اجرای تعهدات طبق طرح مصوب اقدام نماید، می‌بایست پس از ابلاغ رییس محترم کارگروه، میزان حقوق دولتی پرداخت نشده را به حساب حقوق دولتی معادن واریز نماید. ضمناً طبق ضوابط پذیرش طرح بهره‌بردار متعهد است بلافاصله بعد از اتمام قرارداد نسبت به اجرای طرح براساس نتایج حاصله در معدن مربوط اقدام نماید.

موضوع ماده (۶۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۲۸): ملاک عمل در مورد معادن متروکه، معادنی باشد که مطالعات اکتشافی آنها مشمول زمان شده و نیاز به‌روزرسانی بر اساس فناوری و تکنولوژی روز دارد و تشخیص آن بر عهده سازمان مربوطه هر استان می‌باشد.

موضوع ماده (۷۹) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۲۹): در خصوص اکتشاف ماده معدنی دوم معادن مزایده‌ای و بلامانع بودن چنین امری مستند به ماده (۷۹) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن احکام مزایده معدن صرفاً ناظر به ماده معدنی موضوع مزایده بوده و شامل ماده معدنی دوم نخواهد بود، از این حیث صدور مجوز اکتشاف حین استخراج با رعایت مقررات مربوطه دارای وجهت است.

ماده (۱۳۰): اکتشاف حین بهره‌برداری نیاز به صدور پروانه اکتشاف ندارد لیکن در صورت کشف ذخیره یا ماده معدنی جدید گواهی کشف دارنده پروانه بهره‌برداری به ترتیب با رعایت مفاد این قانون اصلاح یا گواهی جدید صادر خواهد شد. در خصوص نحوه محاسبه حقوق دولتی مواد معدنی مکشوفه طی عملیات اکتشاف تکمیلی در معادن مزایده‌ای، وفق شرح ذیل اقدام می‌گردد:^{۵۷}

- ۱- در مواردی که انجام عملیات اکتشاف تکمیلی صرفاً منجر به افزایش ذخیره همان ماده معدنی مندرج در پروانه بهره‌برداری می‌گردد، محاسبه حقوق دولتی باید براساس قیمت پیشنهادی در مزایده صورت پذیرد.
- ۲- در مواردی که انجام عملیات اکتشاف تکمیلی منجر به اکتشاف مواد معدنی دوم یا سوم می‌گردد، محاسبه حقوق دولتی می‌بایست براساس قیمت پایه سال مربوطه صورت پذیرد.

ماده (۱۳۱): کلیه محدوده‌های اکتشافی، گواهی کشف و پروانه‌های بهره‌برداری که من بعد حسب مورد لغو، ابطال و سلب صلاحیت شده و یا از کاشف سلب حق اولویت و یا از ید بهره‌بردار منتزع و یا مجوز آن ابطال

۵۷- دستورالعمل شماره ۶۰/۱۷۳۷۵۸ مورخ ۱۴۰۱/۷/۱۸ شورایعالی معادن

می‌شود، ظرف مدت سه (۳) ماه پس از تاریخ سلب حق اولویت، انتزاع، لغو و یا ابطال مجوز، وفق قانون و مقررات واگذار گردد.

تبصره ۱: بلافاصله بعد از لغو، ابطال و یا سلب صلاحیت دارنده پروانه اکتشاف، سلب حق اولویت از کاشف و یا انتزاع معدن از ید بهره‌بردار و یا ابطال مجوز، نسبت به تنظیم صورتجلسه تأمین دلیل موارد مرتبط از جمله آخرین وضعیت محدوده معدنی، دپوهای معدنی موجود، پرداخت حقوق دولتی، اموال و تجهیزات غیرقابل انتزاع با دعوت از دارنده قبلی پروانه اکتشاف، کاشف، بهره‌بردار قبلی و یا نماینده قانونی وی اقدام گردد. تعیین میزان هزینه‌های انجام‌شده پس از تعیین برنده مزایده براساس مندرجات صورتجلسه توسط کارشناسان رسمی انجام شود. همچنین لازم است لزوم صورتجلسه تأمین دلیل و تقبل هزینه‌های مرتبط در آگهی شرایط مزایده قید گردد.

تبصره ۲: ضروریست اداره کل استان نسب به ارائه اخطار در جهت فعال‌سازی کلیه معادن غیرفعال که همچنان در ید بهره‌برداران بوده است و بهره‌بردار نسبت به فعال‌سازی آن بدون دلایل موجه (موارد خارج از ید) برابر طرح مصوب عمل نکرده است، اقدام نموده و در صورت عدم فعال‌سازی، نسبت به طرح موضوع در شورای معادن استان و تعیین تکلیف و واگذاری آن در اسرع وقت اقدامات لازم برابر قانون و مقررات به عمل آورد. در مورد معدنی که قبلاً اخطار لازم به بهره‌بردار داده شده است، اداره کل استان با رعایت مقررات، سریعاً نسبت به تعیین تکلیف معدن اقدام نماید.

تبصره ۳: سایر معدنی که به هر دلیل غیرفعالند، با نظر کارشناسی و تأیید رییس اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان برای انجام اکتشافات تکمیلی به مزایده گذاشته شود.

◀ موضوع ماده (۹۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۳۲): در ارتباط با ماده (۹۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن از جمله استعلام از سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور جهت استقرار و راه‌اندازی واحدهای کانه آرایی، فرآوری و صنایع معدنی، ضمن توصیه به متقاضیان احداث واحدهای مذکور جهت اخذ جواز تأسیس، از نظر شورا استعلام عرصه مورد نظر جهت استقرار واحدهای کانه آرایی، فرآوری و صنایع معدنی، از سازمان حفاظت محیط زیست باستناد ماده (۱۱) قانون هوای پاک مصوب سال ۱۳۹۶ و اخذ موافقت سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور (در صورت عدم وقوع در محدوده مورد موافقت قبلی) الزامی می‌باشد.^{۵۸}

ماده (۱۳۳): در خصوص چگونگی صدور پروانه بهره‌برداری واحدهای فرآوری احداث شده در داخل محدوده معدن، با توجه به مفاد ماده (۹۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن، ضمن تأکید بر ضرورت رعایت ضوابط

۵۸- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۰۸۸۲۸ مورخ ۶۰/۰۸/۰۹ مورخ ۱۳۹۷/۰۸/۰۹ شورایعالی معادن

زیست‌محیطی، در صورت تصویب ایجاد واحد فرآوری در طرح بهره‌برداری و یا ارائه اصلاحیه طرح بهره‌برداری (برای واحدهای احداث شده قبلی) در محدوده مورد موافقت قبلی اداره کل منابع طبیعی دارای پروانه بهره‌برداری، نیاز به استعلام و اخذ موافقت مجدد اداره کل منابع طبیعی نمی‌باشد.^{۵۹}

موضوع ماده (۱۰۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۳۴): در خصوص انجام آتشکاری غیرمجاز در برخی از معادن من جمله معادن سنگ‌های تزئینی، موارد زیر به کلیه بهره‌برداران اخطار می‌شود:

۱- بهره‌برداران معدنی که با اخذ مجوزهای لازم از مراجع ذی‌صلاح، مجاز به انجام عملیات آتشکاری هستند، موظف به رعایت اصول فنی و ایمنی و دستورالعمل‌های مربوطه می‌باشند.

۲- بهره‌برداران معدنی که مجاز به انجام عملیات آتشکاری نمی‌باشند (از جمله معادن سنگ‌های تزئینی)، در صورت انجام عملیات آتشکاری، مشمول ماده (۲۰) قانون معادن بوده و در این صورت و یا کشف مواد ناربه غیرمجاز، اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها موظف به ارائه گزارش مربوطه به شورای عالی معادن می‌باشند؟

ماده (۱۳۵): در راستای صیانت از ذخایر معدنی، بهره‌برداری بهینه و نظارت بر فعالیت‌های معدنی در کشور، دستورالعمل‌های خدمات نقشه‌برداری از معادن به شرح پیوست ۱۲ ابلاغ می‌گردد.

موضوع ماده (۱۰۲) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۳۶): در اجرای قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن و به استناد مواد (۲۹) و (۳۱) قانون نظام مهندسی معدن موضوع لازم است ضمن اطلاع رسانی به اشخاص حقیقی و حقوقی جهت اخذ صلاحیت حرفه‌ای و ابلاغ موارد یاد شده به کلیه مکتشفان و بهره‌برداران (خصوصی و دولتی) و نظارت دقیق و کامل بر انجام فعالیت‌های معدنی از ارائه هرگونه خدمات فنی و مهندسی توسط اشخاص فاقد صلاحیت جلوگیری و همچنین از ارائه خدمات به متخلفین خودداری گردد و گزارش‌های ادواری مربوط را به معاونت امور معادن ارسال نمایند. بدیهی است انعقاد هرگونه قرارداد در فعالیت‌های معدنی با اشخاص مذکور ممنوع است.

ماده (۱۳۷): در اجرای ماده (۴) قانون نظام مهندسی معدن داشتن پروانه اشتغال جهت انجام امور فنی در فعالیت‌های معدنی مرتبط به شرح زیر الزامی می‌باشد:

۵۹- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۴۰۴۸۷ مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۰۹ شورای عالی معادن

۶۰- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۴۱۳۱۴ مورخ ۹۶/۱۰/۳۰ شورای عالی معادن

ردیف	امور فنی	رسته پروانه اشتغال	زمینه تخصصی
۱	بازرسی	مرتبط با نوع فعالیت	نظارت
۲	تهیه طرح اکتشافی	پی جویی و اکتشاف	طراحی
۳	تهیه گزارش پایان عملیات اکتشافی	پی جویی و اکتشاف	اجرا و طراحی
۴	تهیه طرح بهره برداری	استخراج معدن	طراحی
۵	مسئول فنی عملیات اکتشاف	پی جویی و اکتشاف	نظارت - اجرا - طراحی
۶	مسئول فنی عملیات استخراج	استخراج معدن	نظارت - اجرا - طراحی
۷	تهیه نقشه توپوگرافی و مسطحاتی، تهیه نقشه معادن روباز و زیرزمینی	پی جویی و اکتشاف و استخراج معدن	نقشه برداری
۸	مسئول ایمنی معدن	استخراج معدن	نظارت - اجرا - طراحی
۹	مسئول فنی واحدهای کانه آرای و فرآوری	عضویت در سازمان نظام مهندسی معدن	

تبصره: اجرای مفاد شرح شغلها و دستورالعملهای مصوب مربوط به مشاغل، برای فعالیت در کلیه معادن یکسان و الزامی است.

ماده (۱۳۸): اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان لازم است، ضمن رعایت مفاد ماده (۲۹) قانون نظام مهندسی معدن، در هر زمان که فردی از سوی متقاضی یا دارنده پروانه عملیات برای هر نوع کار معرفی می شود، با اعلام مشخصات کامل محل اشتغال و نام فرد، صلاحیت حرفه‌ای و ظرفیت اشتغال وی را از سازمان نظام مهندسی معدن استان استعلام کند و سازمان نظام مهندسی معدن استان باید در اسرع وقت نسبت به صلاحیت فرد و دارا بودن ظرفیت اشتغال وی اعلام نظر کند. چنانچه شخصی عضو استان دیگری باشد سازمان نظام مهندسی معدن استان باید از استان متبوع وی استعلام کند.

۱) سازمان نظام مهندسی معدن باید ضمن نظارت بر عملکرد اعضا و رعایت حقوق دارندگان پروانه اشتغال نسبت به اعلام مشخصات آنان جهت استفاده متقاضیان فعالیت‌های معدنی از طریق ممکن از جمله نصب در تابلوی اعلانات یا سایت نظام مهندسی معدن اقدام نماید. متقاضی فرد دارای صلاحیت را انتخاب و پس از تأیید نظام مهندسی معدن از لحاظ ظرفیت اشتغال فرد مورد نظر را به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان معرفی می نماید.

۲) در موارد استثنا و شرایط خاص که اجرای بندهای فوق در محدوده استان مقدور نباشد اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان می تواند درخواست سازمان نظام مهندسی استان را از معاونت امور معادن با ذکر

دلایل استعلام و در صورت موافقت معاونت یاد شده اقدام نماید.

ماده (۱۳۹): کلیه واحدهای کانه‌آرایی و فرآوری ملزم به استفاده از مسئول فنی دارای پروانه اشتغال به عنوان ناظر و مسئول فنی پروسه تولید می‌باشند.

واحدهای مشمول بند این ماده به شرح زیر می‌باشند:

- کلیه واحدهای کانه‌آرایی
- واحدهای فرآوری شامل: کارخانه ذوب فلزات تا پایان مرحله تولید شمش، کارخانه‌های سیمان، کک سازی، گندله سازی، کائولن شویی، تولید پودرهای معدنی، تولید ماسه ریخته‌گری، کارخانه‌های فرآوری سنگ (به غیر از واحدهای سنگبری)، تولید شیشه تخت و جام، ظروف چینی و چینی بهداشتی، کاشی و سرامیک، فرآورده‌های نسوز و فرو آلیاژها

ماده (۱۴۰): با عنایت به ماده (۴) قانون نظام مهندسی معدن مبنی بر الزام به داشتن صلاحیت حرفه‌ای جهت انجام فعالیت‌های معدنی و ارائه خدمات مهندسی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی عضو سازمان و از آنجا که طبق ماده (۲۹) قانون نظام مهندسی معدن و مواد (۲) و (۳) آیین‌نامه اجرایی آن، وزارت صنعت، معدن و تجارت برای صدور و تمدید مجوزهای اکتشاف، تجهیز و بهره‌برداری و فرآوری فقط طرح‌ها و گزارش‌های عملیات اجرایی‌ای را خواهد پذیرفت که توسط اشخاص حقیقی و حقوقی دارنده پروانه اشتغال در حدود صلاحیت و ظرفیت اشتغال امضاء شده باشد. لذا مسئولیت صحت کلیه مندرجات طرح‌های ارائه شده بر عهده دارنده پروانه اشتغال می‌باشد و در صورت تخلف وفق مواد (۳۱) و (۳۶) قانون نظام مهندسی و ماده (۸۳) آیین‌نامه اجرایی آن توسط ادارات کل صمت استانی با آنها برخورد خواهد شد.

ماده (۱۴۱): دستورالعمل بکارگیری مسئول فنی به شرح پیوست ۱۶ ابلاغ می‌گردد.

ماده (۱۴۲): مسئول فنی معدن باید به طور تمام وقت در معدن حضور داشته باشد و جزو کارکنان معدن محسوب شده و طبق روش‌های معمول (قانون کار) با رعایت مقررات توسط بهره‌بردار به کار گرفته می‌شود و اداره کلیه امور فنی معدن بر عهده وی می‌باشد. به این ترتیب هیچکدام از کارکنان دولت و یا بخش‌های خصوصی دیگر (به جز مجموعه‌ای که وی مسئول فنی آن می‌باشد) نمی‌تواند به عنوان مسئول فنی به کار گرفته شود.

ماده (۱۴۳): در صورتی که ناظرین سازمان صمت در طول یکسال سه مرتبه متوالی و یا چهار مرتبه متناوب عدم حضور مسئول فنی در محل معدن را گزارش نمایند، لازم است ضمن اقدام برای جایگزینی ایشان نسبت به معرفی وی به شورای انتظامی سازمان نظام مهندسی معدن استان نیز اقدام گردد.

ماده (۱۴۴): متقاضیان صدور پروانه بهره‌برداری معادن موظفند همراه با مدارک مربوط یک نسخه از قرارداد مسئول فنی معدن را همراه با مدارک صلاحیت حرفه‌ای وی به اداره کل استان ارائه نمایند.

در خصوص کارکنان دائمی سازمان‌ها و شرکت‌ها به جای قرارداد ملزم به ارائه معرفی‌نامه کتبی و حکم کارگزینی می‌باشند.

ماده (۱۴۵): ارائه هرگونه خدمات به بهره‌بردار منوط به تأیید مسئول فنی معدن می‌باشد.

ماده (۱۴۶): مسئول فنی معدن موظف است عملیات معدنی را با طرح مصوب تطبیق و گزارشات مربوط به پیشرفت عملیات را برابر دستورالعمل ماده (۱۰۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن ابلاغی موضوع (پیوست ۱۴) این دستورالعمل در دفتر سر معدن ثبت و پیشرفت عملیات ماهانه را به طور مستمر در پایان هر ماه به اداره کل صمت استان و بهره‌بردار گزارش نماید.

ماده (۱۴۷): در صورت تصمیم بهره‌بردار به تغییر مسئول فنی، بهره‌بردار موظف است یک‌ماه قبل نسبت به تسویه حساب با مسئول فنی و معرفی مسئول فنی جدید برابر مقررات اقدام نموده و مستندات مربوطه را به سازمان نظام مهندسی و اداره کل صمت استان ارائه نماید.

ماده (۱۴۸): در صورت عدم انجام تعهدات توسط مسئول فنی معدن طبق شرح شغل مصوب و یا ارائه گزارشات برابر بند (۵)، بهره‌بردار و یا اداره کل صمت استان نسبت به گزارش موضوع به همراه مستندات به شورای انتظامی استان اقدام تا طبق ماده (۸۳) آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی معدن موضوع بررسی و اقدام قانونی لازم صورت پذیرد.

ماده (۱۴۹): با عنایت اینکه مسئول فنی معدن جزء کارکنان معدن محسوب و باید به طور تمام وقت در معدن حضور داشته باشد و در مواقع ضروری از جمله مرخصی و بیماری ... می‌تواند برای خود جانشین تعیین نماید.

ماده (۱۵۰): در صورت عدم رعایت موارد فوق توسط بهره‌بردار وفق ماده (۵۵) آیین‌نامه اجرایی اقدام خواهد شد.

ماده (۱۵۱): در صورت عدم تکافوی دارندگان پروانه اشتغال متناسب با درجه فعالیت‌های معدنی با حفظ اولویت دارندگان پروانه اشتغال جهت انجام امور فنی فعالیت‌های مذکور با هماهنگی سازمان نظام مهندسی معدن و تنظیم صورتجلسه‌ای با استفاده از بندهای زیر اقدام می‌شود:

الف: مسئول فنی معدن

- (۱) برای مجوزهای برداشت و کلیه معادن درجه ۴ استفاده از اعضای کارورز سازمان نظام مهندسی معدن با گرایش تحصیلی استخراج معدن به عنوان مسئول فنی بلامانع است.
- (۲) برای طرح‌های اکتشافی درجه ۴ استفاده از اعضای کارورز سازمان نظام مهندسی معدن با گرایش تحصیلی زمین‌شناسی یا اکتشاف معدن به عنوان مسئول فنی بلامانع است.
- (۳) تهیه طرح‌های اکتشافی درجه ۳ و ۴ توسط دارندگان پروانه اشتغال در رشته پی‌جویی و اکتشاف و زمینه‌های اجرا و نظارت با یک پایه بالاتر از درجه طرح بلامانع می‌باشد.
- (۴) برای معادن درجه ۳ روباز که عملیات استخراج بدون استفاده از مواد ناریه انجام می‌گیرد استفاده از اعضای کارورز سازمان نظام مهندسی معدن با گرایش تحصیلی استخراج معدن به عنوان مسئول فنی بلامانع است.
- (۵) برای دو معدن درجه ۳ یا ۴ که به فاصله جاده‌ای کمتر از ۵۰ کیلومتر از یکدیگر واقع شده باشند تخصیص یک نفر دارای پروانه اشتغال به عنوان مسئول فنی بلامانع است. در این حالت مسئول فنی از تمام ظرفیت اشتغال خود استفاده کرده است.
- (۶) دارندگان پروانه اشتغال در رشته پی‌جویی و اکتشاف که شغل دیگری (اعم از حرفه‌ای و یا غیر حرفه‌ای) نداشته باشند متناسب با پایه پروانه اشتغال می‌توانند حداکثر مسئولیت فنی سه طرح اکتشافی درجه ۳ یا ۴ را به طور همزمان بر عهده داشته باشند.
- (۷) برای معادن درجه ۴ و مجوزهای برداشت (تا ۱۰۰ هزار متر مکعب در سال برای شن و ماسه و منابع قرضه برای فعالیت‌های عمرانی) اختصاص مسئول فنی به صورت پاره‌وقت به شرح زیر بلامانع می‌باشد. حداقل حضور مسئول فنی ۲ بار در هفته و تعرفه حق‌الزحمه برای کسر از ظرفیت اشتغال، معادل ۱۰p در ماه برای هر معدن تعیین می‌شود.
- (۷,۱) اعضای دارای پروانه اشتغال در رشته استخراج معدن می‌توانند مسئولیت فنی حداکثر ۳ معدن از این نوع را مشروط بر داشتن ظرفیت اشتغال بپذیرند.
- (۷,۲) اعضای کارورز با گرایش تحصیلی استخراج معدن می‌توانند مسئولیت فنی حداکثر ۲ معدن از این نوع را (به استثنای معادنی که نیاز به آتشیاری دارند) مشروط بر داشتن ظرفیت اشتغال، بپذیرند.
- (۷,۳) اعضای دارای پروانه اشتغال در سایر رشته‌ها و اعضای کارورز رشته زمین‌شناسی یا معدن با گرایش‌های غیر از استخراج معدن می‌توانند مسئولیت فنی فقط یک معدن از این نوع را (به استثنای معادن دارای آتشیاری و معادن سنگ‌های تزئینی) مشروط بر داشتن ظرفیت اشتغال، بپذیرند.
- (۸) برای معادن شن و ماسه درجه ۳ استفاده از اعضای دارای پروانه اشتغال در رشته استخراج معدن با پایه

۳ و در سایر رسته‌ها با پایه ۲ بلامانع است.

۹) برای معادن درجه ۳ و ۴ که دارای واحد خردایش و دانه‌بندی است، فقط یک مسئول فنی برای معدن و واحد فرآوری کفایت می‌کند.

۱۰) در معادنی که طبق طرح مصوب، به دلیل شرایط جوی یا سایر شرایط مندرج در طرح، مدتی از سال تعطیل هستند، مسئول فنی معدن می‌تواند در مدت تعطیلی معدن به سایر مشاغل یا مسئولیت فنی سایر معادن اشتغال یابد. ظرفیت اشتغال باقیمانده نیز متناسب با همان مدت محاسبه می‌شود.

۱۱) برای معادن درجه ۳ و ۴ که استخراج ماده معدنی از آن مستلزم عملیات حفاری و کندن سنگ نباشد (مانند سولفات سدیم، نمک آبی و نظایر آن‌ها)، تخصیص یک نفر با دارا بودن پروانه اشتغال در رسته استخراج معدن و با پایه متناسب به عنوان مسئول فنی برای حداکثر ۴ معدن و یا عضو کارورز با گرایش تحصیلی استخراج معدن برای حداکثر ۲ معدن در جوار یکدیگر واقع در محدوده یک استان، به طور هم‌زمان بلامانع است، مشروط بر آنکه دارندگان پروانه بهره‌برداری هر کدام از آن‌ها نیز موافقت داشته باشند. در محاسبه ظرفیت اشتغال باقیمانده، میزان اشتغال برای هر معدن از این نوع برای دارنده پروانه یک چهارم و برای کارورز یک دوم معدن درجه ۴ محاسبه می‌شود. همچنین چنانچه شخصی مسئول فنی یک معدن از هر نوع دیگر باشد می‌تواند با توجه به ظرفیت اشتغال باقی‌مانده خود، به طور هم‌زمان مسئول فنی یکی از این نوع معادن نیز باشد.

۱۲) در معادن درجه ۳ و ۴ سنگ‌های تزئینی و مصالح ساختمانی که چند معدن در جوار همدیگر بوده و فاصله آن‌ها تنها توسط حریم تعیین شده توسط وزارت صمت مشخص می‌شود با درخواست اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان و تأیید دفتر نظارت و ایمنی به شرط توافق با بهره‌برداران می‌توان مسئولیت فنی سه معدن از این نوع را به دارنده پروانه اشتغال متناسب با درجه معدن واگذار نمود. در این حالت دارنده پروانه از تمام ظرفیت اشتغال خود استفاده نموده است.

۱۳) چنانچه مسئول فنی معرفی شده از سوی بهره‌بردار دارای بیش از ۶ سال سابقه کار در همان معدن یا معدن مشابه باشد. ولی رتبه وی یک پایه پایین‌تر از پایه متناسب با درجه معدن باشد واگذاری مسئولیت فنی به وی بلامانع می‌باشد.

ب: مسئول فنی اکتشاف

۱) برای طرح‌های اکتشافی درجه ۴ استفاده از اعضای کارورز سازمان با گرایش تحصیلی زمین‌شناسی یا اکتشاف معدن به عنوان مسئول فنی بلامانع است.

۲) دارندگان پروانه اشتغال در رشته پی جویی و اکتشاف که شغل دیگری (اعم از حرفه‌ای و یا غیرحرفه‌ای) نداشته باشند، متناسب با پایه پروانه اشتغال، می‌توانند حداکثر مسئولیت فنی ۳ طرح اکتشافی درجه ۳ یا ۴ را به طور همزمان بر عهده داشته باشند.

ج: تهیه طرح‌های اکتشافی و بهره‌برداری:

۱) تهیه طرح‌های اکتشافی درجه ۳ و ۴ و کانسارهای آهن پلاسری توسط دارندگان پروانه اشتغال در رشته پی جویی و اکتشاف و در زمینه‌های اجرا و نظارت با یک پایه بالاتر از درجه طرح متناسب با پایه مقرر در شرح شغل بلامانع می‌باشد.

۲) تهیه طرح‌های بهره‌برداری درجه ۳ و ۴ و معادن آبرفتی توسط دارندگان پروانه اشتغال در رشته استخراج و در زمینه‌های اجرا و نظارت با یک پایه بالاتر از درجه طرح متناسب با پایه مقرر در شرح شغل بلامانع می‌باشد.

د: نقشه‌برداری:

۱) برای انجام عملیات میله‌گذاری، عملیات نقشه‌برداری در طرح‌های اکتشافی و تهیه نقشه وضعیت موجود معدن در صورت کمبود تعداد اعضای نقشه‌بردار با پایه متناسب با درجه فعالیت، استفاده از نقشه‌بردار با یک پایه پایین‌تر (در شرایط خاص و به طور محدود تا ۲ پایه پایین‌تر) و برای فعالیت‌های درجه ۳ و ۴ استفاده از اعضای کارورز نقشه‌برداری بلامانع است.

ه: مسئول فنی واحدهای صنایع معدنی:

۲) ۱- تا زمانی که تعداد دارندگان پروانه اشتغال در رشته‌های کانه‌آرایی و فرآوری و متالورژی استخراجی به حد کفایت نرسیده باشد، انطباق درجه شغل با پایه عضو دارای پروانه، ضرورت نداشته و همچنین استفاده از اعضای کارورز سازمان که از نظر رشته و گرایش تحصیلی هم راستا با فعالیت مورد نظر باشد بلامانع است. تشخیص تناسب شغل با مدرک تحصیلی به عهده کمیته تشخیص استان است.

و: سایر موارد:

۳) برای سایر مواردی که در این دستورالعمل پیش‌بینی نشده، لازم است موضوع به تفصیل و با جزئیات کامل به دفتر نظارت و بهره‌برداری گزارش تا پس از بررسی در کمیته تدوین دستورالعمل‌ها نسبت به آن اعلام نظر شود.

ماده (۱۵۲): وفق ماده (۶) قانون معدن و تبصره (۲) ماده (۱۴) و ماده (۲۲) آیین‌نامه اجرایی قانون معدن طرح اکتشاف و گزارش دوره‌ای پیشرفت عملیات اکتشاف و گزارش پایان عملیات اکتشاف باید توسط اشخاص دارای مجوز صلاحیت نظام مهندسی معدن تهیه و از سوی دارنده پروانه اکتشاف در مهلت مقرر به

سازمان/اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها تسلیم شود. لذا تهیه طرح و گزارشات یاد شده از سوی کارشناسان دارنده پروانه اشتغال شاغل در سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور که شرایط لازم وفق مقررات را داشته باشند (از جمله ظرفیت پروانه اشتغال، رسته مرتبط با عملیات و...) منوط به اینکه مسئولیت بررسی و یا تأیید و یا امور مربوط به کنترل آن را نداشته باشند، بلامانع است. چگونگی بررسی و تأیید طرح‌های اکتشافی، گزارش دوره‌ای پیشرفت عملیات اکتشاف و گزارش پایان عملیات اکتشاف طبق ضوابط و دستورالعمل‌های مربوط خواهد بود. درخصوص واگذاری مسئولیت فنی در فعالیت‌های معدنی به کارکنان سازمان‌ها و شرکت‌ها نیز مفاد ماده (۱۵۹) این دستورالعمل لحاظ می‌گردد.

ماده (۱۵۳): بندهای ۴-۵-۵ و ۴-۵-۶ دستورالعمل صدور پروانه اشتغال اشخاص حقیقی به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

بند ۴-۵-۵- مقاله (حداکثر ۱/۵ امتیاز)

برای هر مقاله تخصصی مرتبط که در مجلات علمی یا حرفه‌ای معتبر یا در مجموعه مقالات سمینارهای تخصصی، به چاپ رسیده باشد با ارائه کپی صفحه‌ای از نشریه یا مجموعه مقالات، که حاوی مشخصات آن و نام نویسنده مقاله و عنوان مقاله باشد، ۰/۲۵ امتیاز (در مجموع حداکثر ۱ امتیاز) در نظر گرفته می‌شود به مقالاتی که به صورت پوستر ارائه شده ولی در مجموعه مقالات به چاپ رسیده باشد نیز امتیاز تعلق می‌گیرد.

امتیاز هر مقاله که در مجلات معتبر علمی بین‌المللی (ISI) به چاپ رسیده باشد ۰/۵ می‌باشد. در مجموع حداکثر ۱/۵ امتیاز برای مقاله‌ها منظور می‌شود.

مقاله‌هایی که به چاپ نرسیده، گزارش‌هایی که تهیه آن جزئی از وظایف شغلی بوده و یا در نشریات درون سازمانی منتشر شده و همچنین ایراد سخنرانی در هرگونه گردهمایی امتیازی ندارد.

بند ۴-۵-۶- دوره‌های آموزشی (حداکثر ۵ امتیاز)

برای دوره‌های آموزشی مرتبط با حرفه‌های مهندسی معدن با ارائه گواهی‌نامه پایان دوره به ترتیب زیر امتیاز منظور می‌شود.

- برای دوره‌های تخصصی کاربردی کوتاه مدت که با کسب مجوز از سازمان و با نظارت آن در استان‌ها برگزار می‌شود (بین ۳۰ تا ۱۰۰ ساعت) هر دوره ۰/۵ امتیاز، حداکثر ۲/۵ امتیاز. مدت اعتبار گواهینامه‌های صادره ۵ سال می‌باشد.

تبصره: دوره‌های آموزشی ارتقاء پایه که تا پایان سال ۱۳۹۶ برگزار گردیده و دارای اعتبار بوده و قبلاً نیز استفاده نشده و امتیازی به آن تعلق نگرفته است شامل دوره‌های مذکور می‌باشد.

- برای سایر دوره‌هایی که توسط سازمان نظام مهندسی معدن استان یا سایر مؤسسات معتبر برگزار می‌شود (دوره‌های بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ ساعت هر دوره ۰/۵ امتیاز و دوره‌های بیش از ۱۵۰ ساعت هر دوره ۱ امتیاز) در مجموع حداکثر ۱ امتیاز.
 - به ازای هر بازدید گروهی یک یا چند روزه که توسط اداره کل استان انجام می‌شود ۰/۲۵ امتیاز و تا سقف ۱/۵ امتیاز و برای افراد شاغل تمام وقت در معادن زیرزمینی و افراد شاغل تمام وقت در معادن روباز به شرط داشتن سوابق بیمه به ازای هر سال سابقه کار به ترتیب ۲ و ۱ بازدید گروهی و حداکثر ۱/۵ امتیاز در نظر گرفته می‌شود.
 - به مدارک تحصیلی کارشناسی ارشد و یا دکتری غیرمرتبط و یا مدارک تحصیلی اضافی، معادل یک دوره آموزشی بلند مدت ۱ امتیاز اضافه می‌شود.
در مجموع حداکثر ۵ امتیاز می‌توان برای گذراندن دوره‌های آموزشی منظور کرد.
- کلاس‌های زبان، دوره‌های عمومی کامپیوتر، دوره‌های کمتر از ۳۰ ساعت، شرکت در سمینارهای یک روزه و دوره‌هایی که مرتبط با گروه تخصصی متقاضی نباشد، امتیازی ندارد.
- گذراندن دوره‌های تخصصی جبرانی، الزامی یا اختیاری، مطابق بند ۴-۴ براساس دستورالعمل‌های آموزشی که توسط سازمان نظام مهندسی معدن ایران تهیه و به تأیید وزارت می‌رسد، انجام و برای تعیین امتیاز طبق دستورالعمل مربوط رفتار می‌شود.
- ماده (۱۵۴):** دستورالعمل تعیین ظرفیت اشتغال دارندگان پروانه اشتغال اشخاص حقیقی به شرح ذیل، اصلاح می‌گردد:
- ۳- موارد عمومی :
- چنانچه کاری بیش از یک سال تداوم داشته باشد، مقدار کار انجام شده در هر سال، از ظرفیت اشتغال مربوط به آن سال کسر می‌شود.
- از سن ۷۰ سالگی به بعد، ظرفیت اشتغال سالانه به ازای هر سال ۲ درصد بر مبنای ظرفیت ۱۰۰ از ظرفیت اشتغال کسر می‌گردد.
- شخصی که در موسسه‌ای دولتی یا غیردولتی به طور تمام وقت اشتغال داشته باشد، به ازای هر ماه کار معادل یک نفر ماه حق الزحمه پایه از ظرفیت اشتغال سالانه وی کسر و باقی مانده ظرفیت اشتغال او تعیین می‌شود که طبق مقررات موسسه متبوع قابل استفاده خواهد بود

اعضای سازمان موظف هستند که مشخصات کار مورد پذیرش را در اسرع وقت به اداره کل استان خود گزارش کنند تا در پرونده آن‌ها ثبت شود.

دارندگان پروانه عملیات در فعالیتهای معدنی موظف هستند قبل از ارجاع کار به دارندگان پروانه اشتغال، ضمن استعلام صلاحیت فنی وی از سازمان استانی که عضو آن است، ظرفیت اشتغال باقی مانده شخص را نیز جویا شوند تا کار ارجاعی از ظرفیت وی تجاوز نکند. مراقبت بر حسن انجام این امر به عهده سازمان صنعت، معدن و تجارت استان است.

ماده (۱۵۵): در اجرای مواد (۵)، (۱۱) و (۲۱) آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی معدن، کلیات دستورالعمل برگزاری آزمون جهت صدور پروانه اشتغال اشخاص حقیقی به شرح ذیل است:

- ۱- جهت صدور پروانه اشتغال اشخاص حقیقی برای تمامی رشته‌ها و پایه‌ها برگزاری آزمون الزامی می‌باشد.
- ۲- اگر شخصی یک بار از طریق آزمون دریافت پروانه داشته باشد برای ارتقای مراحل بعدی نیازی به شرکت در آزمون مجدد ندارد.
- ۳- برگزاری دوره‌های آموزشی برای ارتقاء پایه با رعایت بندهای (۱) و (۲) همچنان ادامه خواهد یافت.
- ۴- از تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۴ تا اطلاع ثانوی هیچ پرونده‌ای در استان‌ها برای صدور پروانه اشتغال اشخاص حقیقی تشکیل نخواهد شد.
- ۵- اولین آزمون در اوایل سال ۱۳۹۶ برگزار شد. چگونگی برگزاری آزمون متعاقباً طبق دستورالعمل مربوط ابلاغ خواهد شد.

ماده (۱۵۶): دستورالعمل آزمون صدور و تغییر رشته پروانه اشتغال اشخاص حقیقی در رشته‌های پی جویی و اکتشاف و استخراج معدن

کلیات

الف) شرایط شرکت کنندگان در آزمون

- ۱- داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی و یا بالاتر در رشته‌های اصلی موضوع قانون.
- ۲- عضویت معتبر در سازمان نظام مهندسی معدن استان‌ها.
- ۳- متقاضی صدور یا تغییر رشته پروانه اشتغال در رشته‌های پی جویی و اکتشاف و استخراج معدن.

ب) شرایط قبولی و صدور پروانه اشتغال

- ۱- شرط قبولی در آزمون کسب حداقل ۵۰ درصد از امتیازات است.
 - ۲- اعتبار آزمون بمدت دو سال از صدور کارنامه آزمون است.
 - ۳- صدور پروانه اشتغال منوط به داشتن سابقه کار لازم در فعالیتهای معدنی مرتبط با رشته مورد تقاضا (کارشناسی - سه سال، کارشناسی ارشد - دوسال، دکتری - یکسال) در هنگام ثبت درخواست و در مدت اعتبار آزمون با تأیید مدارک در کمیته تشخیص صلاحیت استان و شورای صدور پروانه اشتغال است.
- تبصره:** قبولی در آزمون بدون احراز شرایط بند ۳ به منزله صدور پروانه اشتغال نیست. جزئیات دروس و نشریات آزمون در هر سال توسط کمیته آزمون مشخص می شود.
- ماده (۱۵۷):** در خصوص ارتقاء پایه پروانه اشتغال در رشته‌های پی جویی و اکتشاف و استخراج معدن:
- ۱- دوره‌های آموزشی و سابقه کار باید در فعالیتهای معدنی و مرتبط با رشته پروانه اشتغال باشد.
 - ۲- پذیرش و بررسی درخواست‌ها جهت صدور و ارتقا پایه پروانه‌های اشتغال در رشته‌های پی جویی و اکتشاف و استخراج معدن توسط کمیته تشخیص صلاحیت استان‌ها بلامانع است. صدور پروانه‌های مزبور منوط به قبولی در آزمون می‌باشد.
 - ۳- فقط دوره‌های آموزشی برگزار شده توسط سازمان نظام مهندسی معدن استان‌ها به عنوان خدمات برجسته قابل قبول می‌باشد. لازم است دوره‌های آموزشی و امتیازات مربوطه در کمیته تدوین دستورالعمل‌ها مورد بازنگری قرار گیرد.

موضوع ماده (۱۰۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

- ماده (۱۵۸):** در اجرای ماده (۱۰۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن دارندگان مجوز عملیات معدنی و صنایع معدنی موظفند مدارک و مستندات لازم را در محل عملیات معدنی و صنایع معدنی برای ارائه به کارشناسان اعزامی از طرف وزارت و ادارات کل استانی نگهداری کنند. لذا مدارک و مستندات مربوط به بهره‌برداری از معادن به شرح ذیل باید توسط دارنده مجوز در محل عملیات نگهداری شود.
- ۱- پروانه (یا مجوز) بهره‌برداری با آخرین تغییرات و اصلاحات یا تصویر آن.
 - ۲- طرح بهره‌برداری مصوب با آخرین تغییرات و اصلاحات.
 - ۳- نقشه توپوگرافی محدوده معدن به مقیاس حداقل ۱:۲۵۰۰۰.
 - ۴- نقشه عملیات زیرزمینی در معادن زیرزمینی طبق طرح مصوب که وضعیت جبهه کارهای معدن در مقیاس حداقل ۱:۵۰۰ (تاریخ تهیه کمتر از ۶ ماه قبل) در آن مشخص شده باشد.

- ۵- نقشه عملیات معدن روباز طبق طرح مصوب که وضعیت جبهه کارهای معدن با مقیاس حداقل ۱:۵۰۰ (تاریخ تهیه کمتر از ۶ ماه قبل) در آن مشخص شده باشد.
- ۶- فهرست مشخصات کارکنان معدن به تفکیک مسئولیت.
- ۷- دفتر استخراج و فروش که میزان تولید و فروش روزانه در آن ثبت شده باشد.
- ۸- دفتر ثبت حوادث، اقدامات ایمنی و بهداشتی.
- ۹- نقشه‌های تهویه و رفع سوانح برای معادن زیرزمینی.
- ۱۰- آیین‌نامه ایمنی معادن.
- ۱۱- لیست مصرفی مواد ناریه مربوط به آخرین سه ماهه با تأیید نمایندگان هیئت مواد ناریه استان
- ۱۲- قرارداد مسئول فنی.
- ۱۳- دفتر سرمعدن جهت ثبت گزارشات فنی و کارشناسی که توسط مسئول فنی معدن انجام و شامل موارد زیر می‌شود:
 - الف) گزارش پیشرفت روزانه، هفتگی و ماهیانه عملیات معدنی برابر طرح بهره‌برداری شامل روش استخراج-درج نام، تعداد و مشخصات جبهه کارهای فعال، طول، عمق، ارتفاع و شیب دیواره
 - ب) مشخصات شبکه حفاری، تعداد، عمق چال‌ها، قطر چال‌ها، فواصل طولی و عرضی
 - پ) مقدار مصرف مواد ناریه در استخراج ماده معدنی و باطله‌برداری، مصرف ویژه مواد ناریه به ازای هر تن ماده معدنی و هر متر مکعب باطله‌برداری در هر مرحله آتشیاری
 - ت) درصد قواره‌دهی و درجه‌بندی کیفی مواد معدنی مستخرجه برای معادن سنگ‌های تزئینی، عیار ماده معدنی
 - ث) نوع سوخت مصرف شده و مقدار آن در هر ماه، تعداد و نوع ماشین‌آلات فعال در معدن
 - ج) گزارش حوادث احتمالی، اقدامات ایمنی و آموزش
 - چ) اظهارنظر نهایی از نظر انطباق عملیات معدنی با طرح بهره‌برداری و مشکلات به وجود آمده احتمالی در صورت عدم رعایت طرح مصوب.
 - ح) ارائه پیشنهادات در جهت بهبود امور و افزایش بهره‌وری

خ) ثبت نظرات و تذکرات بازرسان و ناظران

موضوع ماده (۱۰۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۵۹): برنامه تهیه ضوابط و معیارهای معدن، در راستای نظام فنی-اجرایی کشور، به استناد ماده (۱۰۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن و ماده (۳۲) قانون نظام مهندسی معدن، مسئولیت تهیه، ابلاغ و ترویج دستورالعمل‌ها و مقررات فنی مورد نیاز بخش معدن کشور را با همکاری اساتید و صاحب‌نظران بخش معدن به عهده دارد. نشریات برنامه تهیه ضوابط و معیارهای معدن در راستای اجرای برنامه مذکور و با عنایت به نیاز مبرم بخش معدن و در جهت تسهیل در اجرای مفاد قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن، با همکاری و استفاده از تجربیات متخصصان بخش معدن تدوین شده است که از طریق سایت <http://www.mcimeo.ir> قابل دسترس است.^{۶۱}

موضوع ماده (۱۰۹) و (۱۱۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۶۰): ضوابط و شرایط واردات ماشین‌آلات معدنی (به استثنای ماشین‌آلات حفاری و ماشین‌آلات دارای ساخت داخل) وفق مواد (۱۰۹) و (۱۱۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن طبق (پیوست ۱۳) است. در خصوص سایر موارد، شرایط متعاقباً پس از اتخاذ تصمیم لازم ابلاغ خواهد شد.

ماده (۱۶۱): در خصوص نحوه اجرای ماده (۶) بخشنامه تامین واردات ماشین‌آلات (پیوست ۱۱) به منظور وحدت رویه اعلام می‌دارد:

استفاده از ماشین‌آلات وارد شده در غیر از محلی که مجوز برای آن اخذ شده است، با مجوز ادارات کل صنعت، معدن و تجارت استانی، صرفاً به صورت جابجایی موقت و منوط به رعایت شرایط زیر بلامانع است:

۱- عملیات بهره‌برداری در معدن دارای مجوز به کارگیری ماشین‌آلات مورد نظر، به میزان استخراج سالیانه تعیین شده در پروانه بهره‌برداری به انجام رسیده باشد و یا به دلایل خارج از ید و به صورت موقت، با اطلاع‌رسانی به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان، عملیات معدنی در معدن مورد نظر متوقف شده باشد.

۲- جابجایی ماشین‌آلات با توافق و تراضی بهره‌برداران دو معدن طی صورتجلسه مشخصی صورت گرفته و مراتب به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان اطلاع‌رسانی شود.

۳- اطلاعات ماشین‌آلات مربوطه در سامانه کاداستر هر دو معدن اصلاح شود.

۶۱- مصوبه شماره ۴۲۲۳۳۹/ت/۳۳۴۹۷-هـ مورخ ۱۳۸۵/۰۴/۲۰ هیئت محترم وزیران

در خصوص سایر موارد نظیر جابجایی دائم و انتقال مالکیت ماشین‌آلات، اخذ استعلام از دفتر بهره‌برداری معادن الزامی است. لذا مقتضی است در صورت اقدام خارج از ضوابط توسط دارندگان مجوز واردات ماشین‌آلات، وفق مقررات اقدام شود.

پیش نویس بخشنامه جامع معدنی ۱۴۰۴